

Stockholms stads sjukhusdirektion och i samband därmed stående institutioner.

Sjukhusdirektionen.

Brunkebergstorg 13 (postadress: Box 16385, Stockholm 16; postgirokonto nr 50324); t. 22 30 80. Direktionen sammanträder i regel de tre första helgfria onsdagarna i varje månad kl. 15,30.

De i äldre tider upprättade sjukvårdsanstalterna voro närmast att anse som allmänna barmhärtighetsinrättningar för omhändertagande av fattiga sjuka. Bland de tidigare sjukhusen av denna art märkas det medeltida helgeandshuset och det år 1551 inrättade Danviks hospital. Den första sjukvårdsinrättningen i Sverige, avsedd uteslutande för botande av sjukdomar, är det år 1752 i Stockholm öppnade Serafimerlasarettet. Speciella sjukvårdsanstalter inrättades av staden för vården av könssjuka och för mottagande av sjuka vid inträffade epidemier, men sjukhusväsendet i allmänhet framträdde som en kommunal uppgift huvudsakligen först efter tillkomsten av 1862 års kommunallagar. Uppgifter angående upprättandet av stadens nuvarande sjukhus lämnas i det följande under resp. sjukhus.

Hälsovårdsnämnden utsåg tidigare särskilda styrelser för förvaltning av vart och ett av huvudstadens sjukhus med undantag av Epidemisjukhuset, som alltid stått under nämndens omedelbara förvaltning. Genom hälsovårdsnämndens beslut den 7 december 1921 genomfördes emellertid fr. o. m. år 1922 en centralisering av sjukhusförvaltningen så till vida, att i stället för de lokala sjukhusstyrelserna inrättades en under hälsovårdsnämnden lydande, för de olika sjukhusen gemensam central sjukhusstyrelse. Undantag gjordes dock för Sachsska barnsjukhuset, som på grund av donationsbestämmelser tills vidare fick behålla sin särskilda styrelse. Detsamma gällde barnsanatoriet Tjörnan. Även Epidemisjukhuset stod i vissa fall utanför den gemensamma sjukhusstyrelsen och sorterade liksom förut direkt under hälsovårdsnämnden.

Den 22 juni 1928 utfärdades lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1929. Lagen gällde med vissa undantag för sådana sjukhus, beträffande vilka landsting eller kommun helt eller till viss kvotdel i sista hand ansvarar för driftkostnaderna.

I anslutning till nämnda sjukhuslag utfärdade k. m:t den 16 september 1932 reglemente för Stockholms stads sjukhus, varigenom förordnades, att de stadens sjukhus eller avdelningar

därav, vid vilka meddelas vård, som avses i sjukhuslagen, fr. o. m. den 1 januari 1933 skulle förvaltas av en gemensam direktion, *Stockholms stads sjukhusdirektion*, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot mötte i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda beslöto.

Enligt nu gällande lag den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen) åligger det stad, som ej deltagit i landsting, att för dem, som hava sin vistelseort eller hemort inom staden, ombesörja anstaltsvård för sjukdom, skada eller kroppsfel, i den mån icke annan drager försorg om sådan vård. I enahanda omfattning bör stad, som nyss nämnts, ombesörja anstaltsvård vid barnsbörd. Kommun, som driver sjukhus, är pliktig att åt lämplig kommunal nämnd eller annat kommunalt organ uppdraga att vara sjukvårdsberedning med uppgift att fullgöra den verksamhet, som enligt 4 § sjukhuslagen åligger sådan beredning.

Den 20 december 1940 utfärdade k. m:t även reglemente för Stockholms stads sjukhus, varigenom förordnades, att de stadens sjukhus eller avdelningar därav, vid vilka meddelas vård, som avses i sjukhuslagen, skola förvaltas av en gemensam sjukhusdirektion, såframt stadsfullmäktige det besluta. För Stockholms stads sjukhus skola lända till den efterrättelse reglementets föreskrifter, så ock, i den mån ej annat följer av reglementet, bestämmelserna i sjukhuslagen och sjukhusstadgan den 20 december 1940. Jämlikt nyssnämnda reglemente må stadsfullmäktige, om så finnes lämpligt, åt sjukvårdsberedningen uppdraga förvaltningen av sådan utav staden anordnad allmän sjukvård, som ej avses i sjukhuslagen och sjukhusstadgan och vars förvaltning författningsenligt ej tillkommer annan myndighet.

Enligt lag den 20 december 1940 om ändring i vissa delar av epidemilagen den 19 juni 1919, skall ledningen av epidemisjukhusväsendet inom varje epidemidistrikt tillkomma en epideminämnd. Sådan nämnd i stad, som utgör eget epidemidistrikt, är efter stadens bestämmande hälsovårdsnämnden eller sjukvårdsberedningen. Bestämmer staden, att sjukvårdsberedningen skall vara epideminämnd, skall förste stadsläkaren vara ledamot av nämnden.

I anslutning till utfärdad ny sjukhuslagstiftning fastställde överståthållarämbetet den 31 januari 1942 instruktion för sjukhusdirektionen. Enligt denna instruktion handhar direktionen de förvaltningsuppgifter, som enligt sjukhuslagen,

SjD

sjukhusstadgan samt reglementet för Stockholms stads sjukhus ankomma på sjukvårdsberedning. Direktionen utgör därjämte sådan gemensam direktion för stadens sjukhus, varom i reglementet stadgas, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot möter i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda besluta. Direktionen är stadens epideminämnd. Den utövar tillika, såframt ej stadsfullmäktige för särskilt fall annorlunda besluta, ledningen av sådan utav staden anordnad allmän sjukvård, som ej avses i sjukhuslagen och sjukhusstadgan och vars förvaltning författningsenligt ej tillkommer annan myndighet.

Direktionen åligger att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Efter framställning av stadsfullmäktige har k. m:t den 6 februari 1942 medgivit att sjukhusdirektionen tills vidare må vara barnmorskestyrelse i Stockholm. Genom stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 har tuberkulosbyrån, numera benämnd centraldispensären (se sid. 464), överförts från hälsovårdsnämndens till sjukhusdirektionens stat.

Med avseende å sinnessjukvården har staden i ett år 1925 mellan staten och staden ingånget avtal förbundit sig att för framtiden, med vissa undantag, omhänderhåva anstaltsvården för i staden hemortsberättigade sinnessjuka mot viss ersättning härfor av statsmedel. Angående sinnessjukhus, som staden jämlikt berörda avtal upprätthåller, gäller vad i stadgan angående sinnessjukvården i riket den 19 september 1929 är föreskrivet angående kommunala sinnessjukhus. I stället för 104 § i denna stadga gälla emellertid dels i tillämpliga delar reglementet för Stockholms stads sjukhus, samt, i den mån ej annat följer av reglementet, bestämmelserna i sjukhuslagen och sjukhusstadgan, dels och särskilda av k. m:t den 6 december 1935 utfärdade bestämmelser angående Stockholms stads sinnessjukhus. Beträffande frågan om revision av 1925 års avtal, se sid. 512.

Förvaltningen av den öppna vården av psykiskt sjuka (se sid. 473) handhaves av sjukhusdirektionen.

Sjukhusdirektionen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter för direktionens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för en tid av fyra år. Vid sammanträde med direktionen äga sjukhusdirektören och förste stadsläkaren närvara och deltaga i överläggning med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad i protokollet. Direktionen utser årligen inom sig en vice ordförande.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter för tiden 1953—1956 ägde rum den 5 december 1952 (fyllnadsval den 19 december 1955).

Under sjukhusdirektionen lyder direktionens expedition, vars chef är sjukhusdirektören.

Författningar m. m. Instruktion för Stockholms stads sjukhusdirektion, fastställd av ÖÅ 31 jan. 1942 (Kf 1942: nr 8). Lag 20 dec. 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen) (Kf 1941: nr 72), med ändr. K. sjukhusstadga 20 dec. 1940 (Kf 1941: nr 73), med ändr. K. reglemente 20 dec. 1940 för Stockholms stads sjukhus (Kf 1941: nr 75). Sinnessjuklag 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket (Kfh 1946: sid. 614), med ändr. Avtal mellan staten och Stockholms stad angående sinnessjukvårdens ordnande, godkänt av k. m:t 18 dec. 1925 och av SF 19 okt. 1925 (Kf 1925: nr 76). Särskilda bestämmelser ang. Stockholms stads sinnessjukhus, fastställda av k. m:t 6 dec. 1935 (Kf 1935: nr 30 sid. 4), med ändr.

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 174,097,989 kr. (därav engångs 2,830,354 kr.), dessutom förslagsmedel 5,650,120 kr., kapitalbudgeten (engångs 235,000 kr.), lånemedel, i linjen 4,674,084 kr., inom linjen 3,596,939 kr.; inkomster: driftbudgeten 51,710,588 kr.

Sjukhusdirektionens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Kyling, K. F. F., borgarråd; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommande.

Vice ordförande.

***Anderson, Knut Hj.**, kontorschef.

Övriga ledamöter.

***Hedelius, A. Hj.**, lektor.

***Johansson, Erik G.**, f. d. förbundskassör.

***Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M.**, fru, stadsfullm:s 2:e vice ordf.

***Lönnqvist, F. O.-F.**, förste byråsekreterare, stadsfullm.

***Öhman, H. G.**, prakt. läkare.

Suppleanter¹⁾.

***Ander, f. Eriksson, Elsa S.**, konsulent, stadsfullm.

***Gårdstam, R. G. I.**, prakt. läkare.

¹⁾ Ordföranden och ledamöten hr Hedelius skola vid förfall i första hand ersättas av suppleanterna hrr Gårdstam och Näverfelt, fruarna Ander och Thorsson i nu nämnd ordning, ledamöterna fru Kollberg och hr Lönnqvist skola vid förfall i första hand ersättas av suppleanterna hrr Näverfelt och Gårdstam, fruarna Ander och Thorsson i nu nämnd ordning, samt vice ordföranden och ledamöterna hrr Johansson och Öhman av suppleanterna fruarna Ander och Thorsson, hrr Gårdstam och Näverfelt i nu nämnd ordning.

*Näverfelt, A. S., tf. förste aktuarie, stadsfullm.
*Thorsson, f. Bagger-Sjöbäck, Inga M., förbunds-
ordförande, stadsfullm.

Sekreterare (5,508 kr.).

Engström, S. O. L., borgarrådssekreterare (se
sid. 123).

Sjukhusdirektionens delegerade.

Budgetdelegerade.

Kyling, K. F. F., ordf.; Anderson, Knut Hj.;
Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M.

Suppleanter: Näverfelt, A. S.; Ander, f. Eriks-
son, Elsa S.

Byggnadsdelegerade.

Byggnadsdelegerade hava till uppgift att om-
händerhava de byggnadsföretag, som sjukhusdi-
rektionen uppdrager åt delegerade att ombesörja.

Kyling, K. F. F., ordf.; Anderson, Knut Hj.;
Öhman, H. G.

Suppleanter: Gärdstam, R. G. I.; Lönnqvist,
F. O.-F.

Delegerade

utsedda av stadsfullmäktige med uppgift att del-
taga vid behandling i byggnadsdelegerade av
ärenden rörande om- och tillbyggnad av Sab-
batsbergs sjukhus.

Friberg, S. A., professor; Wejke, G. W., gene-
raldirektör.

Sekreterare.

Kolm, E. B., tf. förste kammarskrivare (se sid. 423).

Delegerad för Tjärnans sanatorium.

Anderson, Knut Hj.

Poliklinikersättningsdelegerade.

Poliklinikersättningsdelegerade hava till upp-
gift att granska underläkarnas redogörelser för
polikliniktjänstgöring och i samband därmed
företagna poliklinikoperationer, för vilka ersät-
ningar skola utgå.

Öhman, H. G.; Gärdstam, R. G. I.; Anderson,
K. E. H.

Delegerade för skärmbildsbyrån

(se sid. 465).

Revisorer.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl.
(se sid. 480).

Byggnadskommittéer tillhörande sjuk- husdirektionens förvaltningsområde.

Sabbatsbergs sjukhus' byggnads- kommitté.

Den 19 februari 1940 beviljade stadsfullmäk-
tige ett anslag å 4,389,000 kr. till uppförande

av nybyggnader för panncentral och kvinnoklinik
vid Sabbatsbergs sjukhus (jfr Utl. 1940: nr 58).
Sjukhusdirektionen beslöt den 26 juni 1941 till-
sätta en byggnadskommitté för planläggningen
och uppförandet av dessa nybyggnader. Den 20
mars 1944 nedsatte stadsfullmäktige anslagets
belopp till 4,029,000 kr. (se Utl. 1944: nr 81).
Jfr sid. 431. Kliniken i fråga invigdes under år
1949. Byggnadskommittén har vid tiden för ka-
lenderens tryckning (mars 1956) ännu ej avslutat
sin verksamhet.

Ledamöter.

Mårtens, G. H. M., direktör, stadskollegiets ordf.;
Höjer, Gerda, ombudsman, vice ordf.; Ander-
son, Knut Hj., kontorschef; Westman, A. E.,
professor, överläkare; Wetterdal, P. L., pro-
fessor, överläkare; en vakant.

Suppleant: Johansson, Erik G., f. d. förbunds-
kassör.

Sekreterare.

Vakant.

Byggnadskommittén för Sachsska barnsjukhuset.

Sedan stadsfullmäktige den 19 november 1945
beviljat anslag å 2,270,000 kr. för om- och till-
byggnad av Sachsska barnsjukhuset, beslöt stads-
fullmäktige, efter framställning av sjukhusdirek-
tionen, den 28 januari 1946 tillsätta en kom-
mitté av fem personer med uppdrag att verk-
ställa den ifrågavarande om- och tillbyggnaden.
Den 16 juni 1947 beviljade stadsfullmäktige ett
tilläggsanslag å 153,000 kr. För ombyggnad av
barnsjukhuset hava stadsfullmäktige den 21 no-
vember 1949 anvisat ett reservationsanslag å
614,000 kr. (Utl. 1949: nr 52).

Vidare hava stadsfullmäktige den 18 februari
och den 17 november 1952 anvisat ytterligare
605,000 kr. för ombyggnad m. m. av sjukhuset
(Utl. 1952: nr 414).

Denna ombyggnad jämte vissa ändringsarbe-
ten beräknas kunna slutföras under år 1956.

Ledamöter.

Sachs, R., direktör, ordf.; Heyman, f. Thiel,
Agda, fru; Nessen, N. S., byggnadsingenjör;
Wallgren, A. J., professor, överläkare; en vakant.

Sekreterare (1,200 kr.).

Hägglund, B. A. K., syssloman (se sid. 460).

Sjukhusdirektionens rådgivande organ.

Planeringskommittén.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80.

Planeringskommittén tillsattes av sjukhus-
direktionen den 16 november 1949 med uppgift
att utarbeta förslag till generalplaner och

SjD

programutredningar för sjukhusväsendet (med undantag för Sabbatsbergs sjukhus). Åt planeringskommittén har även uppdragits att handhåva planläggningen av stadens sjukhusvård vid krig eller krigsfara. Sedermera har planeringskommittén övertagit det tidigare av en särskild kommitté bedrivna arbetet med utredning om Sabbatsbergs sjukhus' utbyggnad (utredningskommittén för Sabbatsbergs sjukhus). I anslutning härtill har kommittén utökats med två nya ledamöter.

Sjukhusdirektören svarar för ledningen av planeringen och utredningsarbetet i övrigt. Från och med den 1 oktober 1955 har planeringskommittén anställt en kanslichef med uppgift att biträda kommittén och sjukhusdirektören med sjukvårdsplaneringen och principutredningar.

Rörande framlagda planer för sjukhusväsendet i Stockholm, se Bih. 1950: nr 60, 1951: nr 6, 1954: nr 49; Utl. 1951: nr 331 och 332, 1952: nr 225 och 453, 1953: nr 82 och 129, 1954: nr 209, 210, 239, 241 och 267 samt 1955: nr 342, 382, 383 och 384.

Ledamöter.

Kyling, K. F. F., borgarråd, ordf.; **Anderson**, Knut Hj., kontorschef; **Pehrson**, C. G., sjukhusdirektör; **Öhman**, H. G., prakt. läkare.

Suppleanter: **Gårdstam**, R. G. I., med. dr.; **Lönnqvist**, F. O.-F., förste byråsekreterare, stadsfullm.

Ledamöter

(med uppgift att deltaga i kommitténs utredning rörande ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus).

Friberg, S. A., professor (i egenskap av rektor vid Karolinska institutet); **Wejke**, G. W., generaldirektör (utsedd av k. m:t).

Kanslichef (33,516 kr.).

Lindström, E. L. A. (se sid. 423).

Sekreterare.

Fredriksson, H. E. (se sid. 423).

Tuberkulosrådet.

Med anledning av ett utav stadskollegiets tuberkuloskommitté avgivet betänkande angående tuberkulosvårdens organisation och tuberkuloseffervårdens utbyggnad (Bih. 1945: nr 11) beslöt stadsfullmäktige den 26 juni 1945 anmoda sjukhusdirektionen att utse ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa de utredningar angående tuberkulosvården, som sjukhusdirektionen uppdrager åt rådet, samt i övrigt på anmodan av direktionen avgiva yttranden i tuberkulosfrågor. Rådet består av sju ledamöter jämte lika många suppleanter vilka väljas av direktionen för en tid av ett år. Sjukhusdirektionen, hälsovårdsnämnden, fattigvårdsnämnden, barnavårdsnämnden, lärlings- och yrkesskolstyrelsen, arbetsnämnden i Stockholm

samt centralstyrelsen för lungsjuka i Stockholm skola vara representerade med vardera en ledamot och en suppleant. Ordförande och vice ordförande utses inom rådet. Överläkaren vid centraldispensären är föredragande i rådet.

Författning. Instruktion för tuberkulosrådet antagen av direktionen 21 maj 1952 (Kf 1952: nr 58).

Ang. Centraldispensären, se sid. 464.

Ledamöter.

Granath, K.-E., barnavårdsdirektör (för barnavårdsnämnden); **Kyling**, K. F. F., borgarråd, ordf. (för sjukhusdirektionen); **Rietz**, A. E., förste stadsläkare (för hälsovårdsnämnden); **Hagström**, f. Svensson, Anna M., studierektor (för fattigvårdsnämnden); **Lindqvist**, Vivan L. M., inspektör (för arbetsnämnden); **Hamrin**, Bell I., kassörska (för lärlings- och yrkesskolstyrelsen); **Åkerström**, L. J. P., tjänsteman (för centralstyrelsen för lungsjuka).

Suppleanter.

Ander, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm. (för sjukhusdirektionen); **Bjurström**, O. E., andre stadsläkare (för hälsovårdsnämnden); **Holmblad**, Margit E., kammarskrivare, stadsfullm. (för fattigvårdsnämnden); **Heyman**, f. Almstrand, Ingrid, fru (för barnavårdsnämnden); **Carlson**, f. Olsson, Elma S. E., fru (för lärlings- och yrkesskolstyrelsen); **Julin**, K. A. B., assistent (för arbetsnämnden); **Johansson**, P. O., kassör (för centralstyrelsen för lungsjuka).

Sekreterare.

Lagergren, K., syssloman (se sid. 464).

Central förvaltning.

Genom beslut den 16 november 1953 hava stadsfullmäktige godkänt ett av stadskansliets organisationsavdelning framlagt förslag till omorganisation av sjukhusdirektionens centrala förvaltning (Utl. 1953: nr 351). Den nya organisationen innebär i stort, att den centrala förvaltningen uppdelats i en utrednings- och en byggnadsavdelning samt två förvaltningsavdelningar, varav en för ekonomiärenden och en för sjukvårdsärenden. Utrednings- och byggnadsavdelningarna sortera direkt under sjukhusdirektören, vilken jämväl svarar för ledningen av arbetet med planläggningen av stadens sjukhusväsende. För den direkta byggnadsplaneringen finnes numera en särskild byggnadsplaneringsavdelning inrättad. De båda förvaltningsavdelningarna förestås av ekonomidirektören respektive kanslidirektören.

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 1,961,337 kr. (därav engångs 32,426 kr.), dessutom förlagsmedel 2,060,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 168,650 kr.

Sjukhusdirektionens expedition.

Brunkebergstorg 13; t. 22 30 80; expeditionstid: 9.30—11.30, 13—15 (lördagar 9.30—11.30, 13—14).

Sjukhusdirektören biträder sjukhusdirektionen vid handhavandet av dess uppgifter. Han utövar under direktionen i dess egenskap av sjukvårdsberedning den centrala ledningen av sjukhusväsendet samt har därvid att, såvitt på honom ankommer, söka befordra sjukhusens och sjukvårdens ändamålsenliga skötsel och utveckling. Sjukhusdirektören är direktionens föredragande och verkställande tjänsteman samt chef för dess expedition. Han äger ock att utan direktionens hörande fatta beslut i vissa ärenden.

Sjukhusdirektör (B 21).

Pehrson, C. G. (förordn. t. o. m. ³¹/12 1958); t. 22 30 80; mottagningstid: efter överenskomme per telefon.

Utredningsavdelningen.

Denna avdelning biträder sjukhusdirektören med allmänna utredningar samt planläggning av stadens sjukvårdsväsende.

Sekreterare (31).

Mächel, S. G. D.; Fredriksson, H. E.

Förste amanuens (15,948 kr.).

Hägglid, S. G.

Amanuens (12,816 kr.).

Vakant.

Kontorsskrivare (13)

(nuv. inneh. 16).

Karlsson, Nelly E. E.

Ett kanslibitråde.

Registratorsexpeditionen.**Förste kontorsskrivare (16).**

Åhrman, Ingrid S.; Wikström, Lillemor M. B.

Ett kanslibitråde.

Vaktmästarexpeditionen.**Förste expeditionsvakt (12).**

Strömberg, H. H.

Tre expeditionsvakter, ett expeditionsvaktsbiträde, två telefonister.

Byggnadsplaneringsavdelningen.**Kanslichef.**

Lindström, E. L. A. (se sid. 422).

Biträdande sekreterare.

Victorson, K.-E. A.; Zetterblad, U. F.

Byggnadsavdelningen.

Lilla Nygatan 8, 1 tr., C.; t. 20 14 73, 21 48 90, 21 49 30.

Byggnadsintendent (37)

(nuv. inneh. B 15).

Törn, E. W.

Ingenjörer.

Hallnäs, T. J. (31); Blomster, E. A. (28); Eriksson, A. (28); Lundqvist, N. O. (28); två vakanta (28); Ekwall, H. P. (25).

Underingenjör (23).

Ahlin, T. I.

Förste kammarskrivare (23).

Vakant, *tf.* **Kolm, E. B.; t. 20 43 15.**

Förste verkmästare (21).

Kratz, E. G.

Ett kanslibitråde, ett ritbiträde.

Ekonomiavdelningen.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80.

Ekonomidirektören är närmaste chef för sjukhusdirektionens förvaltningsavdelning för ekonomiärenden (ekonomiavdelningen) och har som sådan att leda och övervaka arbetet inom avdelningen samt under direktionen och sjukhusdirektören utöva det centrala överinseendet över den ekonomiska förvaltningen av sjukhusen och övriga under direktionen lydande institutioner. Ekonomidirektören åligger vidare att bereda och på sjukhusdirektörens uppdrag och i hans ställe i direktionen föredraga sådana ekonomiska förvaltningsärenden, som icke äro att hänföra till sjukvårdsberedningens verksamhetsområde, samt bringa till verkställighet de beslut, som därvid fattas, ävensom att i vissa fall självständigt besluta i sådana ärenden.

Ekonomidirektör (B 15).

Wedefelt, G. F. G:son; mottagningstid: vardagar utom lördagar 14—15.

Kameralbyrå.**Kamrerare (33).**

Edwall, E. H. A.; mottagningstid: 9—10.

Kamrerare (26).

Vakant, *tf.* **Enström, K. O.**

Amanuens (12,816 kr.).

Vakant, *tf.* **Mälstam, S. E.**

Kontorsassistenter (18).

Ersson, Kerstin M.; Svärd, S. Ch., tjl., *tf.*
Wrisemo, f. Ternstedt, Sargit T.; Häggliid, S. G.,
tjl. (se s.d. 423); Börjeson, f. Albertson, Karin;
Sundell, Britt T.

Förste kontorsskrivare (16).

Wrisemo, f. Ternstedt, Sargit T., tjl. (se ovan),
tf. Landing, f. Wetterström, Marianne R.

Fyra kanslibiträden (därav ett tillfälligt),
tre kontorsbiträden (därav ett tillfälligt under
6 mån. av året).

Budgetbyrån.

Intendent (31).

Furuby, B. V.

Förste kammarsskrivare (23).

Jemstedt, S. O., tjl., *tf.* Fröberg, R. B. V.

Amanuens (12,816 kr.).

Fröberg, R. B. V., tjl. (se ovan), *tf.* Norén, G. O.
Ett kanslibitråde.

Inköps- och förrådsbyrån.

Herkulesgatan 26, 1 tr., C.; t. 22 30 80.

Intendent (31).

Garpandal, C. H. G.; mottagningstid: 14—15
(lördagar 13—14).

Näringskonsulent (24).

Vakant, *tf.* Sundberg, Iris A.

Förste kammarsskrivare (23).

Rentzhog, Y. A.

Kontorsassistent (18).

Norén, f. Björkman, Astrid L.

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde,
ett kontorsbitråde.

Apotekare (B 12).

Ekstrand, H. G.

Lilla Nygatan 12, 1 tr., C.; t. 20 11 37,
20 10 28.

Inredningsarkitekt (26)

(nuv. inneh. 28).

Andersson, N. B.

Biträdande inredningsarkitekt (25).

Vakant.

Förste kammarsskrivare (23).

Andersson, Å. M. F.

Ett kanslibitråde, en vaktmästare, ett
kontorsbitråde.

Centralförrådet, se sid. 427.

Centraltvättinrättningen, se sid. 427.

Sjukvårdsavdelningen.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80.

Kanslidirektören är närmaste chef för
sjukhusdirektionens förvaltningsavdelning för sjuk-
vårdsärenden (sjukvårdsavdelningen) och har som
sådan att leda och övervaka arbetet inom avdel-
ningen samt under direktionen och sjukhusdirek-
tören utöva det centrala överinseendet över sjuk-
vårdsanstalternas ändamålsenliga utnyttjande även-
som handlägga vissa personalärenden. Kansli-
direktören åligger vidare att bereda och på sjuk-
husdirektörens uppdrag och i hans ställe i direk-
tionen föredraga sådana sjukvårds- och personal-
ärenden, som icke äro att hänföra till sjukvårds-
beredningens verksamhetsområde, samt bringa till
verkställighet de beslut, som därvid fattas, även-
som att i vissa fall självständigt besluta i så-
dana ärenden.

Kanslidirektör (B 15).

Anderson, K. E. H.; mottagningstid: 10—11.

Sjukvårdsbyrån.

Sekreterare (31).

Thylén, M. A. V.

Inspektör.

Blom, Å. V. E. (se sid. 430).

Läkarassistent (15,840 kr.).

Engström, C. E., *tf.*

Amanuens (12,816 kr.).

Öberg, H.-Å. G.

Assistent.

Andersson, E. L. (se sid. 430).

Ett kanslibitråde.

Sakkunnig i medicinska frågor
(10,557 kr.).

Hansson, N. H.

Sjukhuscentralen, se sid. 425.

Sjukhusavgiftsdelegerades exp., se
sid. 430.

Personalbyrån.*Sekreterare* (31).

Albinsson, N. G.

Förste kammarsskrivare (23).Andersson, E. E., tjl., *tf.* Lyttkens, B. R.*Kontorsassistent* (18).

Lyttkens, B. R., tjl. (se ovan).

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde.

Ombudsmansexpeditionen

(gemensam med fattigvårdsnämnden, se sid. 259).

*Ombudsman.*Grünberger, H., tjl. (se sid. 509), *tf.* Rönquist, A. (se sid. 259).*Aktuarie.*

Brisenius, O. A. (se sid. 259).

Sjukvårdsanstalter.

(Adresser, telefoner, expeditionstider: se nedan under respektive sjukhus.)

Den för sjukvården vid visst sjukhus ansvarige läkaren eller, där flera sådana finnas, den av dem, som därtill av direktionen förordnas, är enligt sjukhuslagen mellan direktionens sammanträden sjukhusets inför direktionen ansvarige styresman. — För sjukvården vid sjukhus eller avdelning därav ansvariga läkare benämnas i sjukhusreglementet överläkare.

Vid varje sjukhus skall finnas en av direktionen tillsatt sysselman, som har att under direktionens förmanenskap handhåva sjukhusets ekonomiska förvaltning m. m. samt att under styresmannen övervaka ordningen inom sjukhuset och mätthållningen ävensom hålla uppsikt över underordnad personal.

Ovannämnda bestämmelser rörande styresman gälla ej blott egentliga sjukhus, barnbördshus och sinnessjukhus utan även epidemisjukhus och konvalescenthem. Tillsättande av sysselman är däremot ej obligatoriskt vid konvalescenthem.

En utförlig redogörelse för Stockholms stads sjukhusväsen ingår i Bih. 1933: nr 60. Rörande planering för sjukhusväsendet, se sid. 421.

Författningar. Instruktioner för styresman, överläkare, sysselman och husmoder, fastställda av sjukhusdirektionen 17 febr. samt 3 och 17 mars 1943 (Kf 1943: nr 11), med ändr.

Stat år 1956. (Sjukhusvård.) Utgifter: driftbudgeten 124,434,123 kr. (därav engångs 2,038,105 kr.), dessutom förlagsmedel 296,000 kr., kapitalbudgeten, låne-medel, i linjen 3,900,000 kr., inom linjen 2,265,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 38,687,125 kr.

(Bidrag och ersättningar till utomstående inrättningar.) Utgifter: driftbudgeten 22,564,134 kr. (därav engångs 10,000 kr.), dessutom förlagsmedel 300,000 kr.; kapitalbudgeten, låne-medel, i linjen 774,084 kr., inom linjen 1,331,937 kr.; inkomster: driftbudgeten 946,000 kr.

Gemensamma institutioner.**Sjukhuscentralen.**

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80: »sjukhuscentralen» (efter expeditionstidens slut 22 30 81 eller 22 30 82); *expeditionstid: 9 —16, lördagar 9—14 (telefonvakt hela dygnet).*

Den 1 december 1930 beviljade stadsfullmäktige medel till hälsovårdsnämnden för upprättande av en sjukhuscentral för förmedling av patient-intagning på stadens sjukhus. Verksamheten började den 1 februari 1931. År 1933 överflyttades sjukhuscentralen från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen i samband med uppdelningen av arbetsuppgifter mellan dessa nämnder.

Sjukhuscentralen har till uppgift att med ledning av från sjukhusen erhållna uppgifter föra tablå över beläggningen å stadens sjukhus (med undantag av epidemisjukhus, sanatorier och sinnessjukhus) samt att lämna anvisning å lediga platser å dylika sjukhus till personer, som innehåva läkarremiss för sjukhusvård. Dessutom åligger det sjukhuscentralen att lämna allmänheten upplysning om formerna och villkoren för intagning å stadens sjukhus och konvalescenthem, sjukhusens tider för intagning och besök, sjukhusavgifter, stadsdistriktsläkare och i staden vaktstående läkare, stadsjuksköterskor och villkoren för deras anlitande, annan sköterskevärd för mindre bemedlade, stadens polikliniker, fattigvårdens distriktsbyråer och andra frågor rörande stadens sjukvård. Vidare skall sjukhuscentralen förmedla sjuktransporter i samarbete med brandförsvaret (brandkåren) (jfr sid. 199) och medelst sjuktransportflygplan, stationerat vid Kungl. Roslagens flygkår, huvudsakligen avsett för sjuktransporter från Stockholms skärgård (t. »flygambulansen»). Sjukhuscentralen svarar på namnanropet t. 90 000 namnanrop »Jourhavande läkare», se sid. 481.

Författningar. Instruktioner för sjukhuscentralen samt där tjänstgörande läkare och sköterskor m. m., fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 125). Bestämmelser m. m. rörande sjukhuscentralens verksamhet, fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 31).

Sjd

Chef.

Kansliredirektören.

Läkare.

Engström, C. E., *tf.*; mottagningstid: vardagar utom lördagar 14—15, lördagar 9,30—10,30.
Sju översköterskor.

Blodförmidlingsverksamhet.

År 1934 organiserades vid S:t Görans sjukhus en blodgivarecentral för undersökning och blodgruppering av personer, vilka ställt sig till förfogande för blodgivning. År 1939 överflyttades centralen till S:t Eriks sjukhus medicinska poliklinik. Från nämnda tidpunkt började även depåblod tillhandahållas. Förmidling av blodgivare till såväl kommunala som övriga sjukvårdsinrättningar skedde till år 1945 genom sjukhuscentralen, där även register över blodgivarna fördes. Vid denna tidpunkt hade efterfrågan på transfusionsblod ökat i sådan utsträckning, att en utökning av personalen måste ske. Samtidigt överflyttades förmidlings- och registreringsverksamheten från sjukhuscentralen till en särskild expedition inom sjukhusdirektionens centrala förvaltningslokaler. Efter expeditionstidens slut sker dock förmidling fortfarande genom sjukhuscentralen. På grund av ökad efterfrågan på depåblod har ordnats blodgivarecentraler vid Sabbatsbergs sjukhus år 1952 och Södersjukhuset år 1953. I samband härmed har en viss utökning av personalen ägt rum.

Ersättning till blodgivare utgår med 25 kr. per gång, varjämte utgår ersättning för resor med 3 kr. Om väntetiden överstiger 1/2 timme utgår ersättning med kr. 1:50 för varje ytterligare påbörjad halvtimme.

Föreståndare (4,800 kr.).

Sköld, E. G. V.

Läkare.

Ramgren, O. G. (30); Tengberg, J.-E. T.¹⁾

Blodgivarregistret, Brunkebergstorg 13, 1 tr., C., t. 22 30 80. Expeditionstid: 9—15, lördagar 9—14. Förmidling av blodgivare efter tjänstgöringstidens slut genom sjukhuscentralens försorg.

Blodgivarcentralen, S:t Eriks sjukhus, Flemingsgatan 22, K., t. 22 15 40. Mottagning för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: torsdagar 17—18.

Blodgivarcentralen, Sabbatsbergs sjukhus, Dalagatan 9 och 11, Va., ing. från Tegnérsgatan, t. 22 05 40. Mottagning för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: måndagar 16—18.

Blodgivarcentralen, Södersjukhuset, Årstadalunden, Sö., t. 23 70 00. Mottagning

¹ Tillika förste underläkare å medicinska avd. I vid S:t Eriks sjukhus.

för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: tisdagar 16—18.

Tre översköterskor (därav en halvtidstjänst), en kontorsskrivare, tre sjuksköterskor, tre kansliläkare, tre kontorsbiträden, ett första sjukvårdsbiträde, sex laboratoriebiträden (därav två halvtidssysslor), tre städerskor (därav en halvtidssyssla). Dessutom viss personal gemensam med sjukhusen.

Personalvård.

Personalläkarvård.

Personalläkarvården vid stadens sjukhus, sådan den ordnats genom sjukhusdirektionens beslut den 16 februari och den 26 april 1944 samt den 25 september 1946 (se Stockholms kommunalkalender för år 1954, sid. 431), har i och med sjukförsäkringsreformens genomförande upphört fr. o. m. den 1 januari 1955. I syfte att tillföra förvaltningarna medicinsk sakkunskap i personalvårdsfrågor har inom lönenämnden igångsatts utredning angående utbyggnad av förtroendeläkariinstitutionen.

För hembesök hos sjuknämndad personal, i första hand vid Beckomberga och Långbro sjukhus, finnes fr. o. m. den 1 januari 1951 särskild översköterska anställd.

Förtroendeläkare.

(Gemensam för personalen inom sjukvårdsroteln).
Vakant.

Översköterska (14).

Lundquist, Margit C. M.

Personalkonsulentverksamhet.

Den 17 december 1953 godkände stadsfullmäktige ett av lönekommittén framlagt förslag angående personalvård inom stadens förvaltning (Utl. 1953: nr 406). Ändamålet med denna verksamhet är att främja personalens fysiska och psykiska välbefinnande och därigenom också den kommunala verksamhetens effektivitet. I sådant syfte skall personalvården tillsvidare främst inriktas på följande arbetsuppgifter, nämligen arbetsberedning för anställda med nedsatt arbetsförmåga, biträde åt arbetsledningen vid personalrekrytering och anställningskontroll, personlig rådgivning samt vissa hälsovårdande åtgärder.

För personalvårdsverksamheten har sjukhusdirektionen erhållit en personalkonsulent- och en förste assistenttjänst, vilka i administrativt hänseende närmast sortera under kansliredirektören.

Personalkonsulent (22).

Lundén, f. Wixell, Signe.

Förste assistent (20).

Johansson, Majbritt M.

Sjukvårdsbiträdesskola.

Björngårdsgatan 23, Sö.; t. 41 21 11.

Sjukhusdirektionen startade år 1948 utbildningskurser för nyanställd sjukvårdsbiträdesper-

sonal. Dessa kurser omfatta tre veckor, varav två veckor avse teori och en vecka praktisk utbildning å vårdavdelning. Antalet sådana kurser har under senare år uppgått till elva per år. Eleverna åtnjuta under utbildningstiden oavkortad lön enligt gällande sjukhus- och anstaltsavtal; dock innehålles under kurstiden en tredjedel av löneförmånerna, vilken del utbetalas först sedan sex månaders tjänstgöring fullgjorts vid något av stadens sjukhus. Vid skolan anordnas även utbildningskurser, omfattande åtta veckor, för undersköterskor. Kursdeltagarna utväljas därvid bland sådana sjukvårdsbiträden, som under minst två år varit anställda inom sjukvårdsförvaltningen. Jämväl under dessa kurser utgå oavkortade löneförmåner. I samarbete med folkskoleledningen i Stockholm meddelas vid skolan sedan år 1952 även undervisning i sjukvård åt ett antal elever tillhörande folkskolans nionde årsklass. Den närmaste ledningen av skolans verksamhet handhas av kanslilediktören.

Instruktionssköterska (20)

(nuv. inneh. 18).

Camp, J. Hellevi; t. 41 21 11.

Som lärare fungera utöver instruktionssköterskan ett varierande antal läkare och andra sakkunniga inom olika ämnesområden.

En *städerska* (halvtidssyssla).

Åtgående utbildning se även *S:t Eriks sjuksköterskeskola*, sid. 475.

Förmyndare för sinnessjuka stockholmsbor omhändertagna i sinnessjukvård.

Mottagning: Klara Södra Kyrkogata 11, C., vardagar 9—11.

Biträdande kuratorer (16).

Domellöf, Ruth M.; t. 20 83 67; Palm, K. Elisabeth; t. 20 78 07.

Rekreations- och bildningsterapi.

För sysselsättningsterapi vid Långbro och Beckomberga sjukhus, konvalescenthemmen och tuberkulosavdelningar m. fl. har sjukhusdirektionen fr. o. m. år 1956 erhållit en studieledare, som skall ordna rekreations- och bildningsterapi därstädes och vilken i administrativt hänseende närmast sorterar under kanslilediktören.

Studieledare (19).

Vakant.

Centralförrådet.

Hagavägen 134—136, Sundbyberg; t. 28 37 55 (förrådschefen), 28 33 15 (förråds-mästaren).

Centralförrådet, som inrättades år 1939, verkställer förvaring och distribution av lagringsbara förbrukningsartiklar för sjukhusens behov.

Förrådschef (24).

Bagge, N. F.

Förrådsmästare (18).

Ringqvist, P. I. V.

Två *kanslibiträden*, en *förrådsförman*, fem *förrådsarbetare*, en *städerska*.

Centraltvättinrättningen.

Tantogatan 15—17, Sö.; t. 44 13 88 (driftschefen), 44 13 71 (kontoret), 44 13 72 (tvättmästaren), 44 13 74 (föreståndarinnan för sysalen).

Med tillkomsten av Södersjukhuset och planerad utvidgning av stadens sjukhusväsen aktualiserades frågan om byggandet av ny centraltvätt, emedan dåvarande centraltvätten i de s. k. Nürnbergsfastigheterna av flera orsaker var otillfredsställande. I enlighet med framlagt förslag beviljade stadsfullmäktige den 26 april 1937 medel till en nybyggd centraltvätt med en kapacitet av 2,800,000 kg per år. Detta projekt kom emellertid icke till utförande. För tillgodo-seende av Södersjukhusets tvättbehov anvisade stadsfullmäktige sedermera den 17 maj 1943 medel för uppförande av en mindre tvättinrättning.

Den 20 mars 1944 beviljade stadsfullmäktige medel för uppförande av Centraltvättinrättningen med en kapacitet av 3,000,000 kg per år. Enligt senare utredningar uppskattades den tvättgodsmängd, som centraltvätten skulle avverka, till c:a 5,000,000 kg per år. Stadsfullmäktige hava av denna anledning vid olika tillfällen anvisat medel till ökad utbyggnad av centraltvättinrättningen omfattande en kapacitet av 16 ton tvättgods per dag.

År 1948 överfördes tvätten från Södersjukhuset till centraltvätten, varpå byggnadsarbetena med sammanslagning av Södersjukhusets tvättinrättning och centraltvättinrättningen påbörjades. Under oktober 1948 nedlades den gamla centraltvättinrättningen i Nürnbergsfastigheterna och verksamheten överflyttades till den nybyggda centraltvättinrättningen. I oktober 1949 kunde tvättinrättningen vid Sabbatsbergs sjukhus på samma sätt nedläggas och tvätten ombesörjas av centraltvättinrättningen. Under slutet av år 1950 var centraltvättinrättningen i huvudsak fullt utbyggd. Sedermera har centraltvättinrättningen även övertagit den tvättverksamhet, som tidigare ombesörjdes vid Söderby sjukhus, Långbro sjukhus samt Epidemisjukhuset.

Driftschef (31).

Rydberg, E. O. W.

Kontorsassistent (18).

Lövgren, O. T., tjl., tf. Erman, T. A.

Tvättmästare (18).

Axelsson, O. C.

Föreståndarinna (15).

Gustin, Anna K.

En *hantverkare*, tre *tvättföreståndare*, ett *kanslibiträde*, ett *första laboratoriebiträde*. — Antalet kollektivt anställda uppgår till 160, varav 130 vid tvätt-, transport- och verkstadsavdelningarna samt 30 vid förråd och sysal.

Avgifter å sjukhusen.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själv eller genom ombud på den för varje sjukhus bestämda mottagningstiden anmäla sig å sjukhusets inskrivningsexpedition och därvid:

1:o) förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och flyttnings- eller åldersbetyg;

2:o) förete försäkringsbesked eller, om sjuk-kassa icke svarar för vården, lämna försäkrings-kassans betalning, avlämna ansvarsförbindelse eller annan av sjukhusets sysselman godkänd säkerhet. Är den sjuke medellös eller mindre bemedlad och sjuk-kassa icke svarar för vården, skall den sjuke eller hans ombud på särskild blankett, som er-hålles å sjukhusets sysslomanskontor, skriva en ansökan om befrielse från, resp. nedsättning i sjukhusavgiften (jfr nedan).

Personer, träffade av olyckshändelse, eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet; i sådant fall böra ovan angivna handlingar ofördröjligen därefter anskaffas.

Där ej på grund av allmän författning sjukhusvård skall kostnadsfritt åtnjutas¹⁾ eller ned-sättning beviljats av sjukhusavgiftsdelegerade (se sid. 429), utgå avgifterna för vård å stadens sjukhus enligt följande av stadsfullmäktige fast-ställda taxa.

*Avgift för betalande sjuka per dag:***för stockholmsbor:***vid lasarett²⁾ och förlossningsanstalter:*

å allmänt rum	3	kr.
» halvenskilt »	15	»
» helenskilt »	25	»

vid barnsjukhus:

å allmänt rum	3 ³⁾	kr.
» halvenskilt »	12	»
» helenskilt »	20	»

¹⁾ Vård å allmänt rum vid Epidemisjukhuset för epidemisk sjukdom samt vid avdelningar för könssjuka är enligt gällande författningar kostnadsfri, i vad avser epidemisk sjukdom och köns-sjukdom i smittsam skede.

²⁾ Inkl. Epidemisjukhuset beträffande vuxna patienter med icke epidemisk sjukdom.

³⁾ Samma avgift gäller vid Epidemisjukhuset beträffande barn med icke epidemisk sjukdom.

vid tuberkulosjukvårdsanstalter:

å allmänt rum	3 ¹⁾	kr.
» halvenskilt »	10	»
» helenskilt »	15	»

vid sinnessjukhus och sinnessjukavdelningar:

å allmänt rum	3	kr.
» halvenskilt »	10	»
» helenskilt »	15	»

vid vårdhem för lättskötta sinnessjuka:

å allmänt rum	3	kr.
-------------------------	---	-----

vid anstalter och avdelningar för kroniskt sjuka:

å allmänt rum	3	kr.
-------------------------	---	-----

vid konvalescenthem:

å allmänt rum	3	kr.
-------------------------	---	-----

vid Orhem's barnkoloni . . .	1,25	kr.
------------------------------	------	-----

för landsortsbor:

vid lasarett, barnsjukhus, förlossnings- och tuberkulosanstalter samt epidemisjukhuset, som under vistelse i Stockholm drabbats av sjukdom eller skador och på grund därav blivit i omedelbart behov av vård:

å allmänt rum	35	kr.
» halvenskilt »	45	»
» helenskilt »	55	»

vid ovannämnda anstalter eljest vårdade landsortsbor:

å allmänt rum	50	kr.
» halvenskilt »	60	»
» helenskilt »	70	»

vid sinnessjukhus och sinnessjukavdelningar:

å allmänt rum	12	kr.
» halvenskilt »	45	»
» helenskilt »	55	»

För vårdarinna, som medföljer patient å hel- eller halvenskilt rum, ävensom för anhörig, vilken med vederbörligt tillstånd åtföljer patient skall med nedan angivna undantag erläggas avgift, motsvarande gällande kostersättning för personal jämte 1 kr. per dag.

För digivande moder, som medföljer sjukt dibarn, erlägges:

å allmänt rum	ingen	avgift
» halvenskilt rum: för stockholmsbo	1	kr. per dag
» landsortsbo	2	» »
» helenskilt » : » stockholmsbo	2	» »
» landsortsbo	4	» »

För dibarn, som åtföljer sjuk moder, erlägges ej någon avgift.

Bestämmelserna angående avgift för vård å hel- och halvenskilt rum äga icke tillämpning, när den sjuke förlägges i sådant rum till följd av brist på utrymme i allmänt rum eller därför

¹⁾ Å kirurgisk tuberkulosavdelning 1 kr. för utförsäkrade.

att den sjuke icke kan utan men för sig eller andra vårdas å allmänt rum.

Full vårdavgift utgår för såväl in- som utskrivningsdagen, dock att avgift för inskrivningsdagen icke skall utgå, då patienten överflyttas direkt från annat stadens sjukhus eller då utskrivningen äger rum dagen efter inskrivningen.

Där ersättning för vården erlägges jämlikt 8 kap. lagen om fattigvården eller 65 § lagen om samhällets barnavård m. m., gäller i fråga om ersättningsen storlek vad därom finnes stadgat i sagda lagrum.

Vid tillämpningen av bestämmelserna anses som stockholmsbo den, som vid intagningen är bosatt i Stockholm. Enahanda avgift beräknas för vård av utom staden bosatt person, anställd inom Stockholms kommunalstyrelse, därest den anställda på grund av sitt arbete är nödsakad till dylik bosättning.

Som landsortsbo anses envar annan; dock att landsortsbo, som i Stockholm insjuknat i sjukdom, vilken enligt gällande epidemilag medför rätt till fri vård å allmänt rum å epidemisjukhus, och på grund därav intagit å sjukhus, må i hel- och halvenskilt rum betala den för stockholmsbo stadgade avgiften.

Mellan landsting och städer utanför lands- ting har träffats ett avtal om ersättning för sjukhusvård inom främmande sjukvårdsområden (stadsfullmäktiges beslut den 12 december 1955, Utl. 1955: nr 362), innebärande, att sjukvårdsanstalternas huvudmän förplikta sig att för vård, som åt sjuk från huvudmannens sjukvårdsområde meddelas å vissa sjukvårdsanstalter tillhörande annan huvudman, lämna ersättning efter vissa grunder. Stadsfullmäktige beslöt i samband härmed att fastställa den patientavgift, som enligt avtalet skall erläggas av stockholmsbor vid vård å allmän sal å främmande sjukvårdsanstalt, till det belopp, som gäller för vård å motsvarande avdelning å stadens egna sjukhus.

För behandling å röntgenavdelningarna vid Sabbatsbergs, S:t Eriks, Södersjukhuset samt å finsen-, röntgen- och ljusavdelningarna vid S:t Görans sjukhus erläggas avgifter enligt särskilda av hälsovårdsnämnden och sjukhusdirektionen den 11 mars 1930, 4 december 1946 och 19 december 1951 fastställda grunder (Kf 1946: nr 74, 1951: nr 76). Enskild vårdsökande har rätt till röntgenundersökning mot taxebundet arvode efter anmälan till vederbörligt sjukhus vardagar 9—10 (jfr Kf 1951: nr 66, 1952: nr 7).

Poliklinikavgifter. För behandling å stadens polikliniker gälla följande bestämmelser.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 21 juni 1955 (Utl. 1955: nr 236) utgår avgift vid stadens polikliniker fr. o. m. den 1 januari 1955 t. o. m. utgången av år 1956 — därest icke behandlingen enligt allmän författning eller eljest är kostnadsfri — enligt vad som stadgas i § 2 mom. 1 av den av k. m:t den 4 juni 1954 fast-

ställda läkarvårdstaxan (Svf 1954: nr 532) be- träffande till grupp 1 hänförlig läkarvård, eller med ett belopp av 8 kr. per besök (Kf 1955: nr 32). Vid poliklinisk behandling utom poli- kliniktid å å sjukhuset ej intagna, icke medel- lösa personer äger läkaren uppbära skäligt arvode efter eget bestämmande (varav en del tillfaller sjukhuset).

Jourhavande läkare å sjukhus äga att av dem behandlade jourfall uppbära ersättning enligt §§ 2 och 5 i ovannämnda läkarvårdstaxa.

Författningar. Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939, med ändr. (Kf 1951: nr 63, 1952: nr 94; 1954: nr 69). Rådgivande taxa för ersättning åt de ansvariga läkarna vid Stockholms stads lasarettssjukhus från pa- tienter å enskilt och halvenskilt rum, utfärdad av medicinalstyrelsen 17 aug. 1933, med ändr. 27 maj 1948 och 10 juli 1952.

Sjukhusavgiftsdelegerade.

Rörande sjukhusvård åt mindre bemedlade tillämpades tidigare det förfarandet, att kostnads- fri vård å stadens sjukhus lämnades åt sådana personer, som kunde förete av vederbörande roteman utfärdat intyg om medellöshet. Då emellertid detta system visade sig otillfredsstäl- lande, särskilt med hänsyn till prövningen vid medellöshetsintygens utfärdande, vidtog genom stadsfullmäktiges beslut den 20 februari 1922 en ändring härutinnan, varigenom prövningen av de vårdbehövande betalningsförmåga överflyttades från rotemännen till ett nytt centralt organ, *sjukhusavgiftsdelegerade*.

Sjukhusavgiftsdelegerade, till antalet fem jämte tre suppleanter, utses av stadsfullmäktige för två kalenderår med uppgift bl. a. att pröva frågor om nedsättning av sjukhusavgift. Dele- gerade utse vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande. Ansö- kan om nedsättning i stadgade vårdavgifter inlämnas till sjukhusavgiftsdelegerade, vilka äga att med hänsyn till sökandens ekonomiska för- hållanden besluta om nedsättning av sjukhusav- giften, dock ej till mindre än 50 öre per dag. Vid den undersökning, som bör föregå beslut om nedsatt avgift, skall biträde lämnas delegerade av fattigvårdsnämnden. I fråga om fullständig be- frielse från sjukvårdsavgift fattas beslut av ve- derbörande fattigvårdsstyrelse eller beträffande arbetslöshetsfall av fattigvårdsnämndens dele- gerade för understödsärenden.

Detta förfaringsätt tillämpas förutom för stadens egna sjukhus och konvalescenthem samt vid den öppna vården av psykiskt sjuka även, då det gäller vård av stockholmsbor, beträffande Serafimerlasarettet, Allmänna barnbördshuset, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Diakonissanstaltens sjukhus (Ersta), Karo- linska sjukhuset med Radiumhemmet m. fl. samt

vid utfärdande av ansvarsförbindelser för vård å sanatorier.

Vidare hava sjukhusavgiftsdelegerade att enligt avgiftsreglementets bestämmelser pröva om patient vid vård å stadens sjukhus eller vid vård å sjukvårdsanstalt utom Stockholm enligt det s. k. 1955 års utomlänsavtal är att anse som stockholmsbo.

I övrigt pröva delegerade frågor bl. a. om bidrag till vårdkostnader för kroniskt sjuka patienter, som av sjukhusdirektionen remitteras till vård å enskilda sjukhem, till ortopediska bandage o. d. till patienter å stadens sjukhus och å Norrbackainstitutet samt till bad och behandling vid kurerter och brunnar. Därjämte pröva delegerade frågor om befrielse från eller nedsättning av avgifter för sådana patienter, som erhålla behandling och tillsyn av stadssjuksköterskor och hemsamariter.

Genom beslut av stadsfullmäktige den 19 maj 1948 har uppdrag givits delegerade att i förekommande fall pröva och avgöra frågor om nedsättning av eller befrielse från behandlingsavgifter för folktandvård.

Angående sjukhusavgifterna, se sid. 428.

Instruktion m. m. Instruktion för sjukhusavgiftsdelegerade, fastställd av ÖA 11 dec. 1940 (Kf 1940: nr 54). Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939 med ändr. (Kf 1951: nr 63; 1952: nr 4; 1954: nr 438).

Sjukhusavgiftsdelegerade.

*Bergström, Eva M., föreståndarinna, stadsfullm.;

*Christiansson, M. E. (Greta), fil. lic.; Hudin, A. Greta, vice värdinna, stadsfullm.; *Johansson, B. E., ombudsman, ordf.; Ling, P. H., förlagschef, stadsfullm.

Suppleanter: *Björkman, G. B. K., redaktör;

*Hermansson, f. Johansson, Agnes E., folkskollärarinna; Söderberg, K. E. A., sekreterare.

Sekreterare.

Blom, Å. V. E. (se sid. 424).

Expeditionen.

Klara Södra Kyrkogata 11, 1 tr., C.; t. 22 30 80; mottagning för allmänheten: 9—14.

Inspektör (27).

Blom, Å. V. E.

Kammarsskrivare (21).

Broman, Eivor.

Assistenten.

Ahlberg, S. O. (18), tjl. (se sid. 494), tf. Franzén, O. H.; Agellin, f. Björkman, Margit I. E. (18); Andersson, E. L. (18); Ljungberg, N. H. (18). En kontorsskrivare, två kanslibiträden, två kontorsbiträden.

Lasarett.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 och 11, Va. (postgirokontonr 1074); t. 22 05 40; 32 47 91 (sysslomanen, direkt).

Mottagningstider (för intagning av patienter):

medicinska sjukdomar: alla dagar 11—12
kirurgiska » : » » 10—11
gynekologiska » : » » 9—10
öron-, näs- och halssjukdomar: alla dagar 8,30—9,30
barnpoliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar: alla dagar 8,30—9,30
ögonsjukdomar: vardagar 11,30—12, sön- och helgdagar 9,30—10.

Polikliniktider:

medicinska polikliniken

män: vardagar 13—13,30
kvinnor: » 10—10,30;
tidsbest. per tel.

kirurgiska polikliniken

män: vardagar 9,30—11
kvinnor: » 13—14
återbesök: män: 8—11
kvinnor: 11,30—14

gynekologiska polikliniken: vardagar 9—10

öron- » : » 8,30—9,30
ögon- » : » 10—12¹⁾;
tidsbest. per tel.

hörselpolikliniken: tisdagar och torsdagar 14—16;
tidsbest. per tel. vardagar 11,30—12

foniatrika polikliniken: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 12,30—15,30; tidsbest. per tel. vardagar 12—14.

Röntgenavdelningen:

öppen taxebunden mottagning, anmälnings-
tid: vardagar 8—9.

Besökstider:

(med undantag för barnbördsavdelningen):

Allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Enskild avd.: alla dagar 11,30—14; 17,30—18,30.

Barnbördsavdelningen.

Allmän sal: söndagar 14—15.

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.
Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13.
alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

¹⁾ För olycksfall och brådskande akuta fall av ögonsjukdomar är inrättad jourtjänst å ögonavdelningen under tiden fredagar kl. 10—söndagar kl. 10 (övriga dagar å Karolinska sjukhusets ögonavdelning).

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 9—12, 13—15, 15; lördagar och dag före helgdag 9—12, 13—14.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 428.

Nåra 15 års utredningsarbeten inom kommunalförvaltningen föregingo beslutet om byggnad av detta sjukhus. Dessa arbeten inleddes genom tillsättandet år 1858 av en kommitté och avslutades genom stadsfullmäktiges godkännande den 2 december 1872 av de slutligen framlagda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, vilken i januari 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och även genom andra viktiga förbättringar. År 1907 beslöt stadsfullmäktige låta uppföra trenne nya paviljonger, entré- och poliklinikbyggnad med operationsavdelning samt år 1908 en särskild paviljong för öron- och ögonsjukdomar. En röntgenavdelning öppnades år 1910. Vidare anslögs stadsfullmäktige under åren 1919 och 1920 medel till ombyggnad av två till sjukhuset hörande s. k. sommarpaviljonger, varigenom möjlighet vunnits att använda dessa lokaler för sjukhusändamål även under den kallare årstiden. Därför hade enligt beslut av stadsfullmäktige år 1923, vissa utvidgningar av ögon-, öron- och röntgenavdelningarna ägt rum.

Inom sjukhusets område ligger Isidor Dannströms konvalescenthem, vilket tillkommit på grund av testamente av direktör Isidor Dannström och hans hustru, varigenom Sabbatsbergs sjukhusstyrelse år 1898 erhöi en summa av 140,000 kr. still upprättande av ett konvalescenthem för huvudsakligen konvalescenter från Sabbatsbergs sjukhus, att förvaltas som en särskild fond och redovisas på samma sätt som andra sjukhuset tillkommande medel. Hemmet har 45 platser, varav 23 för män och 22 för kvinnor. Läkarvården bestrides av sjukhusets läkare och vid hemmet äro anställda två översköterskor, två sjuksköterskor, ett första sjukvårdsbiträde, fyra sjukvårdsbiträden och en gårdskarl.

Enligt ett mellan stadsfullmäktige och Svenska röda korset ingånget avtal den 12 januari 1924 angående upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, vilket avtal trädde i kraft den 1 oktober 1927, har röda korset förbundit sig att ställa för sjukvårdsarbetet inom Sabbatsbergs sjukhus erforderligt antal sjuksköterskeelever (f. n. 262) till förfogande, mot att staten tillhandahåller röda korset för sjuksköterskeskolan och elevhemmet erforderliga lokaler. I enlighet med nämnda avtal har staten bekostat uppförande vid sjukhuset av ett personalhus, huvudsakligen avsett till elevhem. Hemmet har efter färdigställandet av staten ställts till stiftelsen Rödakorshemmets förfogande.

Den 19 mars 1934 beviljade stadsfullmäktige anslag till uppförande av en ny patologisk-ana-

tomisk institution vid Sabbatsbergs sjukhus. Byggnadsarbetena påbörjades i juli månad 1934 och institutionen togs i bruk i april 1936. En av sjukhusdirektionen tillsatt kommitté överlämnade den 9 januari 1939 ett betänkande innefattande utredning och förslag rörande ombyggnad och utvidgning av Sabbatsbergs sjukhus. Den 19 februari 1940 beviljade stadsfullmäktige ett sammanlagt belopp av 4,444,000 kr. för ombyggnad av sjukhuset varav 802,000 kr. för en första tillbyggnad av panncentralen. Sistnämnda byggnad påbörjades år 1941 och togs i bruk år 1942.

Med anledning av 1940 års beslut beslöt stadsfullmäktige den 20 mars 1944 uppdraga åt sjukhusdirektionen att i överensstämmelse med ett av direktionen framlagt förslag dels uppföra en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus, dels ombygga gynekologiska avdelningen till en avdelning för förtidigt födda barn med rätt för direktionen att företaga de jämkningar i byggnadsprogrammet, vartill ett eventuellt avtal med staten om klinikens upplåtande för undervisning kunde föranleda. Den 20 november 1944 beslöt stadsfullmäktige, dels godkänna ett avtal mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för uppförande och drift av ovanberörda kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus (Kf 1945: nr 55), dels ock godkänna ett i samband med förhandlingarna om nämnda avtal reviderat förslag till nybyggnad för kvinnokliniken. Kvinnokliniken är uppförd å Karolinska sjukhusets stat, men enligt förstnämnda avtal bidrager staten med halva lönekostnaderna.

Kvinnokliniksbygget påbörjades år 1946 och kliniken togs i bruk den 1 juli 1949.

Byggnadskostnaderna hava uppgått till 5,000,000 kr. och inventariestkostnaderna till 1,386,500 kr., varav staten bidragit med 25 procent.

År 1948 beslöt sjukhusdirektionen uppdraga åt en särskild kommitté att utarbeta och för direktionen framlägga förslag till en av stadsfullmäktige den 22 mars samma år i princip beslutad ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus till ett undervisningssjukhus i enlighet med avtal, som därom träffats mellan staten och staten. Enligt detta avtal har staten åtagit sig bl. a. att upplåta sjukhusets samtliga avdelningar, med undantag av öronavdelningen, till Karolinska mediko-kirurgiska institutet för undervisningsändamål att tjäna såsom institutets kliniker, respektive institutioner. Vidare har staten förbundit sig att färdigställa de delar av sjukhuset, som äro avsedda att upplåtas för den vid Serafimerlasarettet nu bedrivna undervisningen, så snart ske kan och, såvitt hinder icke möter på grund av omständigheter, över vilka staten icke kan råda, senast före den 1 januari 1961 (Utl. 1948: nr 77).

Jämsides med detta arbete har en separat utredning verkställts beträffande frågan om panncentralens tillbyggnad m. m. Såsom resultat här-

av har framlagts ett förslag till utbyggnad av sjukhusets panncentral, vilket förslag den 21 juni 1954 godkännts av stadsfullmäktige, som samtidigt anvisat sjukhusdirektionen ett anslag av 3,286,000 kr. för detta ändamål.

Sabbatsbergs sjukhus inrymmer f. n. sammanlagt 719 egentliga sjukhusplatser, fördelade på 6 avdelningar: två medicinska med 214, en kirurgisk med 190, en kvinnoklinik med 179, en ögonavdelning med 25, en avdelning för öron-, näs- och halssjukdomar med 66 platser samt ett konvalescenthem med 45 platser.

Vid sjukhuset finnas inrättade polikliniker & kirurgiska, medicinska, gynekologiska, ögon- och öronavdelningarna.

Till sjukhuset är sedan år 1952 en av sjukhusdirektionens blodgivarcentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten är dock förlagd till en särskild expedition belägen inom sjukhusdirektionens förvaltningslokaler, Brunkebergstorg 13.

Författningar. Stadgar för Isidor Dannströms konvalescenthem, antagna av hälsovårdsnämnden 13 nov. 1903 (Kf 1903: sid. 424), med ändr. 3 febr. 1943. Avtal ang. upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 19 maj 1924 och av överstyrelsen för Svenska röda korset 16 jan. 1924 (Kf 1924: nr 105). Avtal dels om jämknings i fördelningen av de utav Stockholms stad kontrakterade vårdplatserna & medicinska kliniken och ögonklinikerna vid Karolinska sjukhuset dels om upplåtande av ögonavdelningen vid Sabbatsbergs sjukhus för undervisning, godkänt av SF 14 okt. 1946 och av k. m:t 30 maj 1947 (Kf 1947: nr 49). Avtal rörande samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 22 mars 1948 och av k. m:t 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31: I).

Styresman (5,637 kr.).

Wetterdal, P. L. (se sid. 433).

Sysselman (33).

Carlbon, B. A.; t. 22 05 40 (växel), 32 47 91 (direkt); mottagningstid: 10—12.

Husmoder (1 kl.) (22).

Kjellberg, Thea A.

Överläkare (35).

Norberg, B. M. F. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1958), å kliniska laboratoriet.

Överläkare (30).

Crafoord, C. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1957), mottagningstid: 10—10,30, å kirurgiska avd.; Holmgren, B. S. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1962), mottagningstid: 11,30—12,30, å röntgenavd.; Öhngren, L. O. G. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1956), mottagningstid: 10,30—11, å öronavd.; Björk-

man, S. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1959), mottagningstid: 9,30—10, å medicinska avd.; Åkesson, S. O. G. (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₁ 1956), mottagningstid 9—9,30, å medicinska avd.; Kugelberg, I. F. R. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1960), å ögonavd.; Friberg, O. F. R:son (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957), å anesthesiavd.

Obducent och patolog (13,954 kr.).

Ringertz, N. O. E.

Elektrokardiografsläkare (30)¹.

Værnéus, A. G.

Förste underläkare (30).

Vakant, *tf.* Laurent, B. S. L. (å kliniska lab.).

Förste underläkare (28)².

Hedenius, P. J. (bitr. lasarettsläkare)³, Norhagen, Å. A. E., Bjurwill, B. V., Malmström, G. (bitr. lasarettsläkare)³, Grape, B. E., Dahlström, f. Lenmor-Bagger, Marianne S. E., Engström, C.-G.D., Edin-Selin, Ulla M., Santesson, G. O. C. H., en vakant, *tf.* Tornvall, H. G. (å medicinska avd.); Lidström, F. O. (bitr. lasarettsläkare)³, Wiklund, T. S. (bitr. lasarettsläkare)³, Werner, B. O. A., Ekeström, S. A., Johansson, A. L., Hallén, A. J., en vakant, *tf.* Berlin, C. R. H., Sennning, Å., Sandberg, A. I., Björk, V. O. (bitr. lasarettsläkare)³ (å kirurgiska avd.); Holmberg, Å. S., Ryberg, J. S. (å ögonavd.); Bunner, K. R., Hessel, J. E. I. (bitr. lasarettsläkare)³, Schwarcz, J. J., Törnell, G., Nordenström, B. E. W., *tlj.*, *tf.* Svedberg, G. U. M., Abrahamsson, N. A. R:son (å röntgenavd.)⁴; Carlens, C. E. S. (bitr. lasarettsläkare)³, Boivie, L. G. A., Adner, C.-A., Sellström, L. G. (bitr. lasarettsläkare)³, (å öronavd.); Feychting, H. H., Lindahl, K. P. G. (å anesthesiavd.).

Andre underläkare (26)².

Widman, G. B. (å kirurgiska avd.).

Poliklinisläkare (B 12).

Hult, H. O. K. (å medicinska polikliniken); Huggert, E. A. F. (å ögonpolikliniken).

Tandläkare (10,350 kr.).

Forslund, G.

¹) Med tjänstgöringsskyldighet dessutom vid St Görans och Stigberget-Åsö sjukhus.

²) Dessutom utgår till underläkare för tjänstgöring vid poliklinik samt för poliklinikoperationer ersättning med 18 kr. per timme enligt avtal den 11 okt. 1954 (Utl. 1954: nr 313).

³) Såsom bitr. lasarettsläkare dessutom fast arvide med 1,200 kr.

⁴) Till röntgenunderläkare utgår viss ersättning enligt avtal den 1 mars 1951 (Kf 1951: nr 65)

Hörselpolikliniken.

Audiolog

(se Södersjukhuset).

Lundborg, T. L.

Patient, som av läkare rekommenderas utprova hörapparat, har att hänvända sig till Stockholms stads hörcentral (se sid. 273), Bihlioteksgatan 6, 1 tr.; t. 21 68 63 (kurator); 21 68 71, 21 68 98 (hörselvårdsassistenter). Mottagning: måndagar—fredagar 10—15, lördagar 9—11 samt efter överenskommelse.

Foniatriska polikliniken

(röst- och talrubbningar).

Foniater (21,000 kr.).

Bjuggren, G. B. V.

Talfelsepedagog (19).

Westerlund, f. Norman, Ingrid A.

En *audiometris* (halvtidstjänst).

Kvinnokliniken.

Överläkare

(som professor avlönad av staten, som överläkare vid gynekologiska avd. 1,500 kr. av staten).

Wetterdal, P. L.; mottagningstid: 14—15.

Biträdande överläkare (20,196 kr.).
(avlönade av staten).

Ingelman-Sundberg, A. G. I.; Furuhielm-Ingelman-Sundberg, Mirjam; Lagergren, C. G.

Biträdande läkare (22,356 kr.).
(avlönad av staten).

Hedberg, G. T. V.

Förste underläkare (26,628—
23,676 kr.).
(avlönade av staten).

Gustavsson, E. G. E.; Nordenstrahl, C. O. G.; Westin, B. E.; Odeblad, E. E.; Klitskog, E. H.; Englund, S. E.; Löfqvist, B. I.; Nyberg, O. R.; Lindgren, C. L.

En *laboratorieassistent*, sju *sjukgymnaster*, en *arbetsterapeut*, en *första förlösningsskötare*, en *första förlossningsbarnmorska*, sex *förlossningsbarnmorskor*, en *första överbarnmorska*, sextiofem *översköterskor* (därav en halvtidstjänst), en *första operationsöversköterska*, tretton *operationsöversköterskor*, en *första röntgenöversköterska*, sex *röntgenöversköterskor*, en *första laboratorieöversköterska*, fem *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratorier*, två *barnmorskor*, femtio sju *sjuksköterskor* (därav tre halvtidstjänster), tolv *operationssköterskor*, sex *röntgensköterskor* (därav två halvtidstjänster), en *första preparatris*, två *preparatriser*, femton *laboratorieöversköterskor* eller *laboratorier*, fyra *foto-*

grafiska biträden, en *fotograf*, en *tandsköterska*, elva *barnsköterskor*, ett *ljusbadsbiträde*, ett *röntgenbiträde*, tre *djurskötare*, fyrtionio *biträdande sjuksköterskor*. — Tio *sjukbärare*, sju *första sjukvårdsbiträden*, sju *baderskor*, fyrtiotvå *sjukvårdsbiträden* (därav två halvtidstjänster) vid specialavdelningar, etthundra sex *sjukvårdsbiträden*.

Predikant (7,920 kr.).

Skylling, B. L. son, komminister i Kungsholms förs.
En *organist*.

Sjukhusassistent (25).

Brinkler, Å. E.

Kammarsskrivare (21).

Widstrand, Linnéa K.

Kontorsassistenter (18).

Kjellgren, N. H. K.; Ranskog, H. Å. R., tjl.
(se sid. 465); Jenerot, Inez O.; en vakant.

Förste kontorsskrivare (16).

Magnuson, Inga-Lill.

Fem *kontorsskrivare*, tjugutvå *kanslibiträden* (därav fem halvtidstjänster), tretton *kontorsbiträden* (därav två halvtidstjänster), tre *kontrollbiträden* (därav två halvtidstjänster), fyra *expeditionsvaktsbiträden*.

Kuratorer (18).

Samuelson, Inger B.; mottagningstid: 10—11
(vardagar utom torsdagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Kullman, Barbro B.; mottagningstid: 11—12
(alla vardagar), 13—14 (tisdagar, onsdagar och fredagar).

Förste ekonomiföreståndare (22).

Norberg, Kristina E.

Maskinmästare (20).

Holm, E. Hj. M.

Uppsyningsman (14).

Almgren, E. H.

Förste vaktmästare (13).

Almgren, E. E.

En *förste maskinist*, två *maskinister*, en *biträdande husmoder*, åtta *hantverkare*, tre *biträdande ekonomiföreståndare*, sju *vaktmästare* (därav en halvtidstjänst), en *överstaderska*, sju *telefonister*, fem *portvakter* (därav en halvtidstjänst). — En *målare*, en *reparatör*, sju *eldare*, sex *gårdskarlar*, fyra *manliga köksbiträden*, fyra *kokerskor*, nio *första biträden*, ett *första matsalsbiträde*, två *kallskänkor*, nitton *köksbiträden*, sju *matsalsbiträden*, fyrtioåtta *städerskor*, fyra *garderobiärer*, tre *förrädsbiträden*.

S:t Görans sjukhus.

Stadshagen, K. (postgirokonto nr 1083);
t. 22 20 40.

Mottagningsstider (för intagning av patienter):

invärtes sjukdomar: alla dagar 11—12
kirurgiska » : » » 8,30—9,30
hud- och könssjukdomar

män och kvinnor: måndagar, tisdagar, torsdagar
och fredagar (ej helgdagar) 10—12, 18—19, onsdagar
och lördagar (ej helgdagar) 10—12. Dag före helgdag
ej kvällsmottagning
lungtuberkulos: vardagar 10—11
ortopedi och kirurgisk tuberkulos: vardagar 9
plastikkirurgi: måndagar och torsdagar 11, tisdagar
12
finseninstitutet: vardagar 12—13.

Polikliniktider:

invärtes sjukdomar: föranmälningar per tel. 10—11
allergiska sjukdomar: öppet för anm. av nysökande
vardagar utom lördagar 10—11
kirurgiska sjukdomar: vardagar
män: första besök 9—9,30, återbesök 10—10,30
kvinnor: första besök 12—12,30, återbesök 13—13,30
ortopedi och kirurgisk tuberkulos: måndagar, onsdagar
och fredagar: första besök 11—12 (föranmälningar
per tel. 9—12), återbesök 13—14
plastikkirurgi: måndagar och torsdagar, första
besök 10—10,30, återbesök 9—9,30
hud- och könssjukdomar

män och kvinnor: måndagar, tisdagar, torsdagar
och fredagar (ej helgdagar) 10—12, 18—19, onsdagar
och lördagar (ej helgdagar) 10—12. Dag före helgdag
ej kvällsmottagning.

Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning,
anmälningstid vardagar 8—9.

Besökstider:

för patienter å allmän sal:
å medicinska avd. (I och II), kirurgiska avd.
plastikkirurgiska avd., kroniska avd. samt
hud- och könsavd.:
söndagar, tisdagar, torsdagar och lördagar 14—15;
å avd. för medicinsk tuberkulos samt avd. för ortopedi-
och kirurgisk tuberkulos:
söndagar, torsdagar och lördagar 14—15;
för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14,
17—18,30;
Barn å hud- och könsavd. söndagar och torsdagar
14—15.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar
10—15,30; lördagar och dag före helgdag 10—14.

Sjukvårds- och poliklinikaavgifter: se sid. 428 samt beträffande viss poliklinisk behandling sid. 466.

Den första plats i Stockholm, varest könsjuka
vårdades i avskild lägenhet, lär hava varit Danviken.
Där behandlades sedan början

av 1700-talet de bland de intagna, som ledo av svårartad
könsjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera
började kallas kurhus. På 1730-talet började man
dit översända könsjuka från staden. Sedan det nya
sinnessjukhuset å Danviken blivit färdigt år 1788,
utvidgades avdelningen för könsjuka till 50
platser, men på grund av de sinnessjukas växande
mängd måste efter år 1812 detta utrymme
inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken
för de könsjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på
20 sängar för stadens behov inrättats å
Kungsholmen. I enlighet med förslag av särskilda
av överståthållarämbetet utsedda kommitterade
inrättades därefter år 1816 ett för Stockholms stad
och län gemensamt kurhus å 100 sängar i den å
Kungsholmen befintliga kronobränneriegonden,
vilken av statsverket upplätits för ändamålet.

Redan i slutet av 1820-talet började dock
svårigheter att uppstå i fråga om utrymmet,
varför tid efter annan provisoriska åtgärder
måste vidtagas, och år 1844 beslöts en större
tillbyggnad av kurhuset. Dels på grund av det
ytterst bristfälliga skick, varuti kurhusets
byggnader råkat, och dels emedan sjukhuset
snart visade sig allt mera otillräckligt,
blev emellertid frågan om nya lokaler
allt mera trängande. I anledning härav
fattades på 1880-talet beslut om
uppförandet av ett nytt, uteslutande för
staden avsett sjukhus för könsjuka
patienter. Det nya sjukhuset för-
lades till Stadshagen på Kungsholmen,
där byggnadsarbetet påbörjades år 1886
och fullbordades år 1888. Sjukhuset,
som benämndes S:t Göran, bestod
ursprungligen av tre egentliga sjukhus-
byggnader och inrymde 279 vårdplatser
för köns- och hudsjukdomar. Det skulle
visserligen i första rummet användas
för vård av könsjuka och av patienter
med hudsjukdomar men beräknades
framdeles kunna komma till användning
även för andra sjukdomar. Vid tider
av större sjuklighet i Stockholm blevo
också på sjukhuset anordnade
avdelningar dels för olika invärtes
sjukdomar, dels även för sinnessjukdomar.
I början av år 1902 öppnades vid
sjukhuset i en nyuppförd paviljong en
särskild avdelning med 108 sängar för
sjuka lidande av lungtuberkulos i mera
framskridet stadium, och år 1907
utökades denna avdelning med en andra
sjukpaviljong. På hösten 1910 inrättades
å sjukhuset en avdelning å 100 sängar
för kirurgisk tuberkulos, varvid antalet
sängplatser för lungtuberkulos minskades
till 146 (sedermera reglerat till 144).
År 1922 tillkom en ny isoleringspaviljong.

Med av stadsfullmäktige anvisade medel
(tillsammans 4,818,000 kr.) samt bidrag
av statsmedel (122,000 kr. för inrättande
av nya vårdplatser för tuberkulossjuka)
ägde under åren 1925—1930 en omfattande
om- och tillbyggnad av sjukhuset
rum, varigenom detta, samtidigt som
det blev moderniserat och väsentligt
utvidgat, helt förlorade sin gamla
karaktär av specialsjukhus och blev
ett blandat sjukhus, av-

sett för vård av jämväl invärtes och kirurgiska sjukdomar m. m. I samband med om- och tillbyggnaden av de gamla byggnaderna genomfördes en helt ny disposition av desamma. I den med 3 våningar (utöver de förutvarande 3) påbyggda huvudbyggnaden inrymdes en medicinsk och en kirurgisk avdelning ävensom en operationsavdelning samt lokaler för medicinsk och kirurgisk poliklinik m. m. I en nyuppförd byggnad inrättades en röntgen- och ljusavdelning. Dessutom uppfördes en entré- och kontorsbyggnad, två nya personalbostadshus, nytt gravkapell m. m.

Stadsfullmäktige anvisade den 2 oktober 1939 ett belopp av 2,047,000 kr. till uppförande av ett efterbehandlingssjukhus och den 20 maj 1940 ett belopp av 775,000 kr. till uppförande av en ny patologisk institution, vilka togos i bruk fr. o. m. år 1942. Platsantalet inom efterbehandlingssjukhuset utgjorde 216, men har sedermera minskat till 197 genom att avdelningarna ändrat karaktär. Vissa ombyggnader och förbättringar ha under årens lopp företagits inom operationsavdelningen, tuberkulospaviljongerna m. m. Slutligen hava stadsfullmäktige den 20 februari 1950 anvisat ett belopp av 175,000 kr. för ändrings- och förbättringsarbeten inom hud- och köns-paviljongerna för iordningställande därstädes av vårdplatser för kroniskt sjuka.

I syfte att utvidga S:t Görans sjukhus till ett modernt centralasarett framlade sjukhusdirektionen den 4 juli 1951 en programutredning med förslag till generalplan rörande ombyggnad och utvidgning av sjukhuset. Stadsfullmäktige beslöt den 19 november 1951 i princip godkänna generalplanen och uppdrogo åt sjukhusdirektionen att uppgöra ett detaljerat byggnadsförslag för de i en första byggnadsetapp upptagna ekonomianläggningarna.

Som resultat av det fortsatta utredningsarbetet hava stadsfullmäktige den 8 juni 1954 godkänt ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag, kostnadsberäknat till 6,650,000 kr., rörande nybyggnader för panncentral, centralkök samt personalrestaurang och samtidigt anvisat direktionen ett anslag av 4,250,000 kr. för bestridande av beräknade byggnadskostnader under åren 1954 och 1955.

Stadsfullmäktige beslöt den 23 januari 1956 anvisa sjukhusdirektionen 4,400,000 kr. för nybyggnad av en mentalklinik vid sjukhuset (Utl. 1956: nr 27).

Förutom en röntgen- och ljusavdelning finnes vid sjukhusets avdelning för hudsjukdomar ett finseninstitut.

Vid sjukhuset hava upprättats en allergipoliklinik, en medicinsk, en kirurgisk och en plastikkirurgisk poliklinik samt en poliklinik för kirurgisk tuberkulos och ortopedi, vid vilka tillämpas samma avgifter som vid stadens övriga sjukhuspolikliniker. En vid sjukhuset upprättad poliklinik för hud- och könssjukdomar har fr. o. m. den 1 januari 1940 uppgått i S:t Görans sjukhus.

Enligt stadsfullmäktiges beslut upprättades år 1938 vid S:t Görans sjukhus ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteks-nämndens försorg.

Vård av könssjuka inom Stockholm förekommer, förutom vid S:t Görans sjukhus, vid Södersjukhuset, ävensom vid vissa av staden anordnade fristående polikliniker.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra å sjukhuset.

Antalet vårdplatser vid S:t Görans sjukhus är för närvarande 888, av vilka 106 på avdelningen för hud- och könssjukdomar, 139 på avdelningen för lungtuberkulos, 62 på avdelningen för kirurgisk tuberkulos, 56 på ortopediska avdelningen, 233 på medicinska avdelningarna (I och II), 174 på kirurgiska avdelningen, 26 på plastikkirurgiska avdelningen samt 92 för kroniska sjukdomar.

Å avdelningarna för hud- och könssjukdomar finnas 17 platser för barn.

Författningar. Lag 20 juni 1918 ang åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr. Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad rörande undervisning i kirurgi vid S:t Görans sjukhus, godkänt av SF 26 jan. 1953 och av k. m:t 24 april och 30 juni 1953 (Kf 1953: nr 30).

Styresman (5,637 kr.).

Strandell, B. H. E. (se nedan).

Syssloman (33).

Rune, P. F.; t. 222040; mottagningstid: 10—12.

Husmoder (1 kl.) (22).

Unell, Edith.

Överläkare (30).

Strandell, B. H. E. (förordn. t. o. m. ³⁰/₄ 1962), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska avd. I; Colldahl, P. H. B. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959), mottagningstid: alla vardagar 9,45—10,15, å medicinska avd. II; Schubert, O. O. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1959), mottagningstid: 11—11,30, å kirurgiska avd.; Brück, N. A. J. C. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1961), mottagningstid: 12—12,30 å avd. för hud- och könssjukdomar samt å finseninstitutet; Westergren, A. V. A. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1956), mottagningstid: 12,30—13, å avd. för medicinsk tuberkulos; Orell, S. G. H., mottagningstid: 11,30—12, å avd. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos; Westermarck, N. J. H. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1957), mottagningstid: 11—12, å centrala röntgenavd.; Grenabo, K.-J. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1961), mottagningstid: 10—10,30, å plastikkirurgiska avd.; Lindgren, Å. G. H. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1960), å patologiska avd.; von Dardel, G. O. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1958), å anestesivd.

Överläkare vid avd. för kroniskt sjuka (20,500 kr.).

Strandberg, B.

Elektrokardiografläkare

(se Sabbatsbergs sjukhus).

Værnéus, A. G.

Förste underläkare (28)¹).

Lundgren, L. G., Lindgren, L. A. (bitr. lasarettsläkare)²), Lindahl, T. E., Swenning, G., en vakant (å medicinska avd. I); Wiholm, S. (bitr. lasarettsläkare)²), Fagerberg, K. E., Ekwall, B. P. (å medicinska avd. II, allergiska avd.); Strandell, G. (bitr. lasarettsläkare)²), Wijnblad, A. O. Hj. (bitr. lasarettsläkare)²), Snellman, B., (bitr. lasarettsläkare)²), Thorén, S. A. G., Frid, f. Wretling, E. Gunnell, Adami, H. W., en vakant (å kirurgiska avd.); Sjögren, B. G., Feldreich, H. A. F., Norman, A. V. (bitr. lasarettsläkare)²), Rundquist, C. A. B. (å avd. för hud- och könssjukdomar); Granberg, Astrid E. (å avd. för kroniskt sjuka); Bergqvist, S. (bitr. sanatorieläkare)²), Löfgren, S. H. (bitr. sanatorieläkare)²), Stavenow, S. D., Olsson, S. E., en vakant (å avd. för medicinsk tuberkulos); Lindahl, E. O., Felländer, M. R. (bitr. lasarettsläkare)²), (å avd. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos); Fix, P. J. L., Backlund, O. S. V., Ståhl, A. E., Telenius, R. A. (å centrala röntgenavd.)³); Bäckdahl, E. M. K. (å plastikkirurgiska avd.); Aleman, Ulla E. F. (å anestesivard.).

Andre underläkare (26)¹).

En vakant (å avd. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos); Brantling, Hj. L. G. (å röntgenavd.).

Poliklinikkäkare (B 12).

Tenlén-Magnusson, Saga, en vakant, *tf.* Larre, C. E. (vid kvinnliga hud- och könspolikliniken); Janzon, B. I. (vid manliga hud- och könspolikliniken); Andrell, B. P. O., Tomenius, J. H. (vid medicinska polikliniken); Sundberg, f. Sundberg, M. Birgitta (vid allergipolikliniken).

Poliklinikkäkare (15,948—

15,600 kr.).

Larre, C. E., tjl. (se ovan), *tf.* Blumenthal, B. M., Linnros, B. G. (vid manliga hud- och könspolikliniken).

Bakteriolog (14,000 kr.).

Packalén, K. T.

Öron-, näs- och halsläkare (14,300 kr.).

Hagerman, F. R. L.

¹) Se not 2 å sid. 432.

²) Se not 3 å sid. 432.

³) Se not 4 å sid. 432.

Läkare för neurologiska sjukdomar (3,000 kr.).

Vakant.

Läkare för psykiatriska sjukdomar (6,500 kr.).

Ljungberg, N. E.

Läkare vid daghemmet (900 kr.).

Nordenfelt, P. J.

Läkare för thoraxkirurgiska sjukdomar (8,042 kr.).

Crafoord, C.

Ögonläkare (5,850 kr.).

Vakant, *tf.* Lagerlöf, O. C. B.

Tandläkare (5,750 kr.).

Vakant, *tf.* Kumlin, G. I.

Biträdande husmoder (19).

Nilsson, S. A. Margit.

Nio sjukgymnaster, tre arbetsterapeuter, en första operationsöversköterska, fyra operationsöversköterskor, en operationsöversköterska (halvtidstjänst), en första röntgenöversköterska, fyra röntgenöversköterskor, sex laboratorieöversköterskor eller första laboratriser, sjuttio översköterskor, en översköterska (halvtidstjänst), en första preparatris, en preparatris, nio laborariesköterskor eller laboratriser, tolv operationssköterskor, tio röntgensköterskor, femtioen sjuksköterskor, en sjuksköterska (6-timmarstjänst), en tandköterska (halvtidstjänst), en ljusbehandlingssköterska (5-timmarstjänst), tre sjuksköterskor (5-timmarstjänster), tre sjuksköterskor (halvtidstjänster), en fotograf, fyra fotografiska biträden, en badmästare, två biträdande sköterskor. — Tretton sjukbärare, trettio första sjukvårdsbiträden, tvåhundra sjuttioåtta sjukvårdsbiträden, nio tillfälliga sjukvårdsbiträden (halvtidssysslor), ett manligt sjukvårdsbiträde, tio baderskor, tretton sjuksköterskeelever.

Predikant (4,932 kr.).

Knutson, K. H. F., kyrkoherde i S:t Görans förs.

En organist.

Sjukhusassistent (25).

Enström, K. O., tjl. (se sid. 423), *tf.* Arenholt, B. H. R.

Kammarskrivare (21).

Sjöberg, Aina S., tjl. (se sid. 445), *tf.* Rönnow, f. Palmskog, M. Aura Ch.

Kontorsassistenter (18).

Arenholt, B. H. R., tjl. (se sid. 436), *tf.* Larsson, K. A. H.; *Avén*, f. Etzler, Margit A. C.; *Hultman*, B. K. T.

Förste kontorsskrivare (16).

Bergelius, f. Palmquist, A. Margareta.

Tre *kontorsskrivare*, tjugutre *kanslibiträden* (därav två tillfälliga med halvtidstjänst), sexton *kontorsbiträden* (därav tre tillfälliga med halvtidstjänst), två *kontrollbiträden*.

Kuratorer (18).

Edholm, Carin; mottagningstid: 10—11, (alla vardagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Groll, f. Zethreus, Nora M.; mottagningstid: 10—11 (alla vardagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Vakant, *tf.* Dabolins, f. Bergenheim, U. Elisabet; mottagningstid: 10—12, (alla vardagar), 18—19 (måndagar och torsdagar).

Förste ekonomiföreståndare (22).

Svensson, D. I. H. (Thea).

Maskinmästare (20).

Näsman, J. M.

Uppsyningsman (14).

Andersson, R. K.

Förste vaktmästare (13).

Carlsson, J. A. S.

En *förste maskinist*, en *maskinist*, åtta *hantverkare*, tre *vaktmästare*, tre *expeditionsvaktsbiträden*, tre *biträdande ekonomiföreståndare*, en *föreståndarinna*, två *barnsköterskor*, en *överstüderska*, sex *telefonister*, en *portvakt*. — En *reparatör*, tio *eldare* (därav en endast 8 mån. av året), en *målare*, en *tupetserare*, nio *gårdskarlar*, två *arbetstagare* i köket, en *diversearbetare* i köket, fyra *kokerskor*, ett *första matsalsbiträde*, fem *första köksbiträden*, två *kallskänkor*, tre *matsalsbiträden*, tjuguen *köksbiträden*, två *första biträden*, fyra *förrådsbiträden* i tvättförrådet, tjugufyra *städerskor*, åtta *tillfälliga städerskor* (därav tre med 4-timmarstjänst och två med 3-timmarstjänst), fyra *portvakter*, två *garderobiärer* (därav en 9 mån. av året).

S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, K. (postgirokonto nr 2034); t. 22 15 40; 22 15 80 (för rikssamtal).

Mottagningstider:

å kirurgiska polikliniken första besök: alla vardagar för män 13,15—13,45, för kvinnor 12,45—13,15; för olycksfall alla dagar hela dygnet; återbesök: alla vardagar för män 9,45—10,30, för kvinnor 10,45—11,30;

å medicinska polikliniken (endast för mag- och tarmsjukdomar): måndagar, tisdagar, onsdagar och torsdagar 12,30—13,30; efter anm. per tel. 9—9,30;

å gynekologisk-obstetriska polikliniken: vardagar 8,30—9; efter anm. per tel. 7,30—8,30;

å psykiatriska polikliniken (ing. Polhemsgatan): endast efter föranm. per tel. vardagar utom lördagar 13,30—14,30;

å mödravårdscentralen: tisdagar, onsdagar och torsdagar 14—14,30, måndagar och fredagar 18,30—19.

Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning, anmälningstid, vardagar 8—9.

(Mottagnings- och besökstider i övrigt, se sid. 439 ff.)

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 9—15,30; lördagar och dag före helgdag 9—13,30.

S:t Eriks sjukhus leder sitt ursprung från sjukavdelningarna vid den under fattigvårdsnämnden lydande Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning, vilken daterar sin uppkomst från mitten av förra århundradet. Vid denna tid inrättades i huvudstaden två s. k. arbets- och försörjningsinrättningar, den ena å Norr (»Grubbens gård» å Kungsholmen), den andra å Söder (den s. k. »Dihlströmska inrättningen»). Redan år 1864 ombildades dessa, den förra till försörjningsinrättning, den senare till arbetsinrättning (numera vårdhemmet Högalid). Till försörjningsinrättningen överflyttades år 1878 de militärhjon, som efter upplösningen av den provisoriska militärförsörjningsinrättningen i Stockholm år 1851 övertagits och dittills vårdats i en särskild anstalt, Stockholms stads militärförsörjningsinrättning. De överflyttades sedermera till arbetsinrättningen. För de å försörjningsinrättningen intagna sinnessjuka uppfördes år 1895 en särskild byggnad.

Allmänna försörjningsinrättningen, som fr. o. m. år 1922 erhöll den ändrade benämningen S:t Eriks sjuk- och vårdhem, bestod av dels en huvudavdelning, dels sju (tidigare åtta) filialer. Huvudavdelningen var fördelad å tre underavdelningar: lasarettavdelningen, sinnessjukavdelningen och försörjningsavdelningen. I enlighet med av stadsfullmäktige den 16 juni 1924 godkända grunder för omläggning av fattigvårdens anstaltsvård för vuxna skedde fr. o. m.

den 1 juli 1926 en omorganisation av S:t Eriks sjuk- och vårdhem, varvid hemmets huvudavdelning — sedan klientelet å dess försörjningsavdelning överförts till vårdhemmet Högalid och andra fattigvårdsanstalter — överflyttades till hälsovårdsnämndens förvaltning. I samband med överflyttningen erhöll anstalten, som härigenom helt och hållet fått karaktären av sjukhus, den ändrade benämningen sjukhuset S:t Erik, fr. o. m. år 1933 ändrat till S:t Eriks sjukhus.

Efter överflyttningen till hälsovårdsnämnden ställdes S:t Eriks sjukhus, i likhet med flertalet av stadens övriga sjukhus under sjukhusstyrelsens förvaltning, fr. o. m. den 1 januari 1933 under sjukhusdirektionen. Beträffande intagning, vårdavgifter, personalens tillsättning m. m. gälla samma bestämmelser som för stadens övriga sjukhus.

Med godkännande i princip av en av stadskollegiets sjukhuskommitté framlagd plan för ordnande av stadens lasarettssjukvård, vilken bl. a. avsåg ett nedläggande av S:t Eriks sjukhus, beslöt stadsfullmäktige den 27 oktober 1930 bevilja ett anslag av 785,000 kr. till vissa provisoriska ändringsarbeten vid sjukhuset, vilka ansåges erforderliga för att sjukhuset skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fungera under den övergångstid, som måste förflyta, innan andra vårdmöjligheter kunde beredas för därstädes intagna patienter. Till följd av bristen på sjukhusplatser hava de tidigare planerna på S:t Eriks sjukhus' nedläggande icke följts och sjukhuset har i stället undergått flera betydande moderniseringar. Sjukhuset har därigenom från en anstalt för kroniskt sjuka omändrats till ett akut-sjukhus med moderna anordningar. För de mera omfattande förbättringarna redovisas här nedan.

Stadsfullmäktige beviljade den 19 september 1932 ett anslag av 315,000 kr. till förbättrings- och ändringsarbeten inom norra paviljongen. Vidare beviljade stadsfullmäktige den 16 maj 1938 ett anslag av 395,000 kr. för bl. a. om- och tillbyggnad av administrations- och röntgenbyggnaderna ävensom för inrättandet av en medicinsk poliklinik. Stadsfullmäktige beviljade ytterligare den 2 oktober 1939 anslag med 1,175,000 kr. för ombyggnad och modernisering av västra och östra paviljongerna ävensom för anordnandet av samlings- och föreläsningssal samt bibliotekslokal i norra paviljongen. För inredande av ett kliniskt laboratorium anvisade stadsfullmäktige den 2 december 1940 sammanlagt 335,000 kr. Sjukhusdirektionen beslöt den 3 december 1941, att 60 platser inom östra paviljongen skulle upplåtas till en provisorisk barnbördsavdelning. S:t Eriks barnbörds- och föreläsningslokal i år 1938 övertagen byggnad, anslöts till S:t Eriks sjukhus fr. o. m. den 1 januari 1943 enligt sjukhusdirektionens beslut den 16 december 1942. Förutom förlossningsavdelning tillfördes sjukhuset härigenom 29 barnbördsplatser. Sinnessjukhusets avd. D omändrades år 1945 till en numera nedlagd alkoholistvårdavdelning

med 18 platser. Den 11 februari 1948 upplåtos lokaler vid sjukhuset för Stockholms modersmjölkcentral.

Enligt sjukhusdirektionens beslut den 19 januari 1949 skall sjukhuset icke nedläggas utan tvärtom inordnas i planen för det fortsatta utbyggandet av stadens sjukhus. Stadskollegiet beslöt på direktionens framställning den 10 mars 1949 lämna sitt medgivande till verkställande av de utredningar beträffande bl. a. S:t Eriks sjukhus, som erfordrades för att upprätta en generalplan för den slutna kroppssjukvården. Till fullföljande härav har en generalplan för sjukhusets om- och tillbyggnad utarbetats. Den 4 december 1950 hava stadsfullmäktige anvisat 565,000 kr. till barnbördsavdelningens om disposition till en gynekologisk-obstetrisk klinik, omfattande 30 obstetriska och 71 gynekologiska platser. Sedan härför erforderliga ändringsarbeten i huvudsak slutförts under år 1951 har kliniken denna omfattning.

Stadsfullmäktige hava den 19 december 1952 godkänt ett av sjukhusdirektionen framlagt principförslag till om- och tillbyggnad av sjukhuset ävensom anvisat sjukhusdirektionen ett anslag av 3,460,000 kr. för den i förslaget ingående första byggnadsetappen.

Vidare hava stadsfullmäktige i 1954 års stat anvisat sjukhusdirektionen ett anslag av 533,000 kr. för uppförande av en nybyggnad för psykiatrisk poliklinik vid S:t Eriks sjukhus, till vilken poliklinik och expeditiionslokaler för stadens öppna vård av psykiskt sjuka hava överflyttats i början av år 1956.

Vid sjukhuset finnes en kirurgisk poliklinik (sedan år 1927) och en medicinsk poliklinik (sedan år 1940) samt en gynekologisk-obstetrisk poliklinik (sedan år 1951). Till sjukhuset är en av sjukhusdirektionens blodgivarecentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten är dock förlagd till en särskild expedition belägen inom sjukhusdirektionens förvaltningslokaler, Brunkebergsgorg 13.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra vid sjukhuset. Enligt stadsfullmäktiges beslut har vid S:t Eriks sjukhus upprättats ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Sjukhusets nuvarande platsantal, 985, är fördelat på fyra avdelningar, en lasarettssjukvård med 510 platser, varav 362 å medicinska avdelningen och 148 å kirurgiska avdelningen, en avdelning för psykiskt sjuka med 374 platser och en gynekologisk-obstetrisk avdelning med 101 platser.

Styresman (5,640 kr.).

Sandström, C. (se sid. 439).

Sysselman (33).

Ohlson, G. A., tj. (se sid. 442); t. 22 15 40 (växel), 51 08 25 (direkt); mottagningstid: 9—11.

Husmoder (1 kl.) (22).

Vakant.

Lasarettssavdelningen.*Mottagningstid* (för intagning av patienter): alla dagar 9—11; för olycksfall hela dygnet.*Besökstider:*

för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 428.**Kvinnokliniken.**

Gynekologisk avdelning:

Besökstider: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Obstetrisk avdelning:

Mottagningstider; patienter intagas alla tider på dygnet.*Besökstider:* alla dagar (endast för man-
nen) 18,30—19; söndagar 14—15.*Sjukvårdsavgifter:* se sid. 428.*Överläkare (B 19)*(vid gynekologisk-obstetriska avd., tillika före-
ståndare för rådgivningsbyrån för sexualfrågor).**Westberg, S. V.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1957),
mottagningstid: 10—10,30.*Överläkare (35).¹⁾***Josephson, B. A.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1956),
mottagningstid: 11,30—12, å kliniska labo-
ratoriet.*Överläkare (30).***Sandström, C.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1961), mot-
tagningstid: 11,45—12,15, å röntgenavd.; **Ihre,**
B. J. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1961), mot-
tagningstid: 11,30—12, **Sköld, E. G. V.** (för-
ordn. t. o. m. ³¹/₁ 1961), mottagningstid:
8,30—9, **Nyman, E. H. L.** (förordn. t. o. m.
³¹/₁₀ 1959), mottagningstid: 8,30—9, å me-
dicinska avd.; **Perman, E. G. S.** (förordn.
t. o. m. ³¹/₁₀ 1957), mottagningstid: 11,30
—12, å kirurgiska avd.; **Bergstrand, A. F.**
(förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1961), mottagningstid:
11—11,30, å patologiska avd.; en vakant, å
anestesiavd.¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersätt-
ning utföra specialundersökningar för andra sta-
dens sjukhus i den mån de icke kunna utföras
vid sjukhusens egna laboratorier eller direktio-
nens kliniska centrallaboratorium.*Elektrokardiografsläkare* (11,700 kr.).
Sjöstrand, O. T.*Förste underläkare (30).***Ek, J. O. S.** (å kliniska lab.).*Förste underläkare (28).¹⁾***Burman, T. G., Lövgren, E. O. E.** (bitr. lasa-
rettsläkare)²⁾, **Bárány, F. R., Tengberg, J.-E.**
T.³⁾, Werkö, L. A. (bitr. lasarettsläkare)²⁾,
Graf, J. W., Haeggström, A. G. Z., Bucht, N.
H. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, **Eliasch, H. M.,**
Gårde, Astrid, Hederström, G. E., Castenfos,
H., Varnauskas, E. (å medicinska avd.); **Lind-**
holmer, B. H. R., Palmlov, K. P. A. (bitr.
lasarettsläkare)²⁾, **Håkansson, C.-E., Paulsson,**
S. B. G., två vakanta (å kirurgiska avd.); **Gid-**
lund, Å. S., Bothén, N. F., Lagerberg, U. E.,
Berglund, C. I. Ison, Plengier, L. H., Sten-
berg, B. F. (å röntgenavd.)⁴⁾; **Asplund, J. G.**
D. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, **Holmberg, N. T.,**
Hagen, P. O. M., Cassmer, L. O., Bryhn, Ulla
M. (å gyn.-obst. avd.).En *extraläkare* å vardera medicinska avd.
II, kirurgiska avd. och kliniska laboratoriet.Två *amanuenser* (1,200 kr. jämte fri kost,
dessutom avlönade av Karolinska institutet).*Poliklinikläkare (B 12).*

Tre vakanta (å psykiatriska polikliniken).

*Läkare i pediatrik (tillika läkare
för daghemmet)* (5,496 kr.).**Gyllenswärd, C. E.***Läkare i psykiatri* (14,400 kr.).**Sjövall, T. S. T.***Läkare för öron-, nös- och hals-
sjukdomar* (8,040 kr.).**Jungert, G. E. Y.***Läkare för ögonsjukdomar*
(6,168 kr.).

Vakant.

Tandläkare (kr.).

Vakant.

Psykolog (22).

Vakant.

Biträdande husmoder (19).**Nilsson, Margot E.**¹⁾ Se not 2 å sid. 432.²⁾ Se not 3 å sid. 432.³⁾ Med tjänstgöring jämväl å blodgivarcen-
tralen.

SjD

En laboratorieassistent, en första laboratorieöversköterska, en första röntgenöversköterska, tre sjukgymnaster, en sjukgymnast (halvtidstjänst), en första överbarnmorska, sex operationsöversköterskor, sex operationssköterskor, fem röntgenöversköterskor, sex röntgensköterskor, fem laboratorieöversköterskor eller första laboratoriser, en första preparatris, tio laboratoriesköterskor eller laboratriser, fyra förlossningsbarnmorskor, en överbarnmorska, fyra barnmorskor, sju barnsköterskor, sextioen översköterskor, fyrtiotvå sjuksköterskor, sju sjuksköterskor (halvtidstjänster), en arbets terapeut, ett laboratoriebiträde, två fotografiska biträden, sju sjuksköterskeelever. — Tjuguttre första sjukvårdsbiträden, tvåhundra tjuguttre sjukvårdsbiträden, två förrådsbiträden, nitton städerskor, tio baderskor.

Avdelningen för psykiskt sjuka.

Besökstid: torsdagar och söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Överläkare (30).

Ehrensverd, J. N. G., frih. (förordn. t. o. m. 30/11 1957).

Förste underläkare (30).

Rothström, G. E. A.; Norman, f. Danieli, Margit E.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Röed, f. Harvell, J. A. Magdalena.

Nio översköterskor, en sjuksköterska, tio skötare, sjuttiofyra sköterskor. — Tre städerskor.

Predikanter (9,120—1,836 kr.).

Heldt, T. E. O., pastor; Sjöstrand, R. E., komminister i Brännkyrka förs.

En organist.

Sjukhusassistent (25).

Ahrenmark, H. V. V.

Kammarskrivare (21).

Ahnfelt, Inga L.

Kontorsassistenter (18).

Fors, T. K. R.; Jansson, R. M.; Grönberg, Margit.

Förste kontorsskrivare (16).

Ljunggren, f. von Hausswolff, Marie-Louise M.

Fyra kontorsskrivare, sexton kanslibiträden, ett kanslibiträde (halvtidstjänst), elva kontorsbiträden, ett kontorsbiträde (halvtidstjänst), två kontrollbiträden.

Kuratorer (18).

Å lasarettssavdelningen:

Andersson, Mai K. A.; Lindroos, I. Gunnel; Helte, Inger B.

Mottagningstid: måndagar, tisdagar och torsdagar 13—14, övriga dagar 10—11.

Telefontid: måndagar, tisdagar och torsdagar 14—15, övriga dagar 11—12.

Å psykiatriska polikliniken:

Leufvén, G. E. S. (La); Holmqvist, f. Svenler, Birgit M., tj. (se sid. 294).

Förste ekonomiföreståndare (22).

Wallin, Asta M.

Maskinmästare (20).

Esslén, C. S.

Uppsyningsman (14).

Leijon, G. A.

Förste vaktmästare (13).

Vakant.

Vaktmästare (12).

Carlsson, K. A.; Eriksson, A. S. E.; Mårtensson, A. H.; Pettersson, A. O. S.

En förste maskinist, en maskinist, två biträdande ekonomiföreståndare, en instrumentmakare, en tvättföreståndare, fem hantverkare, en föreståndarinna, två vaktmästare, en biträdande tvättföreståndare, fem telefonister, en telefonist (halvtidstjänst), en överstäderska, två barnsköterskor, tre expeditionsvaktsbiträden.

En målare, en tapetserare, sex reparatörer, fem eldare, en förrådsarbetare, en trädgårdsarbetare, tolv sjukbärare, tretton gårdskarlar, fyra diversearbetare i köken, en första kokerska, tre kokerskor, ett första matsalsbiträde, en första sömmerska, en kallskänka, fyra första köksbiträden, fyra sömmerskor, fyra strykskor, fyra maskintvätterskor, sexton tvättbiträden, sex matsalsbiträden, nitton köksbiträden, nio städerskor, en garderobier.

Vid 1954 års omorganisation av sysslomanskontoret å övergångsstat upptagen tjänst.

Förste kammarskrivare (23).

Nordquist, G. A.

Södersjukhuset-Sachsska barn-sjukhuset.

A. Södersjukhuset.

Årstalunden, Sö. (postgirokontonr 58064);
t. 23 70 00.

Mottagningstid (för intagning av patienter): 10—11.

Polikliniktider:

medicinska polikliniken: vardagar 9—10; tidsbeställning per tel.

kirurgiska poliklinikerna: vardagar 9,30—11 och 13—14,30;

gynekologiska polikliniken: förfrågningar och tidsbeställningar endast efter föranmälan per tel. 8—9, 12—13;

mödravårdscentralen: nybesök alla vardagar utom lördagar 13,30—14, måndagar även 18—19, lördagar 12,30—13; återbesök alla vardagar 9,30—10; torsdagar även 18—19;

polikliniken för sockersjuka: tisdagar och torsdagar 9—10, provtagning måndagar och onsdagar 8 (se sid. 468);

allergiska polikliniken: tidsbeställning per tel. 10—11;

polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar: nybesök vardagar 8,30—9,30, återbesök vardagar 9—10;

hörselpolikliniken: måndagar och onsdagar 14—16; tidsbeställning per tel. vardagar 11,30—12;

ögonpolikliniken: tidsbeställning per tel. 13—15, lördagar 9—10;

röntgenterapipolikliniken: vardagar 10—10,30; hud- och könspolikliniken *män*: måndagar 12—13, 14—15, tisdagar, onsdagar och torsdagar 10—11, 12—13, fredagar 12—13; dessutom måndagar, onsdagar och fredagar 17,30—18,30, lördagar och dag före helgdag 11—12; *kvinnor*:

vardagar (utom lördagar) 12—13, måndagar, onsdagar och fredagar även 14—15, 17,30—18,30, torsdagar även 14—15, lördagar och dag före helgdag 11—12. Ej nybesök av patienter med hudsjukdomar på kvällsmottagningarna;

psykiatriska polikliniken: vardagar endast efter föranmälan per tel. 13,30—14,30;

hjärtpolikliniken: endast remisspoliklinik tel. tid 13—14 (utom lördagar);

ortopediska polikliniken: måndagar, onsdagar och fredagar tidsbeställning per tel. 13—15, lördagar 9—10;

neurologiska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10;

avdelning för fysikalisk terapi: tidsbeställning per tel. 9,30—10,30;

reumatikerdispensären: tidsbeställning per tel. 9,30—10,30;

avdelning för yrkesmedicinska sjukdomar: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10,30;

poliklinik för alkoholsjukdomar: tisdagar och fredagar 18—19,30, tidsbeställning per tel. 10—11;

centraltandpoliklinik: endast remisspoliklinik, tidsbeställning per tel. 9—10.

Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning, anmälningstid, vardagar 8—9.

Besökstider:

å barnbördsavdelningen
för patienter å allmänt rum: söndagar 14—15 samt alla dagar 18,30—19 (endast för mannen);
för patienter å hel- och halvskilda rum: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13 samt alla dagar 18,30—19 (endast för mannen);

å öronavdelningen
för inläggande barn: söndagar 13,30—15;

å övriga avdelningar
för patienter å allmänt rum: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;
för patienter å hel- och halvskilda rum: alla dagar 11,30—14 samt 17—18,30;

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 10—12, 13—15,30; lördagar och dag före helgdag 10—14.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 428.

År 1934 förelades stadsfullmäktige en plan för lasarettssjukvårdens ordnande, utarbetad av en av stadskollegiet den 2 september 1926 för ändamålet tillsatt sjukhuskommitté. Enligt kommitténs plan — 1933 års generalplan — skulle lasarettssjukvården koncentreras till tre central-sjukhus, varav ett för de södra stadsdelarna. Förslag till det nya sjukhuset å Södermalm (Södersjukhuset) godkändes av stadsfullmäktige den 26 april 1937 (jfr Bih. 1936, nr 56, Utl. 1937 nr 131). Därvid uppdrogs åt sjukhusdirektionen att dels å det staden tillhöriga området i Årstalunden ombesörja uppförandet av ett central-sjukhus för de södra stadsdelarna, dels uppföra en centraltvättinrättning för vissa stadens anstalter. För ändamålet beviljades sjukhusdirektionen ett anslag av 21,049,000 kr., av vilket belopp 1,400,000 kr. anvisades för år 1937. Den 28 maj 1937 beslöt sjukhusdirektionen att tillsätta en byggnadskommitté, bestående av fem personer och benämnd Södersjukhusets byggnadskommitté med uppdrag att ombesörja uppförandet av det sålunda beslutade nya centralsjukhuset. Detta skulle i slutbyggt skick omfatta 1,542 vårdplatser, av vilka 1,206 skulle ingå i en första utbyggnad. Arbetena med uppförande av stommen till sängbyggnaden — inrymmande vårdavdelningar — påbörjades år 1939.

Med anledning av att konjunkturutvecklingen och de inträffade krisförhållandena i så väsentlig grad ökat material- och arbetskostnaderna, att det av stadsfullmäktige anvisade anslaget skulle komma att betydligt överskridas, och med hänsyn till det budgetära läget, beslöt stadsfullmäktige den 1 december 1941, att utbyggnaden av sjukhuset tills vidare skulle begränsas till 617 vårdplatser jämte motsvarande utrymmen i behand-

lingsbyggnaden. Samtliga dessa platser kunde tagas i bruk under år 1943 samt i början av år 1944.

Den alltmör framträdande platsbristen inom lasarettssjukvården visade emellertid, att detta platstillskott var otillräckligt för de kommande årens behov. Den 2 juli 1942 gjorde Södersjukhusets byggnadskommitté därför en förnyad framställning om färdigställande av den återstående delen av sjukhuset och sedan sjukhusdirektionen i skrivelse den 7 oktober 1942 ingivit förslag härom till stadsfullmäktige, beslöt fullmäktige den 20 mars 1944 låta färdigställa den återstående delen av sjukhuset, som då totalt avsågs omfatta 1,193 ineliggande patienter. Denna utvidgning av sjukhuset slutfördes i hudsak under år 1950.

Utöver de ursprungligen beviljade medlen om 21,049,000 kr. för uppförande av Södersjukhuset med centraltvätt, ett bostadshus och personalrestaurang med inklusive anslag för inventarier hava stadsfullmäktige under åren 1937—1953 för sjukhusanläggningens uppförande och inredning m. m. vid skilda tillfällen beviljat anslag å tillhoppa 35,794,600 kr.

Sjukhuset omfattar för närvarande 1,486 vårdplatser med följande fördelning å de olika disciplinerna.

Invärtesmedicinska sjukdomar (4 avdelningar)	380 platser
Kirurgiska sjukdomar (2 avdelningar)	274 »
Neurokirurgiska sjukdomar	36 »
Ortopediska »	32 »
Öron-, näs- och halssjukdomar ..	57 »
Ögonsjukdomar	19 »
Röntgenterapi	28 »
Hud- och könssjukdomar	66 »
Kvinnosjukdomar	41 »
Förlossningsfall	137 »
Psykiska sjukdomar	84 »
Infektionsavdelning	24 »
Intagningsavdelning	10 »
Kronikeravdelning	120 »
Geriatrisk avdelning	178 »
Totalsumma	1,486 platser

Förutom vårdavdelningar omfattar sjukhuset polikliniker för samtliga vid sjukhuset företrädda vårdspecialiteter (se ovan).

Den 19 maj 1947 beslöt stadsfullmäktige anvisa sjukhusdirektionen medel för uppförande av ett efterbehandlingssjukhus vid Södersjukhuset. Enligt det upgjorda förslaget avsågs sjukhuset att omfatta 307 vårdplatser för sådana efterbehandlingsfall, som kunna överföras från sjukavdelningarna inom Södersjukhuset. Tillkomsten av ett efterbehandlingssjukhus avsågs att möjliggöra ett mer effektivt utnyttjande av sjukhusets sjukavdelningsplatser för behandling av de krävande akuta sjukdomsfallen. Stadsfullmäktige hava den 5 december 1952 godkänt

ett uppgjort förslag rörande sjukhusets uppdelning dels på en avdelning för ålderdomssjukdomar med 180 vårdplatser (s. k. geriatrisk avdelning), dels och på en avdelning för kroniskt sjuka med 118 platser. Sjukhuset togs i bruk i början av år 1953.

Inom Södersjukhusets område ligger Sachsska barnsjukhuset (se sid. 445), som efter ombyggnad och utvidgning kommer att direkt anknytas till Södersjukhuset som dess specialavdelning för småbarns- och spädbarnsvård. Fr. o. m. år 1950 utgöra Södersjukhuset samt Sachsska barnsjukhuset en gemensam förvaltningsenhet.

I samband med barnbördsavdelningen är anordnad en statens anstalt för barnmorskeundervisning. Genom ett år 1943 träffat avtal har staden åtagit sig att dels mot ett årligt bidrag hålla lokaler m. m. för undervisningen, dels mot viss ersättning hålla kost och bostäder åt eleverna. Anstaltens överlärare och barnmorskelärare äro överläkare respektive biträdande läkare vid barnbördsavdelningen.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 mars 1944 att låta uppföra en byggnad för S:t Eriks sjuksköterskeskola (se sid. 475) i lokal anslutning till Södersjukhuset. Denna skola togs i bruk under november månad år 1950.

Enligt stadsfullmäktiges beslut har fr. o. m. år 1945 vid Södersjukhuset inrättats ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens förskötsel.

Till sjukhuset är sedan år 1953 en av sjukhusdirektionens blodgivarcentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten är dock förlagd till en särskild expedition belägen inom sjukhusdirektionens förvaltningslokaler, Brunkebergstorg 13.

Författning. K. stadga 13 maj 1938 för barnmorskeundervisningen, med ändr. Avtal ang. upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, godkänt av k. m:t 6 mars 1953 och av SF 16 mars 1953 (Kf 1953: nr 16). Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad rörande undervisning i neurologi vid Södersjukhuset, godkänt av SF 26 jan. och av k. m:t 24 april och 30 juni 1953 (Kf 1953: nr 30).

Styresman (8,676 kr.).

Sahlgren, E. J. A. (se sid. 443).

Intendent (37).

Lindström, E. L. A., tjl. (se sid. 422), *tf.* Ohlson, G. A.; t. 23 70 00; mottagningstid: 9—11.

Husmoder (1 kl.) (22).

Johansson, Karin M.

Överläkare (B 19).

Nyström, Å. E. (förordn. t. o. m. 31/8 1959), mottagningstid: 10—11, å yrkesmedicinska avd.

Överläkare (35).

Hammarsten, Greta (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1956), mottagningstid: 10—12, å kliniska laboratoriet; **Varenius**, S. R. P. (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1961), mottagningstid: 10—10,30, å bakteriologiska laboratoriet; **Kirstein**, L.¹⁾ (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1961), mottagningstid: 13—13,30, å neurofysiologiska laboratoriet.

Överläkare (30).

Sahlgren, E. J. A. (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1956), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska avd. I; **Nylin**, K. G. V. (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1957), mottagningstid: 9,15—9,45, å medicinska avd. II; **Jonsson**, E. W. (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1961), mottagningstid: 12,15—12,45, å medicinska avd. III och avd. för fysikalisk terapi; **Kallner**, S. B. E. (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1959), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska avd. IV; **Palmer**, I. (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1960), mottagningstid: 14—15 utom lördagar, å kirurgiska avd. I; **Brandberg**, C. R. E. (förordn. t. o. m. ^{30/4} 1958), mottagningstid: 13,30—14, å kirurgiska avd. II; **Jönsson**, N. G.²⁾ (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 10,30—11, å röntgendiagnostiska avd. I; **Magnusson**, A. H. W.³⁾ (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1959), mottagningstid: 13,30—14, å röntgendiagnostiska avd. II; **Löfstedt**, S.³⁾ (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1961), å röntgendiagnostiska avd. III; **Mossberg**, E. G. H.²⁾ (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1957), mottagningstid: 13—13,30, å röntgenterapiavd.; **Wahlgren**, F. F. (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1960), mottagningstid: 13—13,30, å patologiska avd.; **Frykholm**, R. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1961), mottagningstid: efter överenskommelse per tel., å neurokirurgiska avd.; **Bäiverstedt**, B. E. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 12,30—13, å hud- och könsavd.; **Wohlfahrt**, C. S. S. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 13—13,30, å psykiatriska avd.; **Freneckner**, F. J. P. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 10—10,30, å öronavd.; **Granström**, K. O. (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1959), mottagningstid: 9,30—10, å ögonavd.; **Hellstadius**, A. (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1961), mottagningstid: 9,30—10, å orto-

pediska avd.; en vakant, å anesthesiavd.; **Porjé**, I.-G. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1960), mottagningstid: 12—13, å geriatrika avd.

Överläkare

(som överläkare vid gynekologiska avd. 8,676 kr. av staden, som överläkare vid barnmorskeläroanstalten avlönad av staten).

Swanberg, H. M. W., mottagningstid: 9—9,30 (å kvinnoavd.).

Överläkare vid avd. för kroniskt sjuka (9,900 kr.).

Hafström, T. E. G:son.

Biträdande läkare

(som barnmorskelärare avlönad av staten).

Holtz, A. G. F.

Läkare (30)¹⁾

(vid öronavdelningen).

Preber, L. E. T.

Förste underläkare (30).

Munthe, Gerd, **Linder**, Birgit E. K., **Ettlinger**, Ruth W., **Holmberg**, K. G., **Löfgren**, L. B. (å psyk. avd.); **Flyger**, G. E. I., **Tovi**, D., **Vestermärk**, J. E. N. (å neurokirurgiska avd.); **Lundmark**, C. A. R. (å patologiska avd.); **Hellendorff**, R. I. T., **Sundblad**, L. K. M. (å kliniska lab.); **Kylin**, J. O. E:son (å bakteriologiska lab.).

Förste underläkare (28)²⁾.

von Reis, G. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Bergholtz**, A. G., **Widman**, C. L., **Hultén-Gyllensten**, Ing-Lisa M. (å medicinska avd. I); **Lund**, A. F. M., **Philipsson**, J. J. C., **Göhle**, O. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Karnell**, N. C. J. H., **Grewin**, K. E. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Hedlund**, S. G. L., **Hansson**, H.-E. (å medicinska avd. II); **Nettelbladt**, E. G., **Briand-Gerloffson**, Marie-Louise, **Stafsing-Carlsson**, O. F. S., **Egelius**, N. G., **Wessman**, E. Elisabeth (å medicinska avd. III); **Boström**, J. H., **Andersson**, B. G., **Hed**, E. R., en vakant (å medicinska avd. IV); **Berggren**, f. Bogz, Anna M., en vakant (å hud- och könsavd.); **Eklom**, S. T. E. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Helmstein**, K.-E., **Engstrand**, L. Hj. H. G:son, **Ekengren**, J. A., **Arenander**, E. E., **Sjöberg**, J.-E. B., **Ryding-Berg**, O. (å kirurgiska avd. II); **Johansson**, O. E., **Aronsson**, A. H. V. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Grath**, G. B. L., **Gripe**, K. F., **Frykman**, G. P. A., **Aminoff-Callissendorff**, Ulla (å kirurgiska avd. I); **Ödman**, P. O. T., **Broden**, B. L. J. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Margions**, O. A., **Rigner**, R. S., **Törnsten**, E. H. C.,

¹⁾ Med skyldighet att utan ersättning utföra elektroencefalografiska och liknande undersökningar av patienter, som remitterats dit från de stadens övriga sjukhus, som icke äro utrustade med härfor erforderlig apparatur.

²⁾ Med skyldighet att utföra undersökningar och behandlingar av patienter å Långbro sjukhus.

³⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning utföra neuroradiologiska undersökningar för stadens övriga sjukvårdsanstalter samt åta sig undersökning av patienter från Beckomberga sjukhus ävensom att mot därför särskilt fastställd ersättning ombesörja röntgenläkargöromålen vid samma sjukhus.

¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning utföra otoneurologiska undersökningar å till öronpolikliniken remitterade patienter.

²⁾ Se not 2 å sid. 432.

³⁾ Se not 3 å sid. 432.

Sundberg, K. G., Arvidsson, P. H., Hellström, L. E., Kjellman, L. W., en vakant (å röntgen-diagnostiska avd.)¹⁾; Westling, P. F., en vakant (å röntgenterapiavd.); Richtnér, N. G. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Petersén, H. S. Hj. K., Ottosson, B.-G., Wallén, N. E., Björklund, N. G. A. (å öronavd.); Boström-Smith, E. Inga-Lisa, Beijer, F. O. E. (å ögonavd.); Malmnäs, C. E. A. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Belonoschkin, B. A., Berggren, O. G. A., Renck, Ingrid E., Gottlieb, T. C., Borgedahl, S. J. E. (å gynekologisk-obstetriska avd.); Marsk, A. F. (å ortopediska avd.); Andersson, Anna E. Ch. (å yrkesmedicinska avd.); Sallstrand, M., en vakant (å geriatrika avd.); Lyngman, Karin M. (å kronikeravd.).

En *extraläkare* å vardera psykiatriska och neurokirurgiska avd.

Poliklinikkäkare (B 12).

Hafström, T. E. G:son, föreståndare, Nordenson, N. G., Lindgren, G. O. A., Rohlin, S. (vid medicinska polikliniken); Olsson, R. G. M., Hallberg, C. A., Flordh, P. D. C. (vid psykiatriska polikliniken); Stenbeck, Anna E. T. (vid ögonpolikliniken); Silfverskiöld, B. P. (å neurologiska polikliniken); Österman, P.-O. A. (å allergiska polikliniken).

Polikliniken för hud- och könssjukdomar.

Poliklinikkäkare (B 12).

Willners, K. G., tjl., tf. Falk, C.-A. P. (å manliga avd.).

Poliklinikkäkare (16,900 kr.).

Nordenskiöld-Berg, K. Anna M., två vakanta (å kvinnliga avd.).

Polikliniken för alkoholsjukdomar.

Föreståndare (1,200 kr.).

Lundquist, G. A. R. (se sid. 452).

En *läkare*, en *kurator*, en *sjuksköterska*.

Hörselpolikliniken.

Audiolog³⁾ (21,000 kr.).

Lundborg, T. L.

Konsulterande psykiater (1,000 kr.).

Vakant.

¹⁾ Se not 4 å sid. 432.

²⁾ Se not 3 å sid. 432.

³⁾ Med skyldighet för innehavaren att i erforderlig utsträckning tjänstgöra jämväl vid hörselpolikliniken å Sabbatsbergs sjukhus och stå till förfogande därstädes som konsult.

Patient, som av läkare rekommenderas utprova hörapparat, har att hänvända sig till Stockholms stads hörcentral, Biblioteksgatan 6, 1 tr.; t. 21 68 63 (kurator); 21 68 71, 21 68 98 (hörselvårdsassistenter). Mottagning: vardagar utom lördagar 10—15 samt efter överenskom-melse.

Läkare för sockersjuka (se sid. 468.)

Angående den inom sjukhuset inrymda tand-kliniken (se sid. 495).

Psykolog (22).

Lundgren, L. Marianne.

Förste kemist (21).

Sandell, A. Britt-Marie.

Laboratorieassistenter (18).

Nilsson, f. Wallin, Märta E.; Granlund, Ulla.

Tolv *sjukgymnaster*, en *preparator*, en *instrumentmakare*, en *första förlossningsbarnmorska*, tolv *förlossningsbarnmorskor*, en *första laboratorieöversköterska*, åtta *laboratorieöversköterskor*, tre *översköterskor* (halvtidstjänster), två *första operationsöversköterskor*, tolv *operationsöversköterskor*, två *första röntgenöversköterskor*, sex *röntgenöversköterskor*, sex *skötare*, två *första överbarnmorskor*, fyra *överbarnmorskor*, nittiosex *översköterskor*, sex *översköterskor* (överbarnmorskor), elva *barnmorskor*, en *första preparatris*, två *första laboratriser*, fem *laboratriser*, trettio två *laboratoriesköterskor*, två *laboratoriesköterskor* (halvtidstjänster), aderton *operationssköterskor*, en *operationssköterska* (halvtidstjänst), tjugufyra *röntgensköterskor*, etthundra fem *sjuksköterskor*, en *sjuksköterska* (under 5 månader), sex *sjuksköterskor* (halvtidstjänster), en *sjuksköterska* (barnmorska), fyra *sjukvårdare*, två *kortvägsassistenter*, en *första fotograf* (halvtidstjänst), en *fotograf* (halvtidstjänst), tolv *fotografiska biträden*, tjugusex *sköterskor*, sjutton *barnsköterskor*, en *barnsköterska* (under 6 månader), två *djurskötare*, en *badförestånderska*, etthundra tjugen *sjuksköterskeelever*, trettiofyra *barnmorskeelever*. — Femton *sjukbårare*, trettio sju *undersköterskor*, åtta *första sjukvårdsbiträden*, fyrahundra aderton *sjukvårdsbiträden*, sjutton *baderskor*.

Predikanter (13,632 — 4,956 kr.).

Tirén, T. V., e.o. pastoratsadjunkt i Högalids förs.; Dahlin, K. A., komminister i Katarina förs.

En *organist*.

Förste sjukhusassistent (26).

Engelmark, K. E.

*Förste kammarsskrivare (23).*Carlberg, K. E. B.; Önn, H. L., tjl. (se sid. 455),
tf. Sjöberg, Aina S.*Kammarsskrivare (21).*

Vakant.

*Kontorsassistenter (18).*Wahlgren, f. Andersson, Inga J.; Fredriksson,
H. E., tjl. (se sid. 423), tf. Swedén, B.; Lars-
son, K. A. H., tjl. (se sid. 437), tf. Sörme,
A. H. E. (Ella); Danielson, f. Axberg, E. W.
(Lizzie); Edvall, f. Janson, H. V. D. (Vivan);
Henning, S. A.*Förste kontorsskrivare (16).*

Sköldberg, E. B. Ragna.

Åtta kontorsskrivare, fyrtiosex kansli-
biträden, fyra kanslibiträden (halvtidstjän-
ster), trettio kontorsbiträden, fyra kontors-
biträden (halvtidstjänster).*Kuratorer (18).*Bergsten, A. Elisabeth; mottagningstid: 9—9,30,
tisdagar och torsdagar även 14—15,30.Clason, J. E. (Janny-Lisa); mottagningstid: 13
—15 (utom lördagar), lördagar 10—11.Bergsman, f. Adolfsen, E. K. (Stina); mottag-
ningstid: 13—15 (utom lördagar), lördagar
9—10.Porsheden, f. Lindmark, Märtha E.; mottagnings-
tid: vardagar utom lördagar 12—13, män-
dagar, onsdagar och fredagar även 14—15,
17,30—18,30, torsdagar även 14—15, lör-
dagar och dag före helgdag 11—12.Larén, f. Brattström, A. Victoria; mottagnings-
tid: vardagar utom lördagar 12—13, män-
dagar även 14—15, 17,30—18,30, tisdagar
även 10—11, onsdagar även 10—11, 17,30—
18,30, torsdagar även 10—11, fredagar även
17,30—18,30, lördagar 11—12.Lindén, f. Lindén, Kerstin; mottagningstid: vardag-
ar 9—10, tisdagar och torsdagar även 14—16.Selander, f. Wahlström, Ingrid E. P.; mottag-
ningstid: 11—12 (utom onsdagar), 14—15
(utom lördagar) (se sid. 469).Wallin, C. Marianne; mottagningstid: alla var-
dagar 10,30—11,30.Eriksson, f. Andersson, N. Margareta; mottag-
ningstid: 9—10.Löwing-Olsson, H. Birgitta E.; mottagningstid:
11—12 (utom lördagar), tisdagar och fredagar
även 18—19,30.Widman, f. Linder, Brit M. E. (halvtidstjänst);
mottagningstid: alla vardagar 9—10 (utom
lördagar).Ekman, Gerd (halvtidstjänst); mottagningstid:
måndagar, onsdagar, torsdagar och lördagar
10—11.*Förste maskinmästare (22).*

Wigren, E. B.

Förste ekonomiföreståndare (22).

Blomgren, Rodny L.

Övervaktmästare (16).

Löfstedt, E. J.

Förste vaktmästare (13).

Wiklund, E. O. A.

*Vaktmästare (12).*Holmberg, N.; Jansson, E. G.; Wall, C. E. S.;
Johansson, S. A. E.; Lundgren, K. H.; Kris-
tensson, F. V.; Engman, S. G. S.; Ernström,
K. F.; Forsberg, E. E.; två vakanta.

En *förste maskinist*, fem *maskinister*,
tre *biträdande husmödrar*, fyra *arbetstera-
peuter*, en *arbetsförestånderska*, tio *hant-
verkare*, sju *biträdande ekonomiförestånd-
dare*, en *första telefonist*, åtta *telefonister*,
en *översätterska*, fjorton *expeditionsvakts-
biträden*. — En *automobilförare*, elva *re-
paratörer*, en *målare*, två *murare*, två *tapet-
serare*, fyra *snickare*, sju *eldare*, fem *truck-
förare*, två *förrädsarbetare*, sex *gårdskar-
lar*, fyra *transport- och gårdskarlar*, två
diversearbetare, femtio *sju köksbiträden*, ett
första biträde, en *kallskänka*, en *första
kokerska*, nio *kokerskor*, åttio *sju städerskor*,
elva *förrädsbiträden*, åtta *portvakter*, en
sömmerska, sex *biträden*.

B. Sachsska barnsjukhuset.Årstalunden, Sö. (postgirokonto nr 1071);
t. 44 99 80 (växel).*Mottagningstid* (för intagning av patienter)
tidsbeställning per tel.*Polikliniktider:*

tidsbeställning per tel. vardagar 9—10, 18—19.

Besökstid: söndagar 12,30—13,30.*Sjukvårds- och poliklinikavgifter:* se sid.
428.

Genom gåvobrev av den 12 februari 1907 do-
nerade stadsfullmäktige efter framlidne ge-
neralkonsuln Simon Sachs och hans maka Mathilda
Sachs en summa av 400,000 kronor att använ-
das till grundande av ett sjukhus för späda barn.
Vid donationen voro fästade vissa villkor, bl. a.
att kommunen uppläte tomt åt sjukhuset. En
sådan uppläts av stadsfullmäktige år 1909 i
Årstalunden. Sjukhuset öppnades den 9 mars
1911. Sjukhuset har efter en år 1949 företagen
tillbyggnad 65 platser för sjuka barn och 10
platser för medföljande digivande mödrar. Vid
sjukhuset har även inrättats en poliklinik.

SJD

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 21 december 1949 skall sjukhusdirektionen jämval vara direktion för Sachsska barnsjukhuset. Ett förvaltningsråd har inrättats vid sjukhuset. Detta råd har till uppgift att följa barnsjukhusets verksamhet, tillstånd och behov samt att hos sjukhusdirektionen väcka förslag om sådana förbättringar, som finnas påkallade.

Förvaltningsrådet, som utses av sjukhusdirektionen för ett år i sänder, utgöres av fem ledamöter jämte tre suppleanter. Två ledamöter och en suppleant skola tillhöra arvingarna efter sjukhusets numera avlidna donatorer, generalkonsuln Josef Sachs och hans hustru Sigrid Sachs, född Fränckel, samt grosshandlaren Arthur Thiel och hans hustru Alice Thiel, född Sachs. Förvaltningsrådets ordförande är den av sistnämnda två ledamöter, som rådet utser.

Beräffande byggnadskommittén för sjukhusets fortsatta ombyggnad, se sid. 421.

Författningar. Instruktion för förvaltningsrådet för barnsjukhuset Simon och Matilda Sachs' minne, fastställt av sjukhusdirektionen den 21 december 1949 (Kf 1949: nr 46). Instruktioner för sysslomannen och husmodern vid barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne, fastställda av sjukhusdirektionen 2 febr. 1944 (Kf 1944: nr 4).

Förvaltningsråd.

Sachs, R., direktör, ordf.; Heyman, f. Thiel, Agda, fru; Tengbom, I. J., arkitekt, professor; Wallgren, A. J., professor, överläkare; Wedberg-Larsson, A. A. Elvira, fru, stadsfullm.

Suppleanter: Sachs, H., direktör (för Sachs, R. och Heyman); Hedellius, A. Hj., lektor, Ander, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm. (för övriga ledamöter i nu nämnd ordning).

Sekreterare.

Hägglund, B. A. K., syssloman (se sid. 460).

Styresman.

Sahlgren, E. J. A. (se Södersjukhuset).

Intendent.

Lindström, E. L. A., tjf. (se sid. 422), tf. Ohlson, G. A. (se Södersjukhuset).

Husmoder (3 kl.) (19).

Rydberg, I. M. B. (Greta).

Överläkare (30).

En vakant, tf. Alm, E. I. (å pediatriksk avd.); Gladnikoff, H. (förordn. t. o. m. ^{30/11} 1960) (å röntgenavd.).

Polikliniskläkare (B 12).

Alm, E. I., tjf. (se ovan), tf. Hagströmer, A. J. W.

Förste underläkare (28).

Werner, R. B. Birgitta; Hagströmer, A. J. W., tjf. (se ovan). tf. Dahlström, E. A.; två vakanta.

En obducent (se Södersjukhuset).

En röntgenöversköterska, tio översköterskor, sju sjuksköterskor, en sjuksköterska (halvtidstjänst), tretton barnsköterskor, tjuguen sjuksköterskeelever. — Två första sjukvårdsbiträden, sex sjukvårdsbiträden.

Kurator (18).

Lewerén, Ann-Mari K.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde, ett expeditivaktsbiträde. — En första kokerska, ett första köksbiträde, ett första biträde, tio städerskor, en städerska (halvtidssyssla), två port- och telefonvakter, en gårdskarlar.

Barnsjukvård meddelas även vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Karolinska sjukhuset och barnsjukhuset Samariten, se sid. 458, 459

Södra barnbördshuset-Maria sjukhus.

Wollmar Yxkullsgatan 27, Sö. (postgiro-konto nr 2057); t. 44 07 00; sysslomannen direkt, även Stigberget-Åsö sjukhus: 42 42 58; kammarskrivaren 40 54 36; avd. för löneärenden 43 09 60; avd. för patientärenden kl. 9—12 44 07 00; köksavd. 40 60 34; maskinavd. 41 93 25.

Maria sjukhus (personalbostäderna) föreståndarinnan t. 41 82 36.

Besökstider:

Barnbördsavdelningen.

Allmän sal: söndagar 14—15, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13,

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Gynekologiska avdelningen.

Allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar 18,30—19 (endast för mannen).

Expeditionstid: å sysslomanskontolet 9—12, 13—15,30, lördagar och dag före helgdag 9—12, 13—14.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 428.

Södra barnbördshuset har uppkommit ur de provisoriska barnbördsanstalter, vilka

stadens myndigheter tidigare sågo sig nödsakade att inrätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk anstalt i huset nr 22 Wollmar Yxkullsgatan. Samma lokal togs följande året ånyo för samma ändamål i anspråk, och från denna tid blev det provisoriska barnbördshuset bestående. Till 1871 var det inrymt i nyssnämnda, för ändamålet förhyrda lokal men flyttades då till huset nr 27 vid samma gata, som förvärvats av staden år 1874 på samma gång som Maria sjukhusområde. Huset om- och tillbyggdes 1882, varefter namnet Provisoriska barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbördshuset. Då emellertid ökat utrymme visade sig erforderligt, beslöt stadsfullmäktige år 1902 att i det för sjukhusändamål reserverade kv. Grimman uppföra ett nytt barnbördshus. Detta öppnades år 1907.

I samband med barnbördshuset var anordnad en statens anstalt för barnmorskeundervisning. Denna överflyttades år 1943 till Södersjukhuset.

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för stadens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd tomt mellan Wollmar Yxkulls- och Gamla Prästgårdsgatorna för att användas till sjukhus. Härtill inreddes fabriksbyggnaden, vari med ingången av 1876 ett sjukhus på 130 sängar öppnades, vilket från och med 1878 benämndes Maria sjukhus. Vissa om- och tillbyggnader skedde sedermera, bl. a. åren 1885, 1896 och 1917.

Maria sjukhus nedlades hösten 1943 i samband med öppnandet av Södersjukhuset. Sjukavdelningarna jämte en del bostadsrum hava under åren 1944—1950 varit upplåtna åt S:t Eriks sjuksköterskeskola till elevbostäder och expeditionslokaler. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 april 1951 har vissa delar av förutvarande Maria sjukhus ombyggt till personalbostäder för sjukhuspersonal (jfr Utl. 1951: nr 86).

Efter tillkomsten av Södersjukhuset hava Södra barnbördshuset och Maria sjukhus år 1944 sammanförts under gemensam förvaltning. Sjukhuset omfattar för närvarande 133 vårdplatser, varav 107 äro avsedda för barnbördsfall och 26 för gynekologisk vård. Dessutom finnas 9 förlösningssplatser.

Beträffande Mariapolikliniken, se sid. 467.

Styresman (1,542 kr.).

Domeij, J. E. G. (se nedan).

Sysselman (28).

Johansson, E. V.; t. 42 42 58; mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 11—12.

Husmoder (3 kl.) (19).

Persson, f. Hedlund, Tyra A. M.

Överläkare (30).

Domeij, J. E. G. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1956), mottagningstid: 11,30—12.

Förste underläkare (28).

Kaplan, B. E.; Vejde, B. E.; Holmberg, N. G.; Almgård, L. E.

Läkare i pediatrik (14,950 kr.).

Lind, J.

Obducent och patolog.¹⁾

Lindgren, Å. G. H.

En första förlossningsbarnmorska, fem förlossningsbarnmorskor, en operationsöversköterska, nio översköterskor, sju sjuksköterskor, en operationssköterska, fem barnmorskor, tjuganio barnsköterskor, två sjukgymnaster (halvtidstjänster), en översköterska (halvtidstjänst), en laboratorieöversköterska (halvtidstjänst).

Predikant (3,892 kr.).

Palmer, N. E., tf. kyrkoherde i Jakobs förs.

Kammarskrivare (21).

Vakant.

Kontorsassistent (18).

Segeblad, f. Edvinsson, Karin H.

Två kontorskrivare, ett kanslibitråde, tre kontorsbiträden (därav två halvtidstjänster)

Kurator (18)²⁾

Vakant.

Ekonomiföreståndare (2 kl.) (19).

Vakant.

Förste maskinist (18).

Snöwall, A. H.

Vaktmästare (12).

Kährling, K. J. O., tjl. (se sid. 465).

En maskinist, en biträdande ekonomiföreståndare, fyra portvakter. — En snickare, fem eldare, en truckförare, tre gårdskarlar, två kokerskor, en kallskänka, ett första matsalsbiträde, fem köksbiträden, fem städerskor, ett första sjukvårdsbiträde, fyrtionio sjukvårdsbiträden, en port- och telefonvakt, ett tvättbiträde, två första biträden.

¹⁾ Ersättning utgår med 40 kr. per obduktion för vuxna och 20 kr. för barn, 25 kr. för mikroskopisk undersökning samt 15 kr. för histopatologisk undersökning.

²⁾ Med skyldighet att tjänstgöra jämväl vid Stigberget-Åsö sjukhus och Maria vårdhem.

Kvinnokliniker finnas även vid **Sabbatsbergs sjukhus** (se sid. 433), **St Eriks sjukhus** (se sid. 439) och **Södersjukhuset** (se sid. 441) samt vid **Karolinska sjukhuset** (se sid. 560).

Angående stadens platser vid **Allmänna barnbördshuset**, **Ersta sjukhus**, **Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn**, **Karolinska sjukhuset**, **Serafimerlasarettet** och **barnsjukhuset Samariten**, se sid. 458, 459.

Anstalter för kroniskt sjuka.

Stigberget-Åsö sjukhus.

(Postgirokonto nr 59977).

Stigbergets sjukhus: Fjällgatan 23, Sö., t. 44 02 85 (växel; öppen 6—21), avd. 1—5: kvinnliga patienter. Efter växelns stängning: avd. 1: t. 44 02 86, avd. 2: t. 44 02 87, avd. 3: t. 44 02 88, avd. 4: t. 44 02 89, avd. 5: t. 44 16 82. Fjällgatan 20 A Sö.; t. 42 11 05, avd. 6: (manliga patienter).

Åsö sjukhus: Åsögatan 147, Sö.; t. 44 07 25 (växel; öppen 6—21), avd. 7—8: (kvinnliga patienter), avd. 9: (manliga patienter). Efter växelns stängning (endast sjukavd.) t. 44 07 28. Sysslomannen direkt, även för Södra barnbördshuset-Maria sjukhus: t. 42 42 58. Husmodern direkt, Fjällgatan 23, t. 40 54 27, Åsögatan 147, t. 40 54 17; Kamarskrivaren direkt, t. 40 54 36. Avlöningskontoret, t. 43 09 60.

Besöks tid: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: sysslomanskontoret vid Stigbergets sjukhus: vardagar 8,30—9,30, tisdagar och torsdagar dessutom 14—15,30. Sysslomanskontoret vid Åsö sjukhus: vardagar 10—12, tisdagar och torsdagar även 14—15,30.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Stigbergets sjukhus, avsett för vård av kroniska medicinska fall, öppnades den 1 juni 1938 med 62 vårdplatser för kvinnliga patienter. Sjukhusets främsta uppgift är att bereda fortsatt vård åt vid lasarettssjukhusen intagna kroniskt sjuka, som ej kunnat erhålla hemvård. Sjuka, som kräva mycket lång vårdtid, få icke kvarstanna utan överföras från Stigbergets sjukhus till vårdhem och sjukhem. Under år 1939 har sjukhuset utökats till att omfatta 114 platser (75 för kvinnor och 39 för män). År 1940 omändrades en personalbostadsvåning till sjukavdelning, varigenom sjukhuset erhöll ytterligare 19 platser för kvinnor. Sammanlagda antalet vårdplatser är för närvarande 132, varav 93 för kvinnor och 39 för män.

Åsö sjukhus, t. o. m. år 1925 benämnt **Provisoriska sjukhuset**, upprättades år 1902, såsom en ersättning för det fört för

allmänna sjukvården använda Katarina sjukhus, vilket då måste tagas helt i anspråk för beredande av vård åt sinnessjuka. För ändamålet förhryrdes nybyggda egendomen nr 9 i kvarteret Oron vid Åsögatan (egendomen sedermera inköpt av staden). Den 13 februari 1903 öppnades det nya sjukhuset. År 1922 inrättades vid sjukhuset en särskild röntgenavdelning. Åsö sjukhus upphörde att vara medicinskt lasarettssjukhus i och med att vårdavdelningarnas patienter hösten 1943 överfördes till Södersjukhuset. Fr. o. m. den 1 december 1943 har sjukhuset varit belagt med kroniska medicinska fall. Den 19 december 1955 hava stadsfullmäktige anvisat sjukhusdirektionen 544,000 kr. för upprustning av sjukhuset. Antalet vårdplatser utgör 87, 58 kvinnliga och 29 manliga, fördelade å tre vårdavdelningar om vardera 29 patienter.

Fr. o. m. den 1 januari 1944 ha de båda sjukhusen sammanförts till en förvaltningsenhet.

Stigberget-Åsö sjukhus' sammanlagda antal vårdplatser är 219, fördelade å nio avdelningar.

Styresman (3,059 kr.).

Lindborg, N. E. (se nedan).

Syssloman.

Johansson, E. V. (se Södra barnbördshuset-Maria sjukhus).

Husmoder (2 kl.) (21).

Lannhard, f. Laurén, A. Ingeborg.

Överläkare (30).

Lindborg, N. E. (förrordn. t. o. m. ³¹/12 1959); mottagning: Fjällgatan 23, 9—9,30, Åsögatan 147, 12—12,30.

Förste underläkare (28).

Ekblad-Ågren, Barbro A. C. (å avd. 7—9); **Smith, K. F. B.** (å avd. 1—6).

Röntgenläkare (7,200 kr.).

Ulfsparré, F.

Obducent och patolog (1)

Vakant.

Två **sjukgymnaster**, en **arbetsterapeut**, en **röntgenöversköterska**, två **laboratorieöversköterskor**, sexton **översköterskor**, fyra **sjuksköterskor**, en **översköterska** (halvtidstjänst), en **sjuksköterska** (halvtidstjänst), en **baderska**. — Två **sjukvårdsbiträden** å röntgen, ett **sjukvårdsbiträde** å laboratoriet, sju tiofyra **sjukvårdsbiträden**, tre **baderskor** (därav två halvtidssysslor).

Predikant och organist (5,801 kr.).

Söderberg, H. G., komminister i Kungsholms förs.

¹) Se not 1 å sid. 447.

Ett kontorsbiträde (halvtidstjänst).

(Beträffande övrig kontorspersonal se Södra barnbördshuset-Maria sjukhus.)

Kurator.

Mottagningstid: vid Stigbergets sjukhus tisdagar 9,30—11; torsdagar 13,30—15,30, vid Äsö sjukhus tisdagar 13,30—15,30, torsdagar 9,30—11,30, lördagar 12,30—13,30.

Ekonomiföreståndare (17).

Johansson, Jane R. M. (Stigbergets sjukhus);
Husberg, Hjärdís H. M. (Äsö sjukhus.)

En *vaktmästare*, två *vårmelednings-skötare*. — En *eldare*, sex *gårdskarlar*, fyra *kokerskor*, fyra *port- och telefonvakter*, en *kallskänka*, tre *första biträden*, två *matsalsbiträden*, sju *köksbiträden*, sex *städerskor*.

Blackebergs sjukhus.

Blackebergsvägen, Bromma; (postgiro-konto nr 357 301); t. 37 00 45 (kontoret); 37 12 10 (överläkare och underläkare); 37 02 78 (husmoder).

Besökstid: söndagar, tisdagar, torsdagar, lördagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Staden har under år 1946 från stiftelsen Frimurare-Barnhuset i Stockholm förvärvat del av egendomen Blackeberg att efter skedd ombyggnad användas för sjuk- och konvalescentvården.

Stadsfullmäktige beslöt den 21 april 1947 anvisa ett belopp av 2,095,000 kr. för iordningställande av egendomen Blackeberg för sjukvårdsändamål, samt beviljade den 30 juni 1948 ytterligare 430,000 kr. för samma ändamål (Utl. 1948: nr 263).

Sjukhuset, som tills vidare skall lämna vård åt kroniskt sjuka, öppnades den 28 november 1949. Vårdplatsernas antal uppgå till 171, varav 10 platser för s. k. respiratorsfall (poliofall).

Med hänsyn till det akuta platsbehovet för kroniskt sjuka erhöj sjukhusdirektionen år 1952 stadskollegiets bemyndigande att företaga en utredning angående utbyggnad av Blackebergs sjukhus. Som resultat av detta utredningsarbete hava stadsfullmäktige den 8 juni 1954 (Utl. 1954: nr 210) godkänt ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag, kostnadsberäknat till 8,500,000 kr., rörande ny-, om- och tillbyggnader vid sjukhuset och samtidigt anvisat direktionen ett anslag av 5,500,000 kr. för bestridande av beräknade byggnadskostnader. Dessa byggnadsarbeten hava vid tiden för kalenderns tryckning (mars 1956) ännu ej kunnat igångsättas.

Överläkare (15,600 kr.).

Jansson, K. T.

Syssloman.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 460).

Husmoder (3 kl.) (19).

Brauer, Ebba K.

Förste underläkare (28).

Hilelo, f. Saarkund, Endla A.

Två *sjukgymnaster* (varav en halvtidstjänst), en *arbetsterapeut*, en *laboratorieöver-sköterska*, elva *översköterskor*, fem *sjuksköterskor*, en *laboratoriesköterska* (halvtidstjänst).

Predikant (3,084 kr.).

Vakant, *tf. Björkman, C.-E.*, e. o. kyrkoadjunkt i Bromma förs.

En *organist*.

Ett *kanslibiträde*.

(Beträffande övrig kontorspersonal, se Konvalescenthemskontoret, sid. 460.)

Förste maskinist (17).

Rosén, C. G. E.

En *ekonomiföreståndare*, en *trädgårdsmästare*, en *vaktmästare*, ett *trädgårdsbiträde*. — Sex *undersköterskor*, fyrtionio *sjukvårdsbiträden*, två *baderskor*, två *kokerskor*, ett *första köksbiträde*, ett *förrådsbiträde*, en *kallskänka*, fyra *köksbiträden*, två *matsalsbiträden*, en *portvakt*, sex *städerskor*, fyra *gårdskarlar* tillika *sjukbärare*, en *truckförare*, tre *eldare*, en *reparatör*.

Avdelningar för kronisk vård finnas även vid **S:t Görans sjukhus**, se sid. 434, och **Söder-sjukhuset**, se sid. 441. Dessutom ha vissa avtal träffats angående vårdplatser för kroniskt sjuka, se sid. 459.

Tuberkulossjukhus.

Söderby sjukhus.

Söderby, Uttran (postgirokonto nr 15304), t. 0753 + 310 00 (växel).

Mottagningstid (för intagning av patienter): vardagar 10—11.

Besökstid: tisdagar och torsdagar 18—19,15, sön- och helgdagar 13—15. Enskilda avd. dessutom onsdagar och lördagar 15,15—17.

Expeditiönstid: å sysslomanskontoret 9—15, lördagar och dag före helgdag 9—13.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Tuberkulossjuka vårdades ursprungligen å de olika sjukhusen (vid Sabbatsberg i en särskild paviljong sedan 1899) och å dåvarande försörjningsinrättningens avdelning för kroppssjuka. Först med öppnandet av S:t Görans tuberkulospaviljong år 1902 fick staden ett särskilt tuberku-

lossjukhus, som emellertid var otillräckligt. Stadsfullmäktige beslöt därför år 1906 att uppföra en anstalt för tillgodoseende av tuberkulussjukvården i Stockholm & stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset började beläggas den 1 november 1910. Det är avsett att mottaga i Stockholm boende tuberkulossjuka. Sjukhuset är uppdelat på två sjukavdelningar, var och en med en överläkare som chef och inrymmer sammanlagt 408 platser i allmänt rum samt 40 platser i enskilda och halv enskilda rum.

Till driftkostnader för tuberkulossjukvård vid stadens tuberkulosanstalter utgår statsbidrag.

Under år 1946 hava stadsfullmäktige anvisat medel samt lämnat sin medverkan för uppförande och drift av en efterbehandlingspaviljong med 59 vårdplatser för tuberkulossjuka flyktingar.

Frågan om sjukhusets modernisering har alltsedan år 1929 varit under utredning. Den 18 december 1944 beviljade stadsfullmäktige 3,604,000 kr. till vissa ny- och ombyggnader med ett framställning av sjukhusdirektionen återtog stadsfullmäktige anslaget och beviljade den 16 maj 1949 2,600,000 kr. för en första etapp av ett reviderat om- och tillbyggnadsföretag omfattande ekonomiavdelningar m. m. Den 29 april 1952 beslöt stadsfullmäktige att anvisa tillhoppa 1,104,000 kr. till uppförande av bostadshus för biträdespersonal vid sjukhuset jämte inventarieutrustning för bostadshuset. Detta togs i bruk under förra delen av år 1954. Vidare beslöt stadsfullmäktige den 11 december 1953 att anvisa direktionen ett tilläggsanslag å 1,093,000 kr. för genomförande av ovan nämnda första ombyggnadsetapp (Utl. 1953: nr 375), som i huvudsak avslutats under år 1955.

Författningar. K. kung. 22 juni 1939 ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos, med ändr. Ordningsregler för patienter vid Söderby sjukhus 11 febr. 1948.

Styresman (3,360 kr.).

Bruce, N. E. T. (se nedan).

Sysselman (28)

(nuv. inneh. 30).

Herrman, N. V. A.; mottagningstid: 8—10.

Husmoder (2 kl.) (21).

Grönberg, Hanna.

Överläkare (B 17).

Bruce, N. E. T. (förordn. t. o. m. 30/9 1958), mottagningstid: 8,30—9; en vakant.

Förste underläkare (28).

Dahlström, G. O. E. (bitr. sanatorieläkare)¹⁾; Hanngren, S. Å. G.; von Holst, J. H.; Stille, Märta; Ekenberg, O. L. W.; Ugglä, L.-G. A. (bitr. sanatorieläkare)¹⁾.

¹⁾ Se not 3 å sid. 432.

Läkare för kirurgiska sjukdomar (8,041 kr.).

Crafoord, C.

Läkare för behandling av hals-tuberkulos (9,180 kr.).

Erici, E. V.

Tandläkare (10,722 kr.).

Hellgren, P. L.

Två *arbetsterapeuter*, en *röntgenöversköterska*, en *laboratorieöversköterska*, två *operationsöversköterskor*, tjugutvå *översköterskor*, två *laboratoriesköterskor*, sexton *sjuksköterskor*, nio *sjuksköterskeelever*, tre *sjukgymnaster* (därav en halvtidstjänst), en *laboratris*, ett *fotografiskt biträde*, en *tand-sköterska* (deltidstjänst). — En *sjukbärare*, tjugu *manliga sjukvårdsbiträden*, etthundra-tre *sjukvårdsbiträden*.

Predikant och organist (4,368 kr.).

Klasson, K. E. V., komminister i Botkyrka förs.

Kammarsskrivare (21).

Vakanr, *tf.* Ekwall, U. Margareta.

Kontorsassistent (18).

Vakant, *tf.* Virserud, f. Espelund, A. Barbro C.

En *kontorsskrivare*, sex *kanslibiträden* (därav tre å läkarexpeditionen och en halvtidstjänst å husmodersexpeditionen), ett *kontorsbiträde*.

Kurator (18).

Karlsson, J. E. (Hanna); mottagningstid: 8,30—10, 11—12.

Studieledare, tillika arbetsvårds-assistent (17)

(dessutom arvode 1,296 kr.).

Ekdahl-Kristiansson, Agnes M.

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Gustafsson, Greta L. M.

Maskinmästare (20).

Lindqvist, S. E.

Vaktmästare (12).

Augustson, A. S. A.

En *biträdande husmoder*, två *kontrollbiträden* (halvtidstjänster), tre *telefonister* (därav en halvtidstjänst), en *förste maskinist*, en *maskinist*, tre *hantverkare*, en *trädgårdsmästare*, en *bilförare*, en *tvättföreståndare*, en *biträdande ekonomiföreståndare*, en *nattvakt*, två *baderskor*, en

vaktmästare. — Tre *eldare*, tre *reparatörer*, en *snickare*, en *tapetserare*, en *bilförare*, en *port- och telefonvakt*, sex *gårdskarlar*, en *trädgårdsarbetare*, en *arbets-tagare* i köket, en *första kokerska*, två *kokerskor*, ett *första matsalsbiträde*, fyra *matsalsbiträden*, en *kallskänka*, två *förrådsbiträden*, en *sömmerska*, ett *första biträde*, tre *första köksbiträden*, tretton *köksbiträden*, fjorton *städerskor*.

Hamra sanatorium.

Tullinge (postgirokonto nr 13303); t. 0753 + 300 55.

Besökstid: söndagar 10—12.

Telefontid: (förfrågningar angående patienter) 10—11, 30.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Sedan behov av ökat antal sjukhusplatser för huvudstadens tuberkulossjukvård uppstått, beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1923 anvisa medel till inköp av en aktiebolaget Separator tillhörig, å Hamra egendom i Botkyrka socken belägen sanatoriebyggnad, vilken började tagas i bruk den 17 mars 1924.

Sjukstugan har 40 vårdplatser.

Läkare och styresman (3,600 kr.).

Bruce, N. E. T. (se Söderby sjukhus).

Syssloman.

Herrman, N. V. A. (se Söderby sjukhus).

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Nordlund, Anna J.

En *värmeledningsskötare*, en *sjuksköterska*. — En *kokerska*, sex *sjukvårdsbiträden*, tre *köksbiträden*.

Tjárnans sanatorium.

Tjárnan, *Kullsveden* (postadress: *Hedemora*) (postgirokonto nr 457396); t. *Tjárnan* 330 11 (avd. I och II), *Tjárnan* 330 64 (avd. III och IV), *Tjárnan* 330 60 (exp. och föreståndarinnan), *Tjárnan* 330 18 (föreståndarinnans bostad med anknäring till ekonomiföreståndare och kök), *Tjárnan* 330 65 (maskinisten).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Tjárnans sanatorium i Tjárnans by, cirka 7 km från Säter — som år 1917 övertogs av Stockholms stad från föreningen kronprinsessan Margaretas vårdanstalt för tuberkulösa barn — har t. o. m. år 1951 varit avsett för sådana barn från staden i en ålder ej överstigande 12 år och med utsikt till fullt tillfrisknande eller åtminstone avsevärd förbättring. Sanatoriet rymde härvid 100 barn.

Stadsfullmäktige beslöt den 15 oktober 1951 anvisa ett sammanlagt belopp av 235,000 kr. för om disposition av barnsanatoriet Tjárnan till B-sjukhus för vuxna tuberkulösa. Det i enlighet härmed ombyggda sjukhuset, som togs i bruk under år 1952, har 71 vårdplatser.

Författning. Instruktion för styresmannen, fastställd av sjukhusdirektionen 19 jan. 1944 (Kf 1944: nr 26).

Delegerad

(utsedd av sjukhusdirektionen)
(1,812 kr.).

Anderson, Knut Hj., kontorschef.

Styresman och läkare (10,190 kr.).

Thune, R. B.; t. Säter, »Sanatoriet Solbacken»; mottagningstid: tisdagar och fredagar 15—17.

Syssloman.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 460).

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Stråberg, Lilly G. E.

Förste underläkare (28).

Vakant, *tf.* **Koblick**, Helen G.

Predikant (1,083 kr.).

Bergström, L., komminister i Hedemora.

Förste maskinist (17).

Elffors, E. S.

En *ekonomiföreståndare*, två *översköterskor*, en *arbetsterapeut*, två *sjuksköterskor*. — Två *eldare*, två *gårdskarlar* tillika *sjukbärare*, en *första kokerska*, ett *första sjukvårdsbiträde*, ett *matsalsbiträde*, ett *första köksbiträde*, sju *sjukvårdsbiträden*, en *baderska*, två *köksbiträden*, två *städerskor*, ett *arbetsbiträde*.

Angående vissa andra vårdplatser för tuberkulossjuka, se sid. 459.

Sjukhus för psykiskt sjuka.

Långbro sjukhus.

Postadress: *Älvsjö* (postgirokonto nr 1096); t. 46 25 00 (växel); 46 13 56 (överläkare Goldkuhl); 46 25 00 (överläkare Lundquist); 46 25 00 (överläkare Sahlstedt).

Mottagningstid: intagning av patienter sker alla tider på dygnet. Telefontid till översköterskorna (för förfrågningar om patienterna): alla dagar 13,30—14,30.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 13,30—14,30.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 10—12, 12,45—15, lördagar 10—12, 12,30—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

För tillgodoseende av den Stockholms stad åliggande provisoriska sinnessjukvården beslöt stadsfullmäktige den 15 juni 1905 att å för ändamålet inköpt område av egendomen Långbro i Brännkyrka uppföra ett nytt sinnessjukhus med 460 platser. Åren 1907 och 1908 anslö fullmäktige medel för sjukhusets utvidgning med ytterligare 180 platser (bl. a. för mottagande av en del å dåvarande allmänna försörjningsinrättningen vårdade sinnessjuka). I slutet av år 1909 var det nya sjukhuset färdigt och kunde tagas i bruk. Åren 1922 och 1925 fullbordades vid sjukhuset tvenne nya paviljonger för oroligt sjuka, varigenom antalet platser stigit till 840.

Under år 1937 utfördes vissa ändringsarbeten inom vårdavdelningarna. Sjukhuset har för närvarande 888 vårdplatser, fördelade på trenne avdelningar, under ledning av var sin överläkare.

Stadsfullmäktige hava den 22 juni 1954 i princip godkänt av sjukhusdirektionen framlagt förslag till uppförande av två nya vårdpaviljonger m. m., innebärande en utökning med 330 vårdplatser, ävensom anvisat direktionen ett anslag av 3,165,000 kr. för påbörjande av dessa arbeten, vilka äro igångsatta men ännu ej (mars 1956) avslutade.

Styresman (3,360 kr.).

Goldkuhl, A. E. (se nedan).

Syssloman (30).

Josefsson, N. O.; t. 46 13 63 (direkt); mottagnings-
ningstid: 10—12.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Selander, Elsa L.

Överläkare (B 19)¹⁾.

Goldkuhl, A. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1957), kvinnliga patienter, mottagnings-
tid: tisdagar och fredagar 13—14; Lundquist, G. A. R. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1960), manliga patienter, mottagnings-
tid: tisdagar och fredagar 13—13,30; Sehlstedt, C. P. (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₁ 1956), kvinnliga och manliga patienter, mottagnings-
tid: tisdagar och fredagar 13—14.

Biträdande läkare (B 13)²⁾.

Pernitz, A. K. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957); Hammargren, S. A. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957); Beander, G. B. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1959).

¹⁾ Innehavarna äga rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

²⁾ Innehavarna äga icke att för enskild praktik ha mottagning utom sjukhuset.

Förste underläkare (30).

Rudberg, B. T. O.; Krantz-Takman, S. H. Margit E.; Leche, H.-G.; Rentze, f. Rentze, Sonja A. C.; Forsmark-Nordenstam, A. Lisa; Hanson, f. Ljungkvist, S. Brita M.

Läkare i invärtes medicin (7,200 kr.).

Hansson, A. F.

Klinisk laborator (7,800 kr.).

Laurell, A. H. F.

Första föreståndarinna (19).

Paulström, E. Elsa M.

Föreståndarinnor (1 kl.) (17).

Svensson, Anna A. (kvinnliga patienter); Nygren-Elfving, Harriet M. Ch. (manliga patienter); Svensson, A. Karin (kvinnliga och manliga patienter).

En uppsyningsman, nittiofem skötare, fyrtiosju översköterskor, en laboratorieöversköterska eller första laboratris, en laboratoriesköterska eller laboratris, tre sjuk-sköterskor, en första sköterska, etthundra-nittiosju sköterskor, en sjukgymnast.

Predikant och organist (3,516 kr.).

Hassler, J. E. A., kyrkoherde i Sofia förs.

Sjukhusassistent (25).

Alström, N. A.

Kontorsassistenter (18).

Ellström, R. G. A.; en vakant, tf. Hargin, A. H.; en vakant.

Kontorsskrivare (13)

(nuv. inneh. 16, därjämte felräkningspengar 450 kr.).

Hellström, f. Andersson, Anna-Lisa.

Sju kanslibiträden, två kontorsbiträden.

Kuratorer (18).

Åsberg, Gabrielle H. C., kvinnliga patienter, mottagnings-
tid: alla vardagar utom lördagar 13—15.

Franzén, f. Johansson, J. Margareta, manliga patienter, mottagnings-
tid: alla vardagar utom lördagar 13—15.

Brennert, Elsa M., kvinnliga och manliga patienter, mottagnings-
tid: alla vardagar utom lördagar 13—15.

Maskinmästare (20)

(dessutom för verkstästargöromål 1,542 kr.).

Lindstrand, N. G.

Ekonomiföreståndare (2 kl.) (19).

Schulte, A. Margaretha.

Vaktmästare (12).

Andersson, A. F.; Samsing, S. G.

En *förste maskinist*, en *maskinist*, två *trädgårdsmästare*, sju *hantverksföreståndare*, åtta *hantverkare*, tre *arbetsföreståndare*, två *bilförare*, två *biträdande ekonomiföreståndare*, en *vaktmästare*, en *tvättföreståndare*, en *portvakt*. — Två *bilförare*, fyra *reparatörer*, en *snickare*, två *målare*, en *smed*, en *murare*, en *skräddare*, fem *eldare*, fyra *diversearbetare* i kök, två *gårdskarlar*, en *första kokerska*, ett *maskintvättbiträde*, två *kokerskor*, fem *port- och telefonvakter*, en *kallskänka*, två *sömmerskor*, ett *första köksbiträde*, sexton *köksbiträden*, tre *matsalsbiträden*, fyrtio *städerskor*, tre *städerskor* (halvtidssysslor), tre *förrådsbiträden*, ett *tvättbiträde*, två *strykerskor*.

Beckomberga sjukhus.

Bromma (postgirokonto nr 59815);
t. 37 25 00.

Mottagningstid: se nedan under resp. överläkare. Förfrågningar ang. patienter besvaras av resp. översköterska dagligen 14—15.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 13,30—14,30.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 10—11,30, 12,15—15, lördagar och dag före helgdag 10—11,30, 12—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

För fullgörande av det avtal, som år 1925 träffades mellan staten och Stockholms stad angående stadens övertagande av vården av samtliga i Stockholm hemortsberättigade sjuksjuka ävensom för beredande av förbättrade vårdmöjligheter för patienterna å vissa stadens egna sinnessjukvårdsanstalter av provisorisk karaktär, beslöt stadsfullmäktige den 10 juni 1929 att uppföra ett nytt kommunalt sinnessjukhus, förlagt till den staden tillhöriga egendomen Beckomberga i Bromma. Den 1 oktober 1932 var Beckomberga sjukhus i dess första utbyggnad färdigt för beläggning. Det omfattade då 1,156 platser med lika fördelning på manliga och kvinnliga. Under år 1933 tillkommo två paviljonger för oroliga sjuka om vardera 144 platser.

Efter utbyggnader och omdispositioner under åren 1935—1953 omfattar sjukhuset för närvarande (1956) 1,740 vårdplatser.

Den 16 mars 1953 anvisade stadsfullmäktige 820,000 kr. för utförande av vissa ändringsarbeten inom administrationsbyggnaden. Detta byggnadsföretag har påbörjats och beräknas vara slutfört under år 1956.

Styresman (5,637 kr.).

Izikowitz, S. J. (se nedan).

Syssloman (33).

Nilsson, N. T.; mottagningstid: 9—11.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Ståhl, M. Margareta.

Överläkare (B 19)¹).

Ekblad, S. M. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1961), tel.tid vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Izikowitz, S. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1958), tel.tid vard. 9—9,30, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Blomqvist, P. I. R. (förordn. t. o. m. ²⁸/₂ 1961), tel.tid vard. 8,30—9,15, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Abrahamson, E. V. J. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1961), tel.tid vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Börjeson, f. Pehrsson, Olga B. (förordn. t. o. m. ²⁸/₂ 1959), tel.tid. vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 14—15.

Biträdande läkare (B 13)²).

Lindvall, J. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1957); Berggren, H. N. G. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1957); Lindgren, Birgit H. E. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957); Zethraeus, S. G. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1961); Wrætblad, K. A. G. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1959).

Läkare (B 12)³).

Ågren, N. O.

Förste underläkare (30).

Almborg, Inga M.; Lundgren, A. H. Signe; Ramqvist, N. G. S.; Hård af Segerstad, G. J. F.; Almgren, Signy M. K.; Mellgren, E. A. G. Mårtens, S. G. R.; Jönsson, I. Britta V. I.; Gunne, G. L.-M.; Dahlbom, N. F. L.; Fries, P.-E. J., tjl. (se sid. 260); Nielsen, Gertie A. V.-; Salum, f. Toome, Inna; Borg, Gunborg M.; Lahne, B. E.; Herlitz-Ryberg, Marianne; Kyhlberg, K. O. H.; en vakant.

Elektroencephalografäläkare
(13,000 kr.).

Holmberg, K. G.

Klinisk laborator (7,200 kr.).

Allgén, L.-G.

¹) Innehavarna äga rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

²) Innehavarna äga icke att för enskild praktik ha mottagning utom sjukhuset.

³) Med skyldighet att tjänstgöra såsom elektrokardiografäläkare och läkare i invärtes medicin och [personalläkare].

Läkare för kirurgiska sjukdomar
(20,500 kr.).

Linde, A. P.

Läkare i röntgendiagnostik
(9,100 kr.).

Löfstedt, S.

Läkare för ögonsjukdomar
(4,550 kr.).

Hiielo, A.

Psykolog (22).

Jonsson, C.-O.

Tre *sjukgymnaster*, en *uppsyningsman*, etthundrafemtiofem *skötare*, sjuttiofyra *översköterskor*, en *operationsöversköterska*, en *röntgenöversköterska*, fyra *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser*, sjutton *sjuksköterskor* (därav en halvtidstjänst), fyra *laboratoriesköterskor* eller *laboratriser*, nittion *sjuksköterskeelever*, trehundraåttiofyra *sköterskor* (därav åtta halvtidstjänster).

Predikant (2,484 kr.).

Ström, B. G. A., komminister i Västerleds förs.
En *organist*.

Sjukhusassistent (25).

Ericson, E. G.

Kammarskrivare (21).

Hedvall, B. G., tjf. (se sid. 257).

Kontorsassistenter (18).

Olsson, Ebba I.¹⁾; Arfwedson, N. J. R.; Broed, f. Sjö, I. Irene.

Förste kontorsskrivare (16).

Hallersten, f. Engberg, A. Vera E.

Två *kontorsskrivare*, elva *kanslibiträden*, sex *kontorsbiträden* (därav en halvtidstjänst), ett *kontrollbiträde*.

Kuratorer (18)

(mottagning lördagar 10—11, övriga vardagar utom onsdagar 12,30—14).

Bohlin, I. B. (Inga-Britt); von Bergen, E. Elisabeth; Silwer, E. B. H. Gisela; Lindberger, Maja; Johnson, f. Pettersson, Maj-Britt I.

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Ekeröth, A. E. (Lisa).

Maskinmästare (20)

(dessutom för verkmästargöröml 1,542 kr.).

Bergström, A. F.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 13.

Första föreståndarinnan (20).

Larson, Agda O.

Föreståndarinnor (1 kl.) (17).

Bobeck, H. I. (Inga); Erhardt, S. Margit E.; Larson, Berta M., stadsfullm.; Frostenson, B. Signe; Nilsson, Elsa P.; Åkeson, Ina V.

Vaktmästare (12).

Brolin, P. E. H.; Lerberg, C. A. H.

En *förste maskinist*, en *maskinist*, en *trädgårdsmästare*, sex *hantverksföreståndare*, en *förrädsförmän*, åtta *hantverkare*, sex *arbetsförestånderskor*, två *automobilförare*, en *tvättföreståndare*, tre *biträdande ekonomiföreståndare*, en *biträdande tvättföreståndare*, fem *telefonister*, två *målare*, tre *snickare*, fyra *reparatörer*, fem *bilförare*, en *murare*, en *tapetserare*, fem *eldare*, två *maskintvättare*, två *gårdskarlar*, sex *diversearbete* i köket, tre *kokerskor*, en *kallskänka*, tre *första köksbiträden*, två *förrädsbiträden*, sex *sömmerskor*, ett *första sjukvårdsbiträde*, fyra *sjukvårdsbiträden*, tre *laboratoriebiträden*, sex *matsalsbiträden*, tre *strykerskor*, tjugu *tvättbiträden*, tjuguåtta *köksbiträden*, sextiofyra *städerskor* (därav en halvtidssyssla), två *portvakter*.

Norrtulls sjukhus.

Norrtullsgatan 14 (postadress: Stockholm 23) (postgirokonton n° 54733); t. 34 94 50; 33 96 53 (kontoret direkt).

Telefontid (för förfrågningar om patienter): alla dagar 11—12.

Besökstider: tisdagar, fredagar och söndagar 12,30—13,30.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 9—12, 13—15,30, lördagar och dag före helgdag 9—12, 13—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Vid allmänna barnhuset inrättades år 1843 en klinisk undervisningsanstalt under ledning av en av Karolinska institutets professorer. Denna klinik förflyttades år 1885 från barnhusets dåvarande byggnader vid Barnhusgatan till nya byggnader vid Norrtullsgatan. Till en början användes å kliniken såsom undervisningsmateriel barnhusets egna barn samt de andra barn, som enligt överläkarens bestämmande provisoriskt intogs därstädes. År 1919 medgav emellertid k. m:t att mot avgift högst 45 barn skulle få å barnhusets sjukvårdsanstalt mottagas till provisorisk vård och för klinisk undersökning.

Sedan den åren 1917 och 1924 genomförda nya barnavårdsanstaltningen medfört en genomgripande omläggning av barnhusets verksamhet,

ansågos ifrågavarande fastigheter vid Norrulls-gatan (kvarteret Mimer) icke längre erforderliga för något barnhusets behov. Med hänsyn härtill försåldes fastigheterna år 1932 till staden.

För att tillgodose behovet av ökat utrymme för stadens sinnessjukvård träffade hälsovårds-nämnden våren 1921 avtal med direktionen för allmänna barnhuset om förhyrande för stadens räkning av en å allmänna barnhusets dåvarande område befintlig sjukhusbyggnad. Det av staden här upprättade sjukhuset, som till en början hade 48 platser, öppnades i maj 1921. År 1925 utvidgades sjukhuset avsevärt genom förhyrande av ytterligare lokaler inom allmänna barnhuset. I de år 1932 inköpta fastigheterna inom kvarteret Mimer inreddes 190 platser för sinnessjuka kvinnor och 70 platser för barn under gemensamt namn Norrulls sjukhus.

Barnsjukvården vid sjukhuset har drivits efter ett mellan staten och staden den 12 september 1931 träffat avtal om upprättande av en stadens sjukvårdsanstalt för barn samt om anstaltens upplåtande för undervisningsändamål till Karolinska institutet såsom en institutets pediatrika klinik. Genom särskilda överenskommelser förlängdes nämnda avtal att gälla tills sjukvården överflyttades till Karolinska sjukhuset.

År 1944 anvisade stadsfullmäktige medel till omändring av vissa delar av sinnessjukavdelningen till ytterligare tre barnavdelningar. Genom denna omändring redovisades sålunda år 1945 vårdplatserna med 150 platser för barn och 86 för vuxna sinnessjuka kvinnor. Antalet vårdplatser för sinnessjuka utökades år 1947 till 94.

På förslag av sjukhusdirektionen hava stadsfullmäktige den 15 oktober 1951 beslutat, att efter barnavdelningarnas överflyttande till Karolinska sjukhuset den 1 juli 1951 efter verkställda ändringsarbeten, som äro avsedda att utföras i fem etapper, omdisponera Norrulls sjukhus i dess helhet för sinnessjukvård med cirka 300 vårdplatser. För ändrings- och reparationsarbeten samt inventarieanskaffning hava till första och andra etapperna anvisats 473,000 kronor, till tredje och fjärde etapperna 843,000 kronor samt till femte etappen 231,800 kronor. Dessutom hava stadsfullmäktige den 15 juni 1953 anvisat 164,000 kronor till installation av hissar och inventarieanskaffning för genomförande av åtgärder för leverans av mat från Epidemisjukhuset till Norrulls sjukhus.

Hittills hava tre nya vårdavdelningar med tillsammans 122 vårdplatser öppnats, och antalet vårdplatser vid sjukhuset uppgår för närvarande (februari 1956) till 216.

Styresman (1,668 kr.).

Ehrens-värd, J. N. G., frih. (se nedan).

Syssloman (28).

Karlsson, A. V. E.; t. 33 96 53; mottagnings-tid: 9—11.

Föreståndarinna (18).

Pettersson, Siri V.

Överläkare (9,600 kr.).

Ehrens-värd, J. N. G., frih. (se sid. 440).

Förste underläkare (30).

Kullman, Julie K. A.

Nio översköterskor, en arbetsförestånderska, fyrtiofem sköterskor.

Predikant (2,484 kr.).

Wiklund, E. V., komminister emeritus.

En organist.

Kammarsskrivare (21).

Lind, E. G. W., tjl. (se sid. 465), tf. Onn, H. L.¹)

Kurator (18).

Vakant, tf. Rova, f. Kjellberg, Ann-Marie H.

Förste maskinist (17).

Nyman, K. S.

Vaktmästare (12).

Nessén, J. E.

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde. — En snickare, två reparatörer, en eldare, två gårdskarlar, två port- och telefonvakter, en undertvättförestånderska, ett förrådsbiträde, nio städerskor.

Rånäs sjukhus.

Rånäs (postgirokontonr 1073): t. Rånäs 18 (styresmannens bostad), Rånäs 23 (föreståndarinna), Rånäs 17 (ekonomiföreståndaren och köket).

Besöks-tid: torsdagar och lördagar 13—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Rånäs sjukhus är förlagt till den av staden år 1931 inköpta egendomen Rånäs i Fasterna socken, Stockholms län. Sjukhuset, som inrättades år 1932, har f. n. plats för 105 kvinnliga patienter.

Överläkare (30)

(dessutom såsom styresman 1,392 kr.).

Degerstedt, N. D. (förrdn. t. o. m. ²⁸/₂ 1959).

Syssloman.

Karlsson, A. V. E. (se Norrulls sjukhus).

En predikant.

¹) Lön utgår enl. lönegr. 23.

Sjd

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Ohlsson, Henny M.

Ekonomiföreståndare (15).

Almcrantz, N. Ragna.

En värmeledningsskötare, en arbetsförestånderska, två översköterskor, nittion sköterskor. — En bilförare, en gårdsskarl, en kokerska, ett matsalsbiträde, tre köksbiträden.

Maria vårdhem.

Wollmar Yxkullsgatan 27, Sö.; t. 40 02 83.

Besökstid: onsdagar och fredagar 12—13, söndagar 14—15.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vid Långbro sjukhus 10—12, 12,45—15, lördagar 10—12, 12,30—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Ett provisoriskt vårdhem för 31 lättskötta kvinnliga sinnessjuka patienter anordnades fr. o. m. den 28 september 1944 vid Maria sjukhus. Det nedlades den 20 februari 1948, men har fr. o. m. den 15 februari 1950 ånyo tagits i bruk för vård av ovannämnda klientel. Antalet vårdplatser utgör 31.

Läkare och styresman (1,500 kr.).

Forsmark-Nordenstam, A. Lisa (se sid. 452).

Syssloman (1,836 kr.).

Josefsson, N. O. (se sid. 452).

Översköterska, tillika föreståndarinna (14).

Vakant, *tf.* Nygren, Gunhild A. L.

Nio sköterskor.

Karlshalls vårdhem.

Långholmen, Sv. (postgirokontonr 455 948); t. 68 64 00.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 13,30—14,30.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vid Norrtulls sjukhus 9—12, 13—15,30, lördagar 9—12, 13—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 17 april 1950 hava medel anvisats för anordnande och drift av ett vårdhem för 30 lättskötta sinnessjuka kvinnliga patienter å egendomen Karlshäll å Långholmen.

Hemmet öppnades den 24 oktober 1951.

Läkare och styresman (1,500 kr.).

Goldkuhl, A. E. (se sid. 452).

Syssloman.

Karlsson, A. V. E. (se sid. 455).

Översköterska, tillika föreståndarinna (14).

Gerdin, Linda M. E.

Nio sköterskor. — Två städerskor.

En avdelning för psykiskt sjuka finnes vid **S:t Eriks sjukhus** (se sid. 440) och en psykiatrisk avdelning vid **Södersjukhuset** (se sid. 441).

Angående den öppna vården av psykiskt sjuka (se sid. 473).

Epidemisjukhuset.

Nära Valhallavägen, uppfartsväg från Ingemarsgatan, Va. (postgirokontonr 1082); t. 22 53 40.

Mottagningstid: sjuka intagas alla tider på dygnet.

Besökstid: onsdagar, lördagar och söndagar 13,30—14,30 beträffande patienter å allmän sal. Å enskild avdelning alla dagar 13,30—18. Upplysningar om patienterna meddelas till anhöriga varje helgfri dag kl. 13 av sjukhusets överläkare eller biträdande överläkare. Telefonuplysningar angående patienterna lämnas dagligen 13—14 av avdelningssköterskorna.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 8,30—11, 12,30—15, lördagar och dag före helgdag 8,30—11, 12—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 428.

En av k. m:t tillsatt kommitté med uppgift att avgiva förslag till sjukvårdens förbättrande i huvudstaden hemställde i ett 1827 avgivet betänkande bl. a., att ett provisoriskt sjukhus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blev också k. m:ts beslut, och för ändamålet uppläts Katarina f. d. kronobränneriegendom vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för övrigt överläts åt stadens myndigheter, vilka sedan alltjämt bestritt utgifterna för och förvaltat anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 kallades, var således Stockholms första epidemisjukhus. Nämda år, 1878, omorganiserades anstalten till ett vanligt sjukhus under namn av Katarina sjukhus, men vården av smittsamma sjukdomar blev fortfarande en av dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsovärdslagstiftning (i sin helhet gällande för Stockholm fr. o. m. 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskilda sjukhus för vård av smittsamma sjukdomar.

Uppförandet av ett sådant sjukhus blev i Stockholm länge uppskjutet på grund av svårigheten att finna en tjänlig byggnadsplats. I avvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del av Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan staden i slutet av år 1886 förvärvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplatå i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen av stadens planlagda område, reserverades där plats för ett nytt epidemisjukhus, och år 1890 beslöts att uppföra ett sjukhus på 170 sängar. Det nya sjukhuset kunde tagas i användning den 18 september 1893.

År 1939 byggdes en s. k. beredskapspaviljong, rymmande 200 platser, och avsedd att efter behov användas för vård av epidemiskt sjuka och influensafall eller som annex till stadens övriga invärtes-medicinska sjukhus. En modern observationsavdelning rymmande 25 platser togs i bruk år 1940. Genom att moderna behandlingsmetoder tillämpas vid sjukhuset har laboratorieverksamheten kraftigt ökat, så att såväl klinisk-kemiskt som bakteriologiskt laboratorium inrättats liksom även fysiologiska laboratorier för elektrokardiografi och hjärtfunktion, elektroencefalografi och elektromyografi. För uppförande av en ny observationspaviljong, omfattande ca 35 vårdplatser, hava stadsfullmäktige den 22 juni 1954 anvisat sjukhusdirektionen ett anslag av 1,825,000 kr. Paviljongen beräknas kunna tagas i bruk under år 1956. Den 19 december 1955 hava stadsfullmäktige anvisat direktionen 2,600,000 kr. för utförande av vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid sjukhuset.

Enligt epidemilagen den 19 juni 1919 skall varje epidemidistrikt äga tillgång till erforderligt antal platser å särskilda epidemisjukhus för vård av personer, som äro behäftade med sådan smittsam sjukdom, som omförmäles i nämnda lag (jfr nedan).

I Stockholm, som utgör eget epidemidistrikt, lämnas sådan sjukvård å epidemisjukhuset. Enligt instruktionen för Stockholms stads sjukhusdirektion är direktionen stadens epideminämnd.

De sjukdomar för vilka enligt epidemilagen (med följdförfattningar) vård skall beredas å epidemisjukhus äro: pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, nervfeber, paratyfus, scharlakansfeber, difteri, akut barnförlamning, smittsam hjärnfeber, återfallsfeber, sömnsjuka, undulantfeber, rödsot och Weils sjukdom. I mån av utrymme behandlas dessutom mässling, kikhosta, vattenkoppor, gulsot, epidemisk influensa, halsfluss, lunginflammation m. fl. sjukdomar.

För vid sjukhuset vårdade patienter är efterkontroll och efterbehandling anordnad. Vid sjukhuset meddelas undervisning i klinisk epidemiologi åt medicine kandidater, som å sjukhuset fullgöra assistenttjänstgöring. Till sjukhusets driftkostnader utgår statsbidrag med 2 kr. per underhållsdag för varje enligt epidemilagen kostnadsfritt vårdad sjuk.

Vid sjukhuset finnes för intagna barn anordnad en skola, som står under folkskoledirektionens uppsikt.

Antalet vårdplatser vid sjukhuset uppgår för närvarande (februari 1956) till 518.

Författningar. Epidemilag 19 juni 1919, med ändr. K. kung. 5 maj 1939 ang. statsbidrag till driften av epidemisjukhus m. m. (se Kfh 1946, sid. 415), med ändr. Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad rörande undervisning i epidemiologi vid Epidemisjukhuset, godkänt av SF 26 jan. och av k. m:t 24 april och 30 juni 1953 (Kf 1953: nr 30).

Styresman (3,360 kr.)

(dessutom undervisningsarvode från Karolinska institutet 5,300 kr.).

Ström, V. J. (se nedan).

Syssloman (28)

(nuv. inneh. 30).

Holst, K. G.; t. 22 53 40; mottagningstid: 9—11.

Husmoder (2 kl.) (21).

Olauson, O. Margareta.

Överläkare (35).

Ström, V. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₈ 1957); mottagningstid: vardagar 13—13,30; Lindahl, J. O. (förordn. t. o. m. ⁸⁰/₆ 1961); mottagningstid: vardagar 13—13,30; Jungner, B. G. I. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1961) (å klinisk-kemiska laboratoriet).

Överläkare (30).

Vakant, tf. Wegelius, C. W. B. (å röntgenavd.).

Öronläkare (30)

(dessutom personligt arvode 2,000 kr.).

Sjöberg, A. Ax:son.

Förste underläkare (28).

Rydenstam, B. G. G.; Holmgren, E. B.; Bengtsson, E. I.; Hedlund, P. G.; Gille, G. S. A. J. Gullberg, S. H.; Pejme, E. J. T.; Werneman, H. O.

Virolog (5,508 kr.).

Svedmyr, E. A. V.

Bakteriolog (15,600 kr.).

Tunevall, T. G.

Neurolog (5,200 kr.).

Müller, R.

Instruktionssköterska (20).

Ekström, S. Ingeborg.

SjD

Fem laboratorieöversköterskor, en operationsöversköterska, en röntgenöversköterska, tjugusex översköterskor, fyra laboratoriesköterskor, tjugufyra sjuksköterskor, en röntgensköterska, en första laboratris, tre laboratriser, en folkskollärare, två sjukgymnaster, två arbetsterapeuter, åtta barnsköterskor, två baderskor, tre första sjukvårdsbiträden, etthundratre sjukvårdsbiträden, fyrtiosju sjuksköterskeelever.

Predikant (2,424 kr.).

Nilsson, J. A., kyrkoherde i Engelbrekts förs.

Kammarsskrivare (21).

Hagnér, N. Hj.

Kontorsassistent (18).

Falk, K. G.

En kontorsskrivare, åtta kanslibiträden, tre kontorsbiträden, två kontrollbiträden.

Kurator (18).

Bergholtz, Inga E. K.

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Sundberg, Iris A., tjf. (se sid. 424), tf. Strömberg, Katarina M. H.

Maskinmästare (19).

Hedman, S.

Preparator (14).

Frisk, G. A. E.

Förste vaktmästare (13).

Bergkvist, C. M.

Vaktmästare (12).

Brangö, A. H. O.; Broberg, P. A. I.

En maskinist, tre automobilförare, två hantverkare, en biträdande husmoder, en biträdande ekonomiföreståndare, en tvättföreståndare, en biträdande tvättföreståndare, fem telefonister, ett expeditivaktsbiträde. — Sex eldare, en reparatör, en snickare, en målare, två bilförare, sju gårdskarlar, en tapetserare, en första kokerska, två kokerskor, en kallskänka, fyra första köksbiträden, fem matsalsbiträden, tolv köksbiträden, åtta tvättbiträden, tre sömmerskor, en strykerska, två första biträden, tretton städerskor.

Av Stockholms stad för vård av stockholmsbor kontrakterade och eljest disponerade platser å icke kommunala sjukhus.

Allmänna barnbördshuset.

Planterhagsvägen, Ö.; t. 23 27 45 (växel); kontoret t. 21 54 92.

I mån av utrymme mottagas patienter, som vid tiden för insjuknandet äro bosatta i Stockholm eller i Stockholms län.

Förslag till nytt avtal mellan Stockholms stad samt k. m:t och kronan m. fl. angående verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm har godkänts av stadsfullmäktige den 19 mars 1956 (Utl. 1956: nr 64).

Totala antalet vårdplatser vid barnbördshuset är 144.

Se närmare sid. 561.

Bestämmelser. Reglemente för allmänna barnbördshuset i Stockholm 18 juni 1949, med ändr. (Kf 1949: nr 23, 1950: nr 56). Avtal mellan Stockholms stad samt k. m:t och kronan m. fl. angående driftkostnaderna vid allmänna barnbördshuset 7 okt. 1949 (Kf 1949: nr 53). Detta avtal är förlängt t. o. m. 31 december 1954.

**Diakonissanstaltens sjukhus
Ersta.**

Erstagatan 2, Sö.; t.: 44 07 30.

Minst 80 av vårdplatserna å Ersta sjukhus skola hållas tillgängliga för sådana sjuka, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig bereda vård, därav minst 70 platser å allmän sal.

Stadsfullmäktige hava den 21 november 1955 godkänt förslag till nytt avtal mellan Stockholms stad och Svenska diakonissällskapet rörande upplåtelse av omkring 40 nya vårdplatser å sjukhuset samt stadens medverkan för sjukhusets modernisering och utbyggnad (Utl. 1955: nr 342).

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 109.

Bestämmelser. Avtal mellan Stockholms stad samt Svenska diakonissällskapet rörande upplåtelse av vårdplatser å Ersta sjukhus (Kf 1951: nr 16).

**H. K. H. Kronprinsessan Lovisas
vårdanstalt för sjuka barn.**

Polhemsgatan 30, K.; t. 52 06 90.

Vårdanstalten emottager i mån av utrymme patienter, som vid tillfället för intagningen äro bosatta i Stockholm respektive i Stockholms län. Till stadens disposition stå dock minst 108 sängar.

Totala antalet vårdplatser vid vårdanstalten är 150.

Vid sjukhuset har fr. o. m. den 1 maj 1953 inrymts en barnpsykiatrisk klinik, innefattande en rådgivningsbyrå, vilken anslutits till den psykiska barna- och ungdomsvården inom Stockholms stad (se sid. 292).

Bestämmelser. Aftal mellan staten, Stockholms stad m. fl. rörande driften vid H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn (Kf 1950: nr 62). Stadsfullmäktige hava för sin del den 18 juni 1951 godkänt nytt avtal (Utl. 1951: nr 182), vilket ännu ej godkänts av k. m:t.

Karolinska sjukhuset.

Norrbacka (postadress: Stockholm 60); t. 34 05 00.

Staden disponerar 512 av sjukhusets platser fördelade på följande sätt: medicinska sjukdomar 77, kirurgiska sjukdomar 75, förlossningsfall 60, gynekologiska sjukdomar 30, ögonsjukdomar 18, öron-, näs- och halssjukdomar 25, hud- och könssjukdomar 70, radium och röntgen 30, pediatrika kliniken: medicinska sjukdomar 85 och kirurgiska sjukdomar 42.

Mellan staden och Stockholms läns landsting har träffats avtal av innehåll att staden intill den 1 juli 1956 skall upplåta 10 gynekologi- och 5 barnbördsplatser av sina kontrakterade vårdplatser. I gengäld upplåtas till staden 15 kroniker-vårdplatser vid landstingets hem för kroniskt sjuka å Lidingö.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 1,441.

Se närmare sid. 559—560.

Bestämmelser. Aftal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting rörande samarbete för Karolinska sjukhusets uppförande och drift, med tillägg och ändringar (Kf 1931: nr 119, 1944: nr 29, 1945: nr 50, 1947: nr 49). Aftal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting om samarbete för fortsatt utbyggnad av Karolinska sjukhuset (Kf 1944: nr 29). Aftal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting om samarbete för uppförande och drift av en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik vid Karolinska sjukhuset (Kf 1946: nr 51). Aftal om bidrag till vård av vissa patienter vid Garnisonssjukhuset (Kf 1955: nr 33).

Serafimerlasarettet.

Hantverkargatan 2, K.; t. 54 06 00.

Staden disponerar 235 platser, fördelade på följande sätt: medicinska sjukdomar 102, nervsjukdomar 31, kirurgiska sjukdomar 92 och neurokirurgiska sjukdomar 10.

Totala antalet vårdplatser vid lasarettet är 533. Se närmare sid. 559—560.

Bestämmelser. Aftal mellan k. m:t och kronan samt direktionen över Serafimerlasarettet om statens övertagande av driften av Serafimerlasarettet i Stockholm (Kf 1937: nr 58). Aftal mellan Stockholms stad och direktionen över Serafimerlasarettet angående vård å lasarettet av sjuka från staden, med ändr. (Kf 1927: nr 73, 1945: nr 36, 1948: nr 31 III och 1949: nr 43). Aftal rör. stadens förvärf av Serafimerlasarettets fastigheter (Kf 1948: nr 31 II).

Barnsjukhuset Samariten.

Ringvägen 21, Sö.; t. 44 06 70.

Samtliga vårdplatser vid barnsjukhuset skola i första hand hållas tillgängliga för sådana sjuka barn, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig att bereda vård.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 125.

Bestämmelser. Villkor för stadens bidrag till barnsjukhuset Samariten 21 febr. 1949 (Kf 1950: suppl. nr 1).

Vårdplatser för kroniskt sjuka.

Enligt träffat avtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting angående viss disposition av barnbörds-, gynekologi- samt kronikervårdplatser (Utl. 1953: nr 362) har till staden upplåtits 15 kronikervårdplatser vid landstingets hem för kroniskt sjuka å Lidingö för tiden 1 november 1953—30 juni 1956. Beläggning får endast äga rum med sådana patienter, som inremitterats genom Stockholms stads sjukhusdirektions sjukhuscentral.

För vård av sjuka barn, lidande av kronisk (långvarig) sjukdom, främst ortopedisk, har avtal träffats med Stiftelsen Konung Oscar II:s och Drottning Sophias guldbroloppsminne. Enligt avtalet tillförsäkras staden rätt att disponera 20 vårdplatser vid stiftelsens sjukhem i Nynäshamn fr. o. m. den 1 januari 1955 (Kf 1955: nr 18).

För vård av kroniskt sjuka har avtal vidare träffats med Solsunda sjuk- och vilohem. Intagning skall ske på förslag av sjukhuscentralens läkare efter godkännande av hemmets läkare.

Vårdplatser för tuberkulösa.

Enligt träffade avtal med vederbörande huvudmän hava för vård av lungsjuka personer från Stockholms stad upplåtits 20 vårdplatser å Sävsjö sanatorium, 5 vårdplatser å Romanäs sanatorium, 40—60 vårdplatser å Hesselby sanatorium, 25—40 vårdplatser å Österåsens sanatorium samt 10 vårdplatser å Sjö-Gunnarsbo sanatorium. Å samtliga dessa sanatorier kunna i mån av plats ytterligare vårdplatser ställas till disposition.

Konvalescentvård.

Konvalescenthemskontoret.

Kungsgatan 66, C.; (postgirokonto nr 195960); t. 10 21 32, 10 21 38. Ansökningar om konvalescentvård skola ingivas till sjukhusdirektionens expedition Brunkebergstorg 13 måndagar—fredagar kl 9—10; tel. ang. konvalescentvård 22 30 80, kl. 11—12.

Stadsfullmäktige beslöto den 17 december 1943 att inrätta ett särskilt förvaltningskontor för handläggning av ärenden berörande stiftelsen Martin Gebers, Albert och Hulda Pålsons, Jacques och Galathée Lammis samt Heijenskjölds konvalescenthem, Ihrfeltska barnhemmet, Elfviks konvalescenthem, Tjárnans sanatorium samt Blackebergs sjukhus.

Stat år 1956. (Konvalescentvård.) Utgifter: driftbudgeten 2,759,096 kr. (därav engångs 36,575 kr.); inkomster: driftbudgeten 762,305 kr.

Syssloman (30).

Hägglund, B. A. K.; t. 10 21 38; mottagnings-tid 9—11.

Kammarsskrivare (21).

Lundberg, I. K., tjl., tf. Lodner, E. E. M.

Kontorsassistent (18).

Rönnow, f. Palmskog, M. Aura Ch., tjl. (se sid. 437), tf. Jacobson, K. Helfrid K.

Kurator (18).

Lind, f. Hahr, Anne-Marie; mottagning: Blackebergs sjukhus, Blackebergsvägen, Bromma, tisdagar, torsdagar, fredagar och lördagar 10—12, torsdagar även 15—16, t. 37 12 00.

En arbetsterapeut, en kontorsskrivare, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde.

A. Konvalescenthem under konvalescenthemskontoret.

Stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem.

Orhem (postadress: Stockholm 20); t. 94 12 56—94 12 59.

Stadsfullmäktige beslöto den 30 september 1929 emottaga en genom testamente den 29 januari 1927 med tillägg den 20 juli 1928 av framlidne bankiren Martin Geber gjord donation å 800,000 kr. till bildande av en under stadens inseende ställd stiftelse med uppgift att bereda lantvistelse åt konvalescenter. Sedermera erbjöd sig advokaten Arvid Geber att till stiftelsen tillskjuta ytterligare medel av stjärnhusets tillgångar, nämligen dels ett belopp av 200,000 kr., dels

ock vad som kunde utvinnas av vissa till Stockholms enskilda bank överlämnade värdepapper. Denna senare donation mottogs av stadsfullmäktige den 15 september 1930. Donationsmedlen skola enligt stadsfullmäktiges beslut förvaltas av drätselnämnden.

Den 15 april 1936 har advokaten Arvid Geber å bankir Martin Gebers stjärnhus' vägnar till stiftelsen överlämnat ett belopp av nära 145,000 kr., med rätt för stiftelsens styrelse att bestämma över användningen av såväl kapitalet som dess avkastning till befrämjande av stiftelsens verksamhet. Av detta belopp förvaltas 75,000 kr. såsom en särskild fond, benämnd »Martin Gebers fond», vars avkastning främst användes till beredande av friplatser å konvalescenthemmet.

Enligt testamentets bestämmelser skall donationen användas till bildande av en testators namn bärande stiftelse, som skall hava till ändamål att bereda lantvistelse åt konvalescenter, företrädesvis sådana, som efter genomgången sjukdom blivit från sjukhus utskrivna och som därefter äro i behov av rekreationsvistelse å landet men ej äro i besittning av erforderliga medel att själva bekosta sig sådan. Konvalescenthemmet bör ordnas så, att såväl barn som vuxna kunna därstädes emottagas, varvid företrädesrätt att bliva intagen skall tillkomma den, som är skriven i Stockholm. Även utom Stockholm boende böra dock kunna vinna inträde på villkor, som Stockholms stad äger närmare bestämma.

Stadsfullmäktige beslöto den 15 maj 1933 att av donationsmedlen anvisa ett belopp av 875,000 kr. för uppförande av ett konvalescenthem i huvudsaklig överensstämmelse med ett förslag, som utarbetats av en av hälsovårdsnämnden tillsatt kommitté. Samma dag fastställde stadsfullmäktige jämväl stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem. Den 2 december 1935 beslöto stadsfullmäktige anvisa det av donationsfonden återstående beloppet, med undantag för vad som borde reserveras till fullgörande av stadens åtagande gentemot viss livräntetagar, till inventarietrustning för hemmet och hemmets fullbordande i övrigt.

Stiftelsen skall enligt donationsbestämmelserna stå under Stockholms stads omedelbara överinseende. Dess angelägenheter hava tidigare handhåfts av en styrelse, som bestått av fem ledamöter jämte två suppleanter för dem. Såväl styrelseledamöter som suppleanter hava utsetts av sjukhusdirektionen för en tid av fyra år. Av styrelseledamöterna skulle minst två vara legitimerade läkare i Stockholm.

Från och med den 1 januari 1952 har enligt stadsfullmäktiges beslut den 17 december 1951 direktionen övertagit förvaltningen av stiftelsen.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 22 mars 1948 skall styrelsens förvaltning och stiftelsens räkenskaper granskas av de av stadsfullmäktige

för granskning av sjukhusdirektionens förvaltning valda revisorerna.

Konvalescenthemmet, vilket togs i bruk i mars månad 1936, är beläget å den staden tillhöriga egendomen Orhem vid sjön Drevvikens norra strand. Antalet platser vid hemmet utgör numera 113, därav 84 platser för vuxna kvinnliga patienter och 25 platser för barn samt 4 platser för mödrar med späda barn.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Stadgar m. m. Stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, godkända av SF 15 maj 1933, med ändr. 17 dec. 1951 (Kf 1933: nr 31, 1951: nr 85). Reglemente för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, fastställt av sjukhusdirektionen 10 mars 1939, med ändr. 14 juni 1940 (Kf 1939: nr 3, 1940: nr 17).

Läkare och styresman (12,996 kr.).

Fredbärj, K. T.

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Segerstedt, Elsa K.

En *ekonomiföreståndare*, en *sjukgymnast*, fyra *översköterskor*, en *arbetsterapeut*, en *lek- och arbetsledarinna*, en *baderska*. — En *värmeledningsskötare*, en *gårdskarll tillika automobilförare*, en *första kokerska*, ett *första köksbiträde*, tre *matsalsbiträden*, ett *första sjukvårdsbiträde*, sexton *sjukvårdsbiträden*, fyra *köksbiträden*, tre *städerskor*.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Södertörns villastad nr 10; t. 94 10 25; expeditionstid: 11—13.

Hemmet har till ändamål att bereda underhåll och vård åt kvinnor, som efter genomgången sjukdom härav äro i behov och icke kunna i eget hem eller hos anhöriga på tillfredsställande sätt vårdas. Hemmet har tillkommit genom en av godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjertröm, år 1904 till Stockholms stad överlämnad donation å 200,000 kr., vars årliga avkastning skall användas till bestridande av utgifter för å hemmet intagna personers underhåll och vård. Staden har åtagit sig att tillhandahålla lokal för hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej täckas av denna donation och möjligen tillkommande donationers avkastning. Enligt donationsbrevet hava lasarettsläkare i Kalmar läns norra landstingsområde rättighet att ständigt få vid hemmet disponera över två platser.

Konvalescenthemmet är numera förlagt till en för ändamålet inköpt fastighet i Södertörns villastad, varäst plats kan beredas för 43 kvinnliga patienter.

Jämlikt donationsbestämmelserna är vården å 30 av hemmets platser avgiftsfri; å övriga 13 platser utgår avgiften, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag. Vårdtiden får i regel icke överstiga fyra veckor. Remiss till intagning sker genom hemmets läkare. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställs av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer.

Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång var fjortonde dag.

Konvalescenthemmets förvaltning, som förut ombesörjdes av en särskild styrelse i enlighet med av stadsfullmäktige den 24 januari 1905 antagna villkor, handhaves numera enligt k. brev den 5 juni 1942 omedelbart av sjukhusdirektionen i egenskap av sjukvårdsberedning.

Läkare och styresman (1,542 kr.).

Lindborg, N. E. (se sid. 448).

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Larsson, S. Gunborg.

En *värmeledningsskötare*, en *sjuksköterska*. — En *kokerska*, två *köksbiträden*, tre *sjukvårdsbiträden*, ett *arbetsbiträde*.

Jacques och Galathée Lamms konvalescenthem för tuberkulossjuka.

Stora Gungan, Enske; t. 49 02 50.

Tuberkuloshemmet har tillkommit på grund av en i testamente av änkefru Galathée Lamm år 1913 till staden gjord donation å ett belopp av 100,000 kr. Beloppet skulle enligt donationsbestämmelserna användas till ett konvalescenthem för behövande personer, som vid något av stadens sjukhus behandlats för tuberkulos, mot villkor, att staden upplåte för ändamålet lämplig lokal och omhändertog bestyret med förvaltningen av såväl penningmedlen som hemmet. Hemmet har år 1918 inrättats å en staden tillhörig lägenhet i Enske församling. Det har 9 platser, avsedda för män. Platserna disponeras av stadens centraldispensär (se sid. 464) såsom ett led i dess verksamhet för understödande av medellösa tuberkulossjuka. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång i kvartalet.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag

Sjd *Läkare och styresman* (679 kr.).
Gentz, C. M. A. (se sid. 464).

Föreståndarinna (3 kl.) (14).

Wadman, Ingeborg J.
En *kokerska*.

Heijkenskjölds konvalescenthem.

Karlberga, Södertälje; t. 0755 + 316 63; expeditionstid 9—11, 14—15.

Konvalescenthemmet har tillkommit på grund av en genom testamente den 11 maj 1898 gjord donation av översten S. L. Heijkenskjöld och hans maka till ett belopp av sammanlagt 400,000 kr., som år 1919 överlämnades till staden. För hemmets upprättande har ända till utgången av år 1949 arrenderats viss del av den Södertälje stad tillhöriga egendomen Måsnaryd vid sjön Måsnaren i Västertälje socken. Den 1 januari 1950 inflyttade konvalescenthemmet i nya lokaler, sedan egendomen Karlberga, belägen inom Södertälje stad, av Stockholms stad inköpts och för ändamålet ombyggt och moderniserats.

Konvalescenthemmet är avsett för medellösa eller mindre bemedlade personer från Stockholms stad, vilka efter utskrivning från sjukhus äro i behov av konvalescentvård, samt har plats för 60 manliga patienter. Remiss till intagning sker genom hemmets läkare. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet i regel två gånger i veckan. Utredning om vederbörandes hemorts rätt och betalningsförmåga verkställas av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Läkare och styresman (5,850 kr.).

Kristofferson, C. E., prakt. läkare.

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Popp, Hermine E.

En *förman*, en *sjukgymnast* (halvtids-tjänst), en *trädgårdsmästare*, en *översköterska*, en *vaktmästare*, ett *trädgårdsbiträde*. — En *första kokerska*, ett *första köksbiträde*, ett *matsalsbiträde*, två *köksbiträden*, fyra *sjukvårdsbiträden*, ett *arbetsbiträde*.

Ihrfeltska barnhemmet.

Högliden 3, Heraserud, Lidingö; t. 650441.

Den villafastighet, Nya Torsvik nr 62 i Lidingö, i vilken Ihrfeltska barnhemmet är inrymt, donerades år 1920 av vice häradshövding Fredrik Ihrfelt till Stockholms stad för

att under benämning »Ihrfeltska barnhemmet» användas till konvalescent- och vilohem för behövande, efter sjukhusvistelse klena barn i åldern 3—11 år, tillhörande Stockholms kommun.

Hemmet kan mottaga högst 16 barn. Remiss till intagning meddelas av hemmets läkare. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång var fjortonde dag. Utredning om vederbörandes hemorts rätt och betalningsförmåga verkställas av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Läkare och styresman (2,680 kr.).

Jacobsohn, G. L., prakt. läkare.

Föreståndarinna (3 kl.) (15).

Danielsson, C. A. (Gullan).

En *kokerska*, fyra *sjukvårdsbiträden*.

Elfviks konvalescenthem.

Lidingö; t. 65 70 51.

Konvalescenthemmet har tillkommit genom stadsfullmäktiges beslut den 24 januari 1944. Hemmet har plats för 33 manliga konvalescenter.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Läkare och styresman (1,200 kr.).

Dalén, A. G. (se sid. 465).

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Jonsson, Aina L.

En *sjuksköterska*. — En *värmelednings-skötare*, en *kokerska*, två *köksbiträden*, tre *städerskor*.

Betr. *Isidor Dannströms konvalescenthem*, se under Sabbatsbergs sjukhus, sid. 431.

B. Konvalescenthem under centraldispensären

(se sid. 464).

Orhems barnkoloni.

Orhems gård (postadress: Stockholm 20); t. 94 12 13.

Från den 1 december 1934 förhörde dåvarande dispensärstyrelsen av fastighetsnämnden huvudbyggnaden och en flygelbyggnad jämte parkområde till Orhems egendom för att användas som hem för tuberkuloshotade barn. Hemmet togs i bruk den 16 januari 1935 och förvaltades av dispensärstyrelsen under hälsovårdsnämndens överinseende. Genom stadsfullmäktiges beslut den

26 juni 1945 överfördes hemmet samtidigt med tuberkulosbyrån till sjukhusdirektionens stat och dess förvaltning handhaves nu av centraldispensären. Hemmet, som ursprungligen beräknades för 25 barn vintertid, har nu 18 platser vintertid med möjlighet till ökad beläggning under sommaren.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 1,25 per dag.

Läkare

(ersättning per besök enl. svenska barnläkareförbundets taxa).

Rolof, L. S.-I. (se sid. 465).

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Söderström, f. Wählin, M. Berit.

En *kokerska*, ett *köksbiträde*, fyra *sjukvårdsbiträden*.

Stenby konvalescenthem.

Adelsö; t. 0756 + 510 02.

På förslag av sjukhusdirektionen beslöt stadsfullmäktige den 18 mars 1946 bevilja sjukhusdirektionen anslag för inköp av Stenby säteri samt anvisade den 18 november 1946 ytterligare medel för egendomens iordningställande till ett konvalescenthem för smittsamma tuberkulösa patienter. Efter framställning från sjukhusdirektionen uppdrogo emellertid stadsfullmäktige den 8 december 1947 åt fattigvårdsnämnden att tills vidare handhava förvaltningen av hemmet. På förslag av den av fattigvårdsnämnden tillsatta styrelsen för Stenby konvalescenthem uthyrdes fr. o. m. den 1 oktober 1948 huvudbyggnaden och därtill hörande parkområde samt ett par andra byggnader från den 1 oktober 1948 till sjukhusdirektionen. Den direkta förvaltningen av konvalescenthemmet handhaves sedan dess av centraldispensären. Från den 1 januari 1950 förvaltas egendomen av fastighetsnämnden, av vilken nämnd sjukhusdirektionen sålunda numera förhyr de för konvalescenthemmet avsedda byggnaderna och parkområdet.

Konvalescenthemmet togs i bruk den 4 maj 1948 för 35 ej smittoförande patienter, varav 23 manliga och 12 kvinnliga.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Läkare och styresman (2,680 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 464).

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Söderberg, Greta A.

En *arbetsterapeut*, en *översköterska*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, två *städerskor*, en *bilförare*, tillika *gårdskarl*, en *sjukbärare*, tillika *gårdskarl*.

Ösbyholms konvalescenthem.

Frötuna, Norrtälje; t. 0176 + 200 57.

Stadsfullmäktige beslöt den 21 mars 1949 anvisa sjukhusdirektionen 350,500 kr. ur C. A. Molanders donationsfond för iordningställande och utrustning av ett konvalescenthem för tuberkulösa vid egendomen Ösbyholm, som av staden inköpts och ställts under fastighetsnämndens förvaltning. Hemmet, vars förvaltning handhaves av centraldispensären, togs provisoriskt i bruk med 20 platser för manliga, icke smittoförande patienter den 20 maj 1949. Efter utförda ändrings- och reparationsarbeten under åren 1950—1952 kan hemmet nu mottaga 50 smittoförande tuberkulösa, varav 32 manliga och 18 kvinnliga patienter.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Läkare och styresman (2,680 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 464).

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Alm, Helmy E.

En *arbetsterapeut*, en *översköterska*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, tre *städerskor*, en *bilförare*, tillika *gårdskarl*, en *värmeledningssskötare*, tillika *gårdskarl*.

C. Vårby konvalescenthem.

Vårby gård, Fittja (postgirokontonr 128440); t. 46 73 86.

Sjukhusdirektionen har genom arrendekontrakt av fastighetsnämnden förhyrt huvudbyggnaden och en flygel vid Vårby egendom i Huddinge socken. Den 26 april 1937 beviljade stadsfullmäktige 30,000 kr. till inventarietrustning. Hemmet öppnades i november 1938.

Konvalescenthemmet är avsett för vuxna kvinnliga konvalescenter, lidande av lungtuberkulos. Hemmet har 40 platser och intagning sker tills vidare enligt samma bestämmelser som gälla för övriga stadens sjukvårdsanstalter. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång i månaden.

Konvalescenthemmet överflyttades den 1 januari 1940 från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Läkare och styresman (1,340 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 464).

Syssloman (1,616 kr.).

Herrman, N. V. A. (se sid. 450).

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Olsson, Märta A. C.

En översköterska. — En värmelednings-skötare, en kokerska, två köksbiträden, tre städerskor.

Den öppna sjukvården.

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 6,429,397 kr. (därav engångs 358,155 kr.), dessutom förlagsmedel 301,200 kr.; inkomster: driftbudgeten 1,884,872 kr.

Centraldispensären.

Regeringsgatan 11, C; t. 23 55 40; expeditionstid: vardagar 9—12, 13—15 (lördagar 13—14).

Den 29 juni 1906 ansgo stadsfullmäktige medel åt hälsovårdsnämnden till en upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka i Stockholm. Byrån öppnades den 10 december 1906 vid Svartensgatan 14. Ytterligare en byrå öppnades den 10 maj 1909 vid Hantverkargatan 23 C. Byråerna benämndes Södra resp. Norra byrån. År 1917 flyttade Södra byrån till Repslagargatan 14 och Norra byrån erhöll år 1928 nya lokaler vid Munkbrogatan 2. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 september 1930 sammansloges Södra byrån och Norra byrån i mars 1932 till en för hela Stockholm gemensam institution, benämnd Stockholms stads tuberkulossbyrå med adress Herkulesgatan 1. Byrån erhöll nu den form av centraldispensär under vilken den fortfarande verkar. Genom hälsovårdsnämndens beslut den 21 februari 1933 inrättades en dispensärstyrelse för tuberkulossbyråns förvaltning. Denna styrelse fungerade till den 1 oktober 1945, då tuberkulossbyrån på förslag av stadskollegiets tuberkulosskommitté överfördes till sjukhusdirektionen. Samtidigt utsågs ett tuberkulossråd med uppgift att verkställa utredningar angående tuberkulossvården samt avgiva yttranden i tuberkulosfrågor (se sid. 422). Den efter hand utbyggda organisationen av tuberkulossbyrån medförde fortskridande lokalutvidgningar och år 1945 togos de nuvarande lokalerna i bruk efter omfattande ombyggnads- och reparationsarbeten. Till följd av motion i stadsfullmäktige ändrades byråns namn år 1946 till Stockholms stads centraldispensär. Genom kontrakt med Stockholms bospisningsförening förhyrdes år 1948 tvänne bostadsbaracker — i Enskede och Västberga — för att bereda bostad åt tuberkulösa ungarlar.

Understöd åt tuberkulösa beviljas sedan verksamhetens början år 1906 av ett särskilt förtroenderåd, bestående av fyra personer med

fyra suppleanter, varav hälften utses av sjukhusdirektionen och hälften av fattigvårdsnämnden.

Stadens upplysnings- och understödsbyrå hade som huvuduppgift att vara hygieniskt rådgivande och ekonomiskt understödande för tuberkulösa sjuka. Ej minst genom tuberkulosförordningen den 31 mars 1939 har denna verksamhet ändrat karaktär. Det hälsovårdande arbetet har överflyglats av det polikliniskt sjukvårdande. Stadens centraldispensär utgör nu det centrala organet vid tuberkulosens bekämpande. Den är organiserad enligt ett system, som är avpassat för storstadens speciella förhållanden vad sjukvård, socialvård, folkmängd och kommunikationer beträffar. I verksamheten ingå såväl den förebyggande vården som den av staden utövade eftervården. Sjukvården bedrivs såsom öppen vård vid dispensären och såsom slutet vård å konvalescenthemmen för tuberkulösa sjuka.

Ambulatorisk kvävgasbehandling jämte i anslutning därtill företagna röntgengenomlysningar lämnas förutom vid centraldispensären vid Söderby sjukhus och S:t Görans sjukhus.

Rörande **Tuberkulossrådet**, se sid. 422.

Förtroenderåd.

Ander, f. Eriksson, Elsa S., konsult, stadsfullm.; **Jansson**, f. Kling, Boda F., tjänsteman (utsedd av sjukhusdirektionen); **Carlsson**, B. A. B., fattigvårdsinspektör, **Janér**, f. Winqvist, Elisabet L., fru (utsedd av fattigvårdsnämnden).

Suppleanter: **Axell**, Edit V., bitr. föreståndarinna; **Grünberger**, H., kanslichef (utsedd av sjukhusdirektionen); **Bergqvist**, T. V., lönesekreterare; **Gabrielson**, Märta, socialassistent (utsedd av fattigvårdsnämnden).

Förtroenderådets delegationer.

Ledamöter.

Delegation A: **Ander**, f. Eriksson, Elsa S.; **Carlsson**, B. A. B.

Delegation B: **Axell**, Edit V.; **Grünberger**, H.

Delegation C: **Gabrielson**, Märta; **Jansson**, f. Kling, Boda F.

Delegation D: **Bergqvist**, T. V.; **Janér**, f. Winqvist, Elisabet L.

Styresman.

Gentz, C. M. A. (se nedan).

Syssloman, tillika sekreterare (28).

Lagergren, K.; mottagningstid: 9—11.

Överläkare (30).

Gentz, C. M. A. (förordn. t. o. m. ³⁰ 1958); mottagningstid: 10—11.

Röntgenläkare (30).

Jäderholm, K. B.

Förste underläkare (28).

Bauer, H. J. E. (bitr. dispensärläkare); Forsander, K. A. (å dispensärvd.); Göranson, S. F. O. (bitr. röntgenläkare); Ericsson, f. Rydin, Astri B. (å röntgenavd.).

Läkare (26).

Dispensärdistrikt: Wallén, H. F.; Nordenfors, B. G.; Dahlquist, Irma E. W.; Bluhm, I. L.; Tisell, H. F. A.; Thorell, S. H. J.; Dalén, A. G.
Barnavdelningen: Gunther, J. G. A.; Rollof, L. S.-I.

Läkare för behandling av njur-tuberkulos (7,200 kr.).

Palmlöv, K. P. A.

Läkare för bronchoskopiska undersökningar (4,800 kr.).

Richtné, N. G.

Läkare för psykiatriska sjukdomar (21,000 kr.).

Hammargren, S. A.

Yrkeskonsulent (22).

Widlund, Å., tjl. (se sid. 260), tf. Dahlborg, N. A.

Kammarsskrivare (21).

Vakant, tf. Ranskog, H. Å. R.

Kontorsassistenter (18).

Dahlborg, N. A., tjl. (se ovan), tf. Löfgren, f. Johansson, Anna-Lisa; Fernholm, Gerda; Håkansson, Sigrid V.

Kuratorer (18).

Steen-Jönsson, A. Irene; Alffram, f. Jonsson, M. E. (Lisbeth); en vakant, tf. Wallström, A. M. (Greta).

Dispensärföreståndarinna (17).

Godin, Karin.

Förste kontorsskrivare (16).

Svensson, f. Holmgren, Signe A.

Expeditionsvakt (10).

Töresson, A. R., tjl., tf. Rickberg, K. G.

Nio dispensärassistenter, en laboratorieöversköterska, två röntgenöversköterskor, två översköterskor, sjutton dispensärsköterskor, en laboratoriesköterska, två röntgen-sköterskor, sju kanslibiträden, fyra fotografiska biträden, sjutton kontorsbiträden, två telefonister, två expeditivsvaktsbiträden, fyra sjukvårdsbiträden (därav en halvtidssyssa), sju städskor.

Sjukhusdirektionens skärmbilds-kommitté.

Expedition och centralregister: Wollmar Yckullsgatan 25 (f. d. Maria sjukhus); t. 41 27 34.

För genomförandet av en förnyad allmän skärmbildsundersökning i Stockholm har anslag uppförts i centralsdispensärens stat. De sammanlagda nettokostnaderna för undersökningen, som beräknas pågå under fyra år, ha uppskattats till 936,000 kronor. Sjukhusdirektionen utsåg den 17 november 1954 en särskild kommitté för undersökningens planläggning och organisation.

Undersökningen igångsattes den 12 april 1955 och utföres med skärmbildspatruller, som av medicinalstyrelsens skärmbildscentral ställas till stadens förfogande. Dessa stå i tekniskt avseende helt under ledning av medicinalstyrelsens skärmbildscentral. För att organisera och leda patrullernas verksamhet i övrigt tillhandahåller staden erforderlig personal. Granskningen av skärmbildsfilmen ombesörjes av skärmbildscentralen under det att erforderliga kontrollundersökningar utföres vid centralsdispensärens röntgenavdelning, där särskilda kvällsmottagningar anordnas.

Ledamöter.

Kyling, K. F. F., borgarråd, ordf.; Öhman, H. G., prakt. läkare; Wedefelt, G. F. G., ekonomidirektör; Gentz, C. M. A., överläkare; Lagergren, K., syssloman; Bauer, H. J. E., förste underläkare; Wegelius, C. W. B., tf. överläkare; Rietz, A. E., förste stadsläkare.

Läkare (21,756 kr.).

Bauer, H. J. E.

Sekreterare (17,784 kr.).

Lind, E. G. W.

Patrulledare (16,860—13,416 kr.).

Carlweitz, B. M.; Wentzel, K. W.

Föreståndare för centralregistret (12,816 kr.).

Kährling, K. J. O.

En röntgensköterska (deltidstjänst), ett fotografiskt biträde (deltidstjänst), ett kanslibiträde (deltidstjänst), elva kontorsbiträden, en vaktmästare, två affischeringsmän.

Skärmbildsbyrån.

Jakobs Torg 3, 1 tr., C. (postgirokontonr 10001).

Mottagningstid: 10—15, lördagar endast 10—11.

Expeditionstid: 8,30—17, lördagar 8,30—12.

Telefon: 10 49 75 (tidsbeställning); 10 44 90 (övriga förfrågningar); 10 49 74 (läkaren).

Stadsfullmäktige beslöt den 17 december 1951 antaga Svenska Nationalföreningens mot

Sjd

tuberkulos erbjudande, att den 1 januari 1952 till sjukhusdirektionen utan kostnad för staden överlämna föreningens skärmbildsbyrå tillhörig apparatur och inventarier. Medel anvisades samtidigt av fullmäktige till driften för år 1952. Verksamheten bedrivs i huvudsak efter samma linjer som tidigare. Vid skärmbildsbyrå utföras förutom skärmbildsfotografering även tuberkulinprov och BCG-vaccinationer. För utförande av undersökningar i skolor samt på sådana arbetsplatser, där ett större antal personer kunna undersökas vid samma tillfälle, disponerar byrån över en transportabel skärmbildsapparat. Undersökningsavgift utgår med 2,50 kr. per undersökt person. Sedan motion framlagts år 1947 om s. k. hälsoundersökningar hava stadsfullmäktige genom beslut den 21 juni 1954 anvisat sjukhusdirektionen 170,000 kr. för anordnande av dylika undersökningar på försök. Dessa hava förlagts till skärmbildsbyrån. I administrativt hänseende lyder skärmbildsbyrån under sjukhusdirektören. Direktionen har därjämte tillsatt ett rådgivande organ — delegerade för skärmbildsbyrån. För år 1956 uppskattas utgifterna till 277,000 kronor, vilka beräknas bli täckta av inflytande undersökningsavgifter.

Delegerade för skärmbildsbyrån.

Öhman, H. G., prakt. läkare: **Gärdestam, R. G.**
I., med. dr: **Pehrson, C. G.**, sjukhusdirektör.

Föreståndare (2,295 kr.).

Westman, C. E. (se nedan).

Röntgenläkare (30).

Westman, C. E.

Dessutom läkare för skärmbildsgranskning.

En *röntgenöversköterska*, en *röntgen-sköterska*, en *röntgentekniker*, en *kontors-skrivare*, två *kanslibiträden* (därav en halvtidstjänst), en *skärmbildsassistent*, ett *fotografiskt biträde*, fyra *kontorsbiträden* (därav en deltidstjänst), en *städerska*. — Dessutom tillfälligt personal bestående av en *översköterska* och ett deltidsauställt *kontorsbiträde* under ca 5 mån. per år.

Fristående polikliniker.

Så kallade polikliniker, varmed förstås läkar-mottagningar, där behandling meddelas åt sjuka, som ej behöva sluten anstaltsvård, hava sedan lång tid tillbaka varit anordnade i Stockholm, dels vid Serafimerlasarettet i syfte att härigenom erhålla ökat undervisningsmaterial, dels vid olika stadens sjukhus, dels vid sjukhus, där staden enligt avtal disponerar vårdplatser, dels ock såsom fristående institutioner, upprättade på enskilt initiativ och utan sammanhang med sjukhus. De sistnämnda övertogs efter hand helt av hälso-

vårdsnämnden. År 1886 övertogs en poliklinik å Södermalm (år 1930 flyttad till Kornhamnstorg 4), år 1919 en å Norrmalm, där verksamheten upphörde år 1948 samt en år 1931 å Östermalm (den förutvarande s. k. allmänna polikliniken, till vilken staden tidigare alltsedan 1884 lämnat bidrag). Polikliniken vid Kornhamnstorg har under år 1954 överflyttats till lokaler inom f. d. Maria sjukhus (ögon-, öron-, näs- och hals-sjukdomar) och till S:t Görans sjukhus och Södersjukhuset (hud- och könssjukdomar) samt till lokaler vid Stadshagsvägen 5 (alkoholsjukdomar). I samband med den av stadsfullmäktige den 15 juni 1939 beslutade omorganisationen av kommunalförvaltningen överflyttades bl. a. poliklinikerna fr. o. m. år 1940 till sjukhusdirektionen, varvid den tidigare under hälsovårdsnämnden hörande könspolikliniken vid S:t Görans sjukhus införlivades med nämnda sjukhus. Avdelningarna för behandling av könssjukdomar vid poliklinikerna motsvara de i 5 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar omförmälda polikliniker.

Sedan år 1944 har sjukhusdirektionen anordnat mottagningar för män å poliklinik för profylaktisk behandling mot könssjukdomar. Mottagningarna voro till en början förlagda till två av de fristående poliklinikerna samt därefter till Sabbatsbergs sjukhus. Då denna anordning visade sig vara ur klientelefs synpunkt mindre lämplig, överflyttades mottagningarna år 1948 till särskilt för ändamålet förhryrd lokal i huset Arsenalsgatan 3. Sedan k. m. t. den 11 maj 1951 medgivit att statsbidrag må utgå med 4,000 kr. för år till avlöande av åkare under förutsättning att åt särskild läkare uppdrages att i förste stadsläkarens ställe handhava befattningen med de åtgärder, som avse att förekomma könssjukdomarnas utbredning, har sju husdirektionen den 22 augusti 1951 förordnat sundhetsinspektören för könssjukdomar att utan särskilt arvode jämval utöva tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka fr. o. m. den 1 juli 1951.

Avgifterna vid de fristående poliklinikerna äro samma som vid vissa av stadens sjukhus inrättade polikliniker (se sid. 428).

Staden lämnar även bidrag till andra polikliniker (se sid. 576), nämligen vid Serafimerlasarettet, Ersta sjukhus ävensom Norrbackainstitutets polikliniker.

Författningar. Instruktion för läkare vid de av Stockholms stads [hälsovårdsnämnd] sjukhusdirektion inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919 (Kf 1919: nr 5). Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr. Instruktion för läkare vid de, jämlikt gällande lag ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar 20 juni 1918, i Stockholm inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919, med ändr.

Mariapolikliniken.*Wollmar Yxkullsgatan 25, Sö.*

Stadsfullmäktige hava den 16 mars 1953 fattat beslut angående iordningställande av en poliklinik för alkoholskadade m. m. vid f. d. Maria sjukhus samt för detta ändamål anvisat sjukhusdirektionen ett anslag av 238,700 kr. Stadsfullmäktige hava vidare den 22 februari 1954 anvisat direktionen ett anslag av 550,000 kr. för bl. a. iordningställande av polikliniklokaler för ögon- och öronsjukdomar inom f. d. Maria sjukhus, vilka lokaler hava ersatt sådana vid Kornhamnstorg. Sistnämnda polikliniklokaler hava tagits i bruk den 1 juli 1954.

Den vid S:t Eriks sjukhus befintliga polikliniken för alkoholsjukdomar överflyttades den 28 juli 1955 till lokaler inom Mariapolikliniken. Medel har anvisats till inrättande av en dagavdelning för alkoholsjuka med 8 platser. Alkoholistvårdavdelningen å S:t Eriks sjukhus med 18 platser nedlades i samband härmed.

Poliklinik och avdelningar drivas i samarbete med nykterhetsnämnden.

Alkoholsjukdomar.

Wollmar Yxkullsgatan 25 A, Sö.; t. 42 21 83 (översköterskan), 42 21 53 (läkaren).

Mottagningstid: för män: måndagar, onsdagar och fredagar 8—19, tisdagar, torsdagar och lördagar 8—16; för kvinnor: tisdagar, torsdagar och lördagar 15—16.

Poliklinikläkare (B 12).

Vakant, *tf. Dimberg, A. R. H.*

Läkare (10,840 kr.).

Vakant.

En *översköterska*, två *sjuksköterskor* (därav en halvtidstjänst), ett *kanslibiträde*, två *sjukvårdsbiträden*.

Styresman.

Moberg, L.-E. (se nedan).

Ögonsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 18—18,30, tisdagar 15,30—16, onsdagar, fredagar och lördagar 8,30—9. Tidsbeställning 9,30—11 per tel. 44 29 30.

Poliklinikläkare (B 12).

Vakant, *tf. Björk, Å. J. V.*

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: nybesök vardagar 12,30—13, återbesök vardagar 14—14,30; t. 44 27 01.

Poliklinikläkare (B 12).

Moberg, L.-E.

Läkare (21,350 kr.).

Vakant.

Trå *översköterskor*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*. — Tre *sjukvårdsbiträden*, en *städerska*, en *garderobiär*.

Polikliniken å Östermalm.

Jungfrugatan 27, n. b., Ö.; t. 60 15 85.

Styresman.

Vakant, *tf. Frendby, G. Å. (se nedan).*

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: nybesök vardagar 10,30—11, återbesök vardagar 8,30—9.

Läkare.

Vakant, *tf. Frendby, G. Å.*

Hud- och könssjukdomar (kvinnliga patienter).

Mottagningstid: ny- och återbesök måndagar och fredagar 18,30—19, nybesök tisdagar och torsdagar 14—14,30, återbesök tisdagar och torsdagar 13—13,30.

Föreståndare (15,600 kr.).

Romanus, f. Starck, Vera.

Kurator (18).

Vakant, *tf. Elfverson, Gudrun* (med tjänstgöringsskyldighet tillika vid S:t Görans sjukhus); mottagningstid: tisdagar 13—14,30, måndagar och fredagar 18,30—19.

Hud- och könssjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: ny- och återbesök måndagar och fredagar 13—13,30, ny- och återbesök tisdagar och torsdagar 18,30—19.

Föreståndare (9,125 kr.).

Amann, F. J.

Trå *översköterskor* (därav en halvtidstjänst), två *kanslibiträden* (därav en deltidstjänst). — Trå *sjukvårdsbiträden*, *städerskehjälp* i mån av behov.

Polikliniken i Stadshagen för alkoholsjukdomar.

Stadshagsvägen 5, K.; t. 50 37 46.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 18—19.

Föreståndare (1,500 kr.).

Izikowitz, S. J. (se sid. 453).

Trå *läkare*, en *översköterska*, en *kurator*, ett *kanslibiträde*, en *städerska*.

SJD

Profylaktiska könspolikliniken.*Arsenalsgatan 3, Ö.*

Mottagningstid: varje natt 23—7.

De besökande behöva icke uppgiva sina namn. Behandlingen kostnadsfri.

Läkare.

Norman, A. V., sundhetsinspektör (se sid. 436).

Tre sjukvårdare.

Beträffande sjukhuspoliklinikerna, se resp. sjukhus. Stockholmsbor äga även hänvända sig till poliklinikerna vid **Karolinska sjukhuset**, **Serafimerlasarettet**, **Ersta sjukhus**, **Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn**, **barnsjukhuset Samariten** och **Allmänna barnbördshuset**. Mottagningstider, se telefonkatalogen.

Läkarmottagningar för sockersjuka.

Sedan stadsfullmäktige den 18 december 1934 anvisat hälsovårdsnämnden medel för inrättande av läkarmottagning för sockersjuka, påbörjades verksamheten år 1935 vid dåvarande Maria sjukhus och hälsovårdsnämndens kliniska laboratorium. Efter tillkomsten av Södersjukhuset överflyttades mottagningen år 1943 från förstnämnda till sistnämnda sjukhus. Fr. o. m. år 1940 står kliniska laboratoriet under sjukhusdirektionens förvaltning.

Mottagning å Södersjukhuset: t. 237000 (se sid. 441); tisdagar och torsdagar 9—10. Provtagning måndagar och onsdagar kl. 8.

Läkare (2,000 kr.).¹⁾

Håkanson, E. G., prakt. läkare.

Mottagning å sjukhusdirektionens kliniska centrallaboratorium. S:t Görans sjukhus (adress och tel. se sid. 475); måndagar 9—11, tisdagar och onsdagar 10—12.

Läkare.Vakant, *tf.* Wahlström, f. Malmberg, Annie M.**Läkarcentral i Vällingby.**

Stadskollegiet har den 2 juli 1953 bemyndigat sjukhusdirektionen att teckna kontrakt med Aktiebolaget Svenska Bostäder om förhyrande av vissa lokaler i kv. Kartritaren i Vällingby centrum för anordnandet av en s. k. läkarcentral. Centralen omfattar mottagningslokaler för sex läkare jämte ett mindre kliniskt laboratorium och ett

röntgenrum. Därjämte har överenskommelse träffats med folktandvårdsstyrelsen, att i läkarcentralen skola provisoriskt ingå även vissa lokaler i den i våningen under belägna tandvårdscentralen för två stadssjukskoterskor. Mottagningslokaler för fördelning är följande: två för allmän läkavård, två för öron-, näs- och halssjukdomar, en för kirurgiska sjukdomar samt en för ögon-sjukdomar.

Stadsfullmäktige hava den 20 juni 1955 anvisat sjukhusdirektionen ett anslag å 290,000 kr. för anskaffande av inventarietrustning för läkarcentralen i Vällingby.

Förebyggande mödravård m. m.**Mödravårdscentralerna.**

Den förebyggande mödra- och barnavården blev fr. o. m. år 1938 statsbidragsberättigad, varvid vissa former för verksamheten fastställdes enligt då gällande kung. den 21 juli 1937 ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård. Sedan k. m:t den 25 februari 1938 efter framställning av stadsfullmäktige beslutit, att ledningen av den förebyggande barnavården i Stockholm skulle åligga barnavårdsnämnden, fastställde fullmäktige den 21 november 1938 instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, enligt vilken uppdrogs åt sjukhusdirektionen att handhåva ledningen av densamma. K. m:t har den 15 juni 1944 med giltighet fr. o. m. den 1 januari 1945 utfärdat ny kungörelse i ämnet, vilken i förhållande till bestämmelserna i tidigare kungörelse bl. a. innebär viss utsträckning av verksamheten, ändrade kompetenskrav för läkare vid mödravårdscentral samt ändrade regler för statsbidragets storlek. Genom stadsfullmäktiges beslut den 19 mars 1945 fastställdes ny instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm.

Enligt kungörelsen den 15 juni 1944 (med ändringar) må till landstingskommun eller stad, som ej tillhör landstingskommun utgå statsbidrag för anordnande och upprätthållande av rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl havandeskapsdiagnos, mödragymnastik, behandling under havandeskap, och högst åtta veckor efter förlösnings av sjukdomar, vilka föranletts av havandeskapet eller förlösnings, och icke fordra vård å sjukhus, ävensom rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll.

Verksamheten, som skall vara anordnad enligt av medicinalstyrelsen godkänd plan (senast upprättade plan godkänd den 13 januari 1954) bedrivs i Stockholm vid mödravårdscentraler av den typ, som i kungörelsen anges som typ 1. Mödravårdscentral som i regel skall vara förlagd till mottagnings- eller polikliniklokaler i anslutning till barnbördshus eller barnbördsavdelning vid sjukhus skall tillgodose mödravården i hela dess

¹⁾ Äger därjämte rätt att tillgodogöra sig ersättning med 1 kr. för varje betalat besök.

omfattning inom ett visst angivet område och stå under ledning av legitimerad läkare med specialutbildning i obstetrik och gynekologi. Vid varje central skall erforderligt biträde lämnas av en eller flera barnmorskor eller sjuksköterskor, dock sammanlagt högst tre sådana befattningshavare. Vården är avgiftsfri.

Statsbidrag utgår till läkare samt barnmorska eller sjuksköterska enligt i kungörelsen angivna grunder.

Författningar. Instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, fastställd av SF 19 mars 1945 (Kf 1945: nr 12). K. kung. ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård 15 juni 1944, med ändr. senast 17 juni 1955.

Kuratorer.

Selander, f. Wahlström, Ingrid E. P. (se sid. 445) (för mödravårdscentralen å Södersjukhuset); mottagningstid: vardagar utom lördagar 11—12, 14—15; t. 23 70 00; **Kullman, Barbro B.** (se sid. 433) (för mödravårdscentralen å Sabbatsbergs sjukhus); mottagningstid: vardagar 11—12, tisdagar, onsdagar och fredagar även 13—14; t. 22 05 40; **Lind, f. Hahr, Anne-Marie** (se sid. 460) (för övriga mödravårdscentraler); mottagningstid: Sabbatsbergs sjukhus, onsdagar 9—10, fredagar 18—19; t. 34 26 90.

Mödravårdscentralen vid Sabbatsbergs sjukhus.

Adress och telefon, se sid. 430.

Verksamhetsområde: Norrmalm och Vasastaden.

Mottagningstid: tisdagar, onsdagar och fredagar 13—14, måndagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Wetterdal, P. L.

Underläkarna vid kvinnokliniken tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Sabbatsbergs sjukhus (sid. 432).

Mödravårdscentralen vid S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, K.; t. 51 63 84.

Verksamhetsområde: Kungsholms, S:t Görans och Essinge församlingar.

Mottagningstid: tisdagar, onsdagar och torsdagar 14—14,30, måndagar och fredagar 18,30—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westberg, S. V.

Underläkarna vid barnbördsavdelningen tjänstgöra alternerande.

En *överbarnmorska*, ett halvtidsanställt *sjukvårdsbiträde*.

Mödravårdscentralen vid Södersjukhuset.

Adress och tel.: se sid. 441.

Verksamhetsområde: Storkyrkoförsamlingen samt Södermalm med Danviksställsområdet, Långholmen, Reimersholme, Herrängen, Liseberg, Långbro, Långsjö och Älvsjö.

Mottagningstid: nybesök alla vardagar utom lördagar 13,30—14, måndagar även 18—19, lördagar 12,30—13; återbesök alla vardagar 9,30—10, torsdagar även 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Swanberg, H. M. W.

Underläkarna vid kvinnokliniken tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Södersjukhuset (sid. 443).

Mödravårdscentralen vid Allmänna barnbördshuset.

Planterhagsvägen, Ö.; t. 23 27 45.

Verksamhetsområde: Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Mottagningstid: vardagar 9—9,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Karlson, S.

En *överbarnmorska*.

Mödravårdscentralen i Hammarbyhöjden.

Nathorstvägen 3, Johanneshov; t. 49 61 08.

Verksamhetsområde: Enskede församling utom Fagersjö, Farsta, Gubbängen, Hökarängen, Sköndal, Stureby, Svedmyra, Södertörns villastad, Talkkrogen och Årsta.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 18—19, tisdagar, onsdagar och fredagar 14,30—15,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Rosengren, E. G.

En *överbarnmorska*, ett *biträde*.

Mödravårdscentralen i Gubbängen.

Gubbängstorget 114, Enskede; t. 94 77 01.

Verksamhetsområde: Fagersjö, Farsta, Gubbängen, Hökarängen, Sköndal, Södertörns villastad och Talkkrogen.

Sjd

Mottagningstid: onsdagar och fredagar 13,30—14,30, måndagar och torsdagar 17,30—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Vakant.

En överbarnmorska, ett biträde.

Mödravårdscentralen i Bandhagen.

Bandhagsplan 18, Bandhagen; t. 86 17 00.

Verksamhetsområde: Bandhagen, Högdalen, Stureby, Svedmyra och Örby.

Upplysningar om mottagningstider lämnas av sjukhuscentralen; t. 22 30 80.

Föreståndare.

Vakant.

En överbarnmorska, skriv- och städhjälp.

Mödravårdscentralen i Årsta.

Hjälmarvägen 30, Johanneshov; t. 19 18 01.

Verksamhetsområde: Årsta och Östberga.

Mottagningstid: måndagar 18,30—19,30, onsdagar 13—14.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Holmgren, B. F. W.

En överbarnmorska, skriv- och städhjälp.

Mödravårdscentralen i Västertorp.

Störtloppsvägen 12, Hägersten; t. 46 45 20.

Verksamhetsområde: Fruängen, Jakobsberg, Hägerstensåsen, Sättra, Västberga norr om Södertäljevägen och Västertorp.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 14,30—15, onsdagar 18—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Holmberg, N. T.

En distriktsbarnmorska, skriv- och städhjälp.

Mödravårdscentralen i Aspudden.

Hägerstenvägen 120, Hägersten; t. 45 03 38.

Verksamhetsområde: Aspudden, Gröndal, Hägersten, Liljeholmen, Midsommarkransen, Mälarhöjden, Nybohov, Solberga och Västberga söder om Södertäljevägen.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 17,30—18,30, tisdagar och onsdagar 13,30—14,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Domeij, J. E. G.

En överbarnmorska, ett biträde.

Mödravårdscentralen i Alvik.

Kommunalhuset, Gustavslundsvägen 168—170, Bromma; t. 26 17 04.

Verksamhetsområde: Västerleds och Bromma församlingar utom Beckomberga, Blackeberg, Norra och Södra Ångby samt Räcksta.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 13,30—14,30, onsdagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westring, L.

En överbarnmorska, ett biträde.

Mödravårdscentralen i Vällingby.

Vittangiplan 2, Vällingby; t. 87 30 89.

Verksamhetsområde: Spånga församling jämte Beckomberga, Blackeberg, Norra och Södra Ångby samt Räcksta.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 13—14, onsdagar och torsdagar 17,30—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Holmgren, B. F. W.

En överbarnmorska, ett biträde.

Mentalvårdsbyrån.

Döbelnsgatan 59, n. b., Va.; t. 30 62 15, 33 40 34; mottagningstid bestämmas per tel. alla vardagar 10—12.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 30 juni 1933 inrättades vid Sabbatsbergs sjukhus en sexualhygienisk poliklinik för rådgivning i sexualfrågor. Polikliniken öppnades den 18 oktober 1933. För rådgivning åt havande kvinnor i abortförebäggande syfte anordnade sjukhusdirektionen från den 1 oktober 1942 särskilda kuratorsmottagningar för abortsökande kvinnor. Sedan dessa mottagningar år 1949 förlagts till nuvarande lokaler i huset Döbelnsgatan 59, där en rådgivningsbyrå för sexualfrågor inrättades, nedlades den ovannämnda sexualhygieniska polikliniken, vars verksamhet överflyttades till rådgivningsbyrån.

Stadsfullmäktige beslöt den 19 december 1955 att anvisa sjukhusdirektionen ett anslag å 598,000 kr. för anordnande av en mentalvårdsbyrå vid fastigheten nr 4 i kvarteret Dykärret Större å Södermalm (Utl. 1955: nr 384).

Enligt k. kung. den 21 december 1945 må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltagit i landsting, för anordnande och

upprätthållande av verksamhet för stöd åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Ledningen av verksamheten tillkommer i Stockholm sjukhusdirektionen. Statsbidrag utgår till läkares och kurators avlönning med i kungörelsen angivna belopp. All rådgivning samt utfärdande i samband därmed av intyg skall ske utan kostnad för de sökande. Även övrig rådgivning utöver vad som angives i författningen är kostnadsfri enligt statsfullmäktiges beslut den 23 maj 1945.

Kurator vid rådgivningsbyrå för abortsökande erhåller av medel, som av k. m:t för ett år i sänder ställas till medicinalstyrelsens förfogande, visst belopp för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator. För budgetåret 1955—56 har medicinalstyrelsen bemyndigats utgiva högst 75,000 kr. till fördelning vid olika rådgivningsbyråer i landet. För budgetåret 1955—1956 ha 33,055 kr. ställts till förfogande för verksamheten i Stockholm. Innan ovannämnda statliga understöd började utgå, hade understöd för avhjälpande av tillfälliga behov utgått av kommunala medel till abortsökande kvinnor. Sjukhusdirektionen har senast den 2 november 1949 fastställt regler för utgivande av sådant understöd. Detta utdelas av en delegation vid byrån bestående av byråns föreståndare, förste kuratorn samt ytterligare en kurator vid byrån. Kuratorn jämte två suppleanter för denne utses av sjukhusdirektionen för ett år i sänder. Stadsfullmäktige hava för år 1956 anvisat 25,000 kr. för denna understödsverksamhet.

Författning. K. kung. 21 dec. 1945 ang. statsbidrag till viss verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte, med ändr.

Understödsdelegerade.

Byråföreståndaren; Asklund, f. Lagercrantz, L. V. U. (Lis); Jonsson, M. R. A. (Margit).

Suppleanter: Bergman, f. Gromark, Gertrud M.; Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R. (för Jonsson).

Föreståndare¹⁾.

Westberg, S. V. (se sid. 439); t. 30 10 77.

Polikliniskläkare (B 12).

Sjövall, T. S. T.; t. 34 29 79.

Förste kuratorer (19).

(Deltidstjänster.)

(Tilläggsarvoden 1,120 kr.)

Asklund, f. Lagercrantz, L. V. U. (Lis); t. 30 69 11.

En vakant. *tf.* Jonsson, M. R. A. (Margit); t. 30 29 12.

¹⁾ Tillika överläkare å gynekologisk-obstetriska avd. vid S:t Eriks sjukhus.

Kuratorer (18).

(Tilläggsarvoden 1,120 kr.)

Bergman, f. Gromark, Gertrud M.; Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R.; Glemme, f. Malmeström, Margareta; Hasselquist, Anita D.; Haste, f. Bohvin, Kerstin Ch.; Jonsson, M. R. A. (Margit), tjl., halvtid (se ovan); Nordh, Ellen; Schylander, Eva M. M.

Å byrån tjänstgöra f. n. ett tjugutal läkare och ytterligare ett antal kuratorer.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*, *sjuksköterskepersonal* i mån av behov.

Sjukvården i hemmen.

Stadsjuksköterskor.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80: »sjukhuscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 september 1920 anvisa medel för att med sjukvård i hemmen genom s. k. stadsjuksköterskor tillhandaga obemedlade och mindre bemedlade. Dessa stadsjuksköterskor äro f. n. 28 till antalet. Vården lämnas kostnadsfritt åt obemedlade; mindre bemedlade erlägga däremot viss moderat avgift, lämpad efter råd och lägenhet. Med denna verksamhet avses såväl att bereda bättre vård i hemmen för sjuka inom nämnda befolkningsgrupper som ock att minska kraven på sjukhusvård.

Sjukvårdssystrar, för vård av fattiga sjuka i hemmen, finnas även anställda hos vissa sjukvårdsföreningar, av vilka flera erhålla bidrag av ett på sjukhusdirektionens stat uppfört anslag till sjukvårdsföreningar, se sid. 576.

Tjuguåtta *stadssjuksköterskor*.

Taxa. Av sjukhusdirektionen utfärdad taxa 7 dec. 1949 för stadsjuksköterskorna.

Barnmorskor.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80: »sjukhuscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Enligt k. m:ts förordning den 30 juni 1943 (med ändr.) om anställande av distriktsbarnmorskor skall riket för tillgodoseende av barnaföderskors behov av förlossningshjälp vara indelat i barnmorskedisrikt. Varje landstingsområde samt varje stad, som icke deltagar i landsting, skall utgöra ett barnmorskedisrikt. Ledningen av barnmorskeväsendet inom varje sådant distrikt tillkommer en barnmorskestyrelse.

Efter framställning av stadsfullmäktige har k. m:t den 6 februari 1942 medgivit, att sjukhusdirektionen tills vidare må vara barnmorskestyrelse i Stockholm. Plan för den öppna förlossningsvårdens tillgodoseende inom Stockholms stad fastställd av medicinalstyrelsen den 21 december 1955.

Det åligger distriktsbarnmorska att utan ersättning lämna förvård åt havande kvinnor, bi-

SjD

träda vid förlossning i hemmet, ävensom lämna eftervård åt kvinnor, som förlösts i hemmet samt att biträda i förebyggande mödravård.

Tre distriktsbarnmorskor.

Stockholms hemsamaritkommitté.

De rådande svårigheterna att tillgodose allmänhetens behov av sjukhusvård äro till stor del förorsakade av sjukhusens brist på sjukvårdspersonal. För att i viss mån råda bot på dessa förhållanden bildade vissa av kvinnoorganisationerna i Stockholm en kommitté, Stockholms hemsamaritkommitté, med uppgift att ansvara för av organisationen bedrivnen hemsjukvård. Stockholms hemsamaritkommitté konstituerades vid sammanträde den 13 april 1950 och verksamheten igångsattes den 15 maj 1950 med 9 hemsamariter. Verksamheten har sedan dess utökats så att den i slutet av år 1955 sysselsätter ca 100 hemsamariter. Kommittén står som huvudman för verksamheten och är tillika arbetsgivare för hemsamariterna. Utbildningen av dessa ombesörjes genom särskilda av arbetsnämnden i Stockholm anordnade utbildningskurser. Hemsamariternas uppgifter äro att ombesörja hemsysslor och enklare sjukvård. Rätt att rekrivera s. k. hemsamarithjälp tillkommer i staden verksam läkare, stadssjuksköterska, kurator eller sjuksköterska hos kommunalt understödd sjukvårdsförening. Beställning av hemsamarithjälp sker genom sjukhuscentralen, vars läkare prövar behovet och lämpligheten av rekvierad hjälp. Fördelningen av arbetsuppgifterna på olika hemsamariter handhaves av hemsamaritkommittén. Sjukhusdirektionen har fastställt avgift för lämnad hjälp med 2,75 kr. per timme med möjlighet till nedsättning i eller befrielse från avgift i förekommande fall. Staden bidrar till samtliga med hemsamaritverksamheten förenade kostnader, sedan influtna avgifter frånräknats. Stadsfullmäktige hava för verksamheten under år 1956 beviljat ett anslag å 275,000 kr.

Ordförande.

Palme, f. Knieriemi, Elisabeth S., fru.

Övriga ledamöter.

Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor, vice ordf.; Jönsson, f. Rasmusson, K. Ingeborg, inspektör, sekr.; Öhman, H. G., prakt. läkare; Nordenson, f. Lagercrantz, Clare, fru; Kleinert, f. Malmföf, Linnea A., föreståndarinna; Unander-Scharin, f. Gezelius, Birgit M. A., fru; Rasch, f. Ydström, Margit H. L., fru.

Sekreterare.

Jönsson, f. Rasmusson, K. Ingeborg, inspektör; Regeringsgatan 79, C.; t. 22 30 00.

Hemsamaritkommitténs expedition.

Hantverkargatan 12, 3 tr., K.; t. 51 16 73; expeditionstid: måndagar—fredagar 8,30—11, 13—15, lördagar 8,30—11.

Assistenten.

Rentzhog, f. Kalin, Karin E. M.; Dahlqvist, f. Carlsson, H. M. I. (Gård) (deltidstjänst).

Redogörare.

Janhagen, f. Hilton, Anna-Lisa.

Skolhemmet för astmasjuka.

Årsta gamla skola (postadress: Stockholm 9); t. 45 31 71.

Verksamheten vid skolhemmet påbörjades höstterminen 1936 på initiativ av skolläkaren vid folkskolorna i Bränkyrka församling. I Årsta gamla folkskola, som ställdes till förfogande och försågs med erforderlig inredning av folkskoleledningen, iordningställdes en särskild lokal, inredd och skött på ett ur allergisk-hygienisk synpunkt tillfredsställande sätt, till bostad för astmasjuka barn, vilka härigenom bereddades vistelse i en omgivning, där de faktorer, som i hemmen framkalla astma, avlägsnats.

Verksamheten finansierades under läsåret 1936/1937 genom bidrag från stiftelsen Karin och Ernst August Bångs minne samt stiftelsen Therese och Johan Anderssons minne. Då medel icke fortsättningsvis kunde erhållas av nyssnämnda fonder, och hemmet visat sig vara till stor nytta för barnens hälsa, övertogs förvaltningen enligt beslut av stadsfullmäktige den 17 december 1937 av hälsovårdsnämnden, som för den omedelbara förvaltningen utsåg en särskild styrelse. Fr. o. m. den 1 januari 1940 överflyttades hemmets förvaltning till sjukhusdirektionen. Den särskilt utsedda styrelsen fungerade till år 1942, då sjukhusdirektionen övertog den direkta förvaltningen av hemmet.

För närvarande kan 20 barn beredas plats i hemmet. Efter intagningen underkastas de en allsidig undersökning. I vissa fall sker specialundersökning å sjukhus. Under vistelsen i hemmet stå de under noggrann fortlöpande läkar kontroll.

Under terminerna vistas barnen i skolhemmet med undantag för söndagar eller ferier under pågående termin, då de vistas i sina hem. De barn, som av föräldrarna ej kunna beredas lantvistelse under sommarferierna, placeras å högfjällskoloni. Barnen erhålla vanlig skolutövning tillsammans med andra barn. Sedan folkskoleledningen hösten 1950 inrättat särskild bespisningslokal, intaga de samtliga måltider i hemmet, varav frukostmålet ingår i den för alla skolbarn tillgängliga skolbespisningen. Middagsmålet erhålles från Nybodahemmet. För länkhjälp åt barnen har folkskoleledningen ställt läraryrskraft till förfogande.

Läkare (3,000 kr.).

Nordenfors, B. G.

Föreståndarinna (1 kl.) (18).

Johnson, Emy L. M.

Två sjukvårdsbiträden samt städerskehjälpl i mån av behov.

Öppna vården av psykiskt sjuka.

Adresser: överläkaren, expeditionen och kurator: S:t Eriks sjukhus, ing. Polhemsgatan, K.; t. 22 15 40, 22 15 80 (för rikssamtal); centralhemmet och hemvården, Åsbärby gård, Östuna, Knivsta. Mottagningstider och telefoner, se sid. 474.

Utackordering av psykiskt sjuka i öppen vård skedde fr. o. m. 1 juli 1924 genom dåvarande fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå, som anordnade s. k. familjevård för lugnare sinnessjuka. Efter utackorderingsbyråns överförande till barnavårdsnämnden förlades ifrågasvarande gren av utackorderingsverksamheten under barnavårdsnämnden. Fr. o. m. år 1927 ställdes den under hälsovårdsnämnden och år sedan år 1933 uppförd å sjukhusdirektionens stat.

Den polikliniska mottagningen samt hjälpverksamheten leder sitt ursprung från en år 1914 på enskilt initiativ inrättad kuratorsinstitution för sinnessjuka, som år 1917 övertogs av dåvarande hjälpföreningen för psykiskt sjuka och erhöll namnet hjälpbyrå för psykiskt sjuka. Byrån upprätthölls av hjälpföreningen (med bidrag av kommunen) t. o. m. år 1930 efter vilken tid den övertogs av hälsovårdsnämnden och införlivades med stadens öppna vård av psykiskt sjuka. Hjälpföreningen, som år 1946 ombildades till stiftelsen hjälpfonden för psykiskt sjuka, upplöstes i och med utgången av år 1949. Stiftelsens fonder, omkring 70,000 kr., överlämnades härvid till drätselnämnden för förvaltning. Enligt donators föreskrifter disponeras avkastningen av kuratorn vid den till öppna vården anslutna polikliniska mottagningen till förmån för psykiskt sjuka såvitt möjligt i form av hjälp till självhjälp.

Ett centralhem för vård av psykiskt sjuka är beläget å Åsbärby gård, Östuna, Knivsta, dit det år 1938 flyttades från Ledinge gård vid Knivsta. Den 16 oktober 1944 beslöt stadsfullmäktige anvisa medel för förvärv av egendomen Gredelby (Kölängen) i Knivsta socken för uppförande där av ett nytt centralhem.

Förvaltningen av den öppna vården handhaves av sjukhusdirektionen. Till och med år 1953 handhades förvaltningen av en särskild styrelse av fem ledamöter och tre suppleanter, utsedda av direktionen. Till och med år 1949 utsågs en ledamot och en suppleant av den ovannämnda, numera upplösta, hjälpföreningen för psykiskt sjuka. Sjukhusdirektionen har genom kungl. brev den 5 februari 1954 medgivits att utan hinder av föreskrifterna i 4, 5 och 7 kap. stadgan

den 19 september 1929 angående sinnessjukvården i riket tills vidare i enlighet med av direktionen föreslagen »Ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka» anordna öppen vård inom ett angivet område av Stockholms län.

Den öppna vården har till uppgift att bereda vård åt eller medelst hjälpverksamhet bistå psykiskt eller nervöst sjuka personer, som eljest lida av rubbning i sjuksverksamheten, allt under förutsättning att de anses kunna vistas utom sinnessjukhus utan fara för annans personliga säkerhet eller eget liv. Vården omfattar vård i enskilt hem (hemvård), efter därom med dess innehavare träffat avtal, vård i av staden eventuellt för ändamålet anordnat centralhem, poliklinisk vård samt hjälpverksamhet. Efter förslag av överläkaren beviljas vård av därför lämpade fall i enskilt vilohem.

I enskilt hem må icke mot betalning vårdas sjuk, som icke tillhört den öppna vården. I samma hem må vårdas allenast sjuka av samma kön, till antalet ej överstigande 20. I vården skall ingå de sjukas nödiga tillsyn och skötsel samt förseende såväl med god och tillräcklig föda som ock med behörigen uppvärmd, belyst, städad och med nödiga möbler försedd bostad, bestående av sovrum jämte erforderliga dag- och matrumsutrymmen.

Överläkaren tillkommer att godkänna de till den öppna vården avsedda hemmen efter av sjukhusdirektören fastställda normer. Avtal må ej träffas med annan än den, som av kyrkoherde, kommunalnämndsordförande eller annan trovärdig person, vitsordats såsom lämplig att handhava vården av psykiskt sjuka. För varje hem skall finnas en för hemmets vårdverksamhet ansvarig föreståndare (vårdare). Överstiger antalet vårdade fem, skall föreståndaren eller av honom anlitad lämplig person huvudsakligen ägna sig åt vård och tillsyn av de sjuka. Föreståndarna skola angivas i ovan nämnt avtal.

Vid den öppna vården skola vara anställda en överläkare samt erforderligt antal övriga läkare, föreståndarinnor och översköterskor, sköterskor, kuratorer och övrig personal.

Överläkaren åligger bl. a. att leda och övervaka den öppna vården, tillse att ordningen upprätthålles och meddelade föreskrifter noggrant efterlevas; att övervaka att honom underställd personal vederbörligen fullgör sina åligganden; att öva tillsyn över att inom den öppna vården anordnade centralhem och anlitade enskilda hem hygienens fordringar tillgodoses samt ägna särskild uppmärksamhet åt mathållningen därstädes i avseende å matens beskaffenhet och tillräcklighet; att besluta om intagning av sjuk i centralhem eller enskilt hem samt om fördelning av de sjuka samt utskrivning; att minst en gång i månaden eller oftare, där han så finner erforderligt eller sjukhusdirektionen så påfordrar, besöka de intagna samt att i enlighet med av sjukhusdirektionen fastställda formulär låta föra liggare över för vård intagna, ävensom journal

över en var av dem för anteckning av sådant, som kan vara av betydelse för klarläggande av den intagnes tillstånd.

Överläkaren skall dessutom ställa sig till efterrättelse vad eljest i särskild instruktion av sjukhusdirektionen kan varda föreskrivet.

Vid den öppna vården anställd personal är underkastad i instruktioner eller eljest av sjukhusdirektionen, sjukhusdirektören eller överläkaren i tjänsten meddelade föreskrifter.

Föreståndarinnan och översköterska skall äga behörighet för befattning som översköterska vid Stockholms stads sinnessjukhus.

Stadsfullmäktige hava i 1954 års stat anvisat sjukhusdirektionen ett anslag av 533,000 kr. till uppförande av en byggnad för psykiatrisk poliklinik vid St Eriks sjukhus, till vilken poliklinik och expeditiionslokaler för stadens öppna vård av psykiskt sjuka äro förlagda sedan början av år 1956. Beträffande den psykiatriska polikliniken se sistnämnda sjukhus (sid. 440).

Hemvård samt vård å centralhem ersättes av den vårdade eller den för honom betalningskyldige med 3 kr. per dag. Nedsättning eller befrielse från avgift prövas av sjukhusavgiftsdelegerade respektive vederbörande församlingsfattigvårdsstyrelse.

Författningar. Inrikesdepartementets ämbetskrivelse till medicinalstyrelsen 5 februari 1954 med ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka (Kf 1954: nr 6). Sinnessjuklagen 19 sept. 1929, med ändr. K stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket, med ändr. K. brev 6 dec. 1935 till medicinalstyrelsen ang. särbestämmelser för Stockholms stads sinnessjukvård (Kf 1935: nr 30), med ändr. 19 nov. 1937.

Styresman.

Hellberg, K. V. (se nedan).

Syssloman.

Ohlson, G. A., tjl.; t. 51 08 25 (se sid. 442).

Överläkare (B 19).¹⁾

Hellberg, K. V. (förordn. t. o. m. ²⁸/₂ 1958); mottagningstid: tisdagar och fredagar 10—12.

Biträdande läkare (B 15).¹⁾

Grönwald, J. A. F.; mottagningstid: tisdagar och fredagar 10—12.

Förste kontorsskrivare (16)

(å expeditionen).

Vakant, *tf.* Larsson, Elsa C.

Inspektris (19)

(för hemvården).

Johansson, Linnéa M.; t. 018—87 126

¹⁾ Innehavaren äger rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

Första översköterskor (15)

(för hemvården).

Johansson, Kerstin E.; Andersson, T. D. Ingegerd.

Föreståndarinnan (1 kl.). (17)

(för centralhemmet å Åsbärby gård, Östuna, Knivsta, t. 018—87 149).

Vakant.

Kurator (18).

Ågren, Saga E. E.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde* och två *kontorsbiträden* å expeditionen, en *trädgårdsförman*, en *sköterska*. — En *kökerska* och två *biträden* å centralhemmet.

Bakteriologiska centrallaboratoriet.

Dalagatan 11 B (ingång fr. Vasaparken) (postadress: postfack 177, Stockholm 1); laboratoriet öppet: vardagar utom lördagar 9—16.30, lördagar 9—13.30, sön- och helgdagar 9—11; t. 34 03 90. Hänvisning rörande jourhavande bakteriolog lämnas efter växelens stängning per t. 22 30 81 eller 22 30 82, sön- och helgdagar dessutom (hurudsakligen 9—11) t. 34 03 93.

Sjukhusdirektionens bakteriologiska centrallaboratorium utgjorde tidigare en del av de s. k. hälsovårdsnämndens laboratorier och började sin verksamhet 1901. Laboratoriet överflyttades fr. o. m. 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen.

På laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar, utredningar i hälsovårdsärenden m. m. hörande till sjukhusdirektionens och hälsovårdsnämndens verksamhet samt provtagning och substratberedning för stadens sjukhus. Ersättning för utförda undersökningar utgår enligt taxa. Den 3 mars 1950 försägs epidemilagen av den 19 juni 1919 med ett tillägg (23a \$), innebärande att kostnaderna för undersökning av prov för sjukdom, som avses i § 2 mom. 1 nämnda lag, skola utföras utan kostnad för den sjuke eller hälsovårdsområdet. Kostnaderna härför skola gäldas av epidemidistriktet, där ej bekräftande viss sjukdom föreskrivits, att kostnaden skall gäldas av statsmedel. Undersökning av upphostningsprov (utstrykningspreparat) för tuberkulos utföres kostnadsfritt för i Stockholm boende personer.

Stadsfullmäktige beslöto den 1 juli 1947 anvisa 1,945,000 kr., varjämte den 15 oktober 1949 beviljats ett tilläggsanslag å 655,000 kr. för uppförande av en nybyggnad för laboratoriet i anslutning till Sabbatsbergs sjukhus. Den nya nybyggnad togs i bruk under år 1952.

Instruktioner m. m. Hälsovårdsnämndens instruktioner för överläkaren vid nämndens bakteriologiska laboratorium 13 mars 1934 och för

assistent 24 okt. 1933. Taxor för undersökning av prov samt för bakteriologiska substrat, fastställda av sjukhusdirektionen 4 mars 1953.

Styresman (arvode 2,460 kr.).

Packalén, K. T. (se nedan).

Syssloman.

Carlbon, B. A. (se sid. 432).

Överläkare (B 13).

Packalén, K. T. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1959) mottagningstid: 11,30—12; Svedmyr, E. A. V ¹) (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1958); mottagningstid: 11,30—12; Tunevall, T. G. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1962); mottagningstid: 13—13,30.

Laboratorer (33).

Peterson, N. O. A.; en vakant.

Avdelningsföreståndare (30).

Lagermalm, G. W. R.; Weibull, C. P. W.

Laboratorieläkare (30).

Ericsson, f. Rosell, Britta M.; Thorsson, K.-G. J.; Melén, B. Hj.; Kjellén, L. E.; von Zeipel, S. G.

Konsulterande biolog (16,900 kr.).

Frisk, B. Å.

Maskinmästare, tillika instrumentmakare (19).

Öström, K. O.

Kontorsassistent (18).

Vakant, *tf.* Grahn, Signe H.

Laboratorieföreståndarinna (17).

Paulsson, E. M. V. (Greta).

Förste preparator, tillika förråds-mästare (16).

Lundgren, D. A.

Första laboratriser (14).

Austrin, Siri E. V.; Dahlqvist, Ester D.; Engström, Inga M.; Olin, f. Broberg, Britta; Johansson, Margit M.; Lekeberg-Olausson, f. Nilsson, Ulla G. C.; Wedberg, f. Hellsten, Hjärdin M.

Preparatorer (14).

Törnqvist, A. H.; Lindberg, G. S. M.; Thorén, G. V.

Tjugusju laboratriser, fyra kanslibiträden, sju biträdande preparatorer, en expeditionsvakt, tre kontorsbiträden, en tele-

¹) Med skyldighet att vara konsulterande virolog vid Epidemisjukhuset med ett arvode av 5,508 kr.

fonist, fyra djurskötare, två reparatörer, en bilförare, tio laboratoriebiträden samt tillfällig personal i mån av behov.

Kliniska centrallaboratoriet.

S:t Görans sjukhus, ing. Kungsholmsgatan 109. K.; t. 22 20 40: centrallaboratoriet; prov mottagas 9—15; undersökningar av basalomsättning och magsaft beställas per tel. 9—16; blodprov tagas utan föregående anmälan 9,30—10,30.

Sjukhusdirektionens kliniska laboratorium utgjorde tidigare en del av de s. k. hälsovårdsnämndens laboratorier och började sin verksamhet år 1925. Laboratoriet överflyttades fr. o. m. 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen. Verksamheten, som från början bedrivits i lokaler i huset Vasagatan 13 överflyttades år 1941 till S:t Görans sjukhus.

På avdelningen utföras olika medicinsk-kemiska undersökningar (å blod, urin m. m.) samt undersökningar av basalomsättning, allt enligt fastställt taxa. Undersökningarna äro kostnadsfria för medellösa personer.

Taxa. Taxa för undersökningarna, fastställd av sjukhusdirektionen 16 maj 1944, med ändr. 23 maj 1951.

Syssloman.

Rune, P. F. (se sid. 435).

Överläkare (35)¹).

Vakant, *tf.* Allgén, L.-G.

Laborator (30).

Vakant, *tf.* Nilsson, N. G. R.

Underingenjör (23).

Etzler, f. Eriksson, Elsa S. M.

Två laboratorieöversköterskor eller första laboratriser, fyra laboratoriesköterskor eller laboratriser, en laboratoriesköterska (deltid), ett kanslibitråde. — Ett sjukvårdsbiträde, en städerska.

S:t Eriks sjuksköterskeskola.

(Stockholms stads sjuksköterskeskola.)

Jägargatan 20, Sö. (postgirokontonr 158160); t. 44 98 70 (växel).

Stockholms stads sjukhusdirektion erhöill genom beslut av stadsfullmäktige den 20 november 1939 medel till anordnande av en sjuksköterskeskola.

Enligt för skolan gällande reglemente hand-

¹ Med skyldighet att utan särskild ersättning förestå kliniska laboratoriet vid S:t Görans sjukhus.

haves den omedelbara ledningen av skolan av en styrelse, bestående av sju ledamöter jämte fyra suppleanter, vilka av sjukhusdirektionen utses för en tid av fyra år. Av såväl ledamöterna som suppleanterna skall en vara läkare och en sjuksköterska med erfarenhet beträffande den slutna och öppna hälsovården. Vidare skall en ledamot och en suppleant äga erfarenhet från pedagogisk verksamhet.

Skolan började sin verksamhet den 1 februari 1940 i lokaler, som intill den 1 oktober 1944 voro förhyrda i fastigheten 7—9 vid Kungsklippan.

För uppförande av en skolbyggnad på Södersjukhusets tomt anvisade stadsfullmäktige anslag på tillsammans 4,515,000 kr. Byggnadsarbetena igångsattes i februari 1948 och slutfördes under loppet av år 1950. I avvaktan på färdigställande av sagda nybyggnad överflyttades skolan i september 1944 till Södra barnbördshuset—Maria sjukhus. Den nya skolbyggnaden togs i bruk i oktober 1950. Enligt överenskommande med staten har till barnmorskäläroanstalten upplåtits undervisnings- och expeditionslokaler jämte bostäder för föreståndarinnan, instruktionsköterskor samt ca 70 elever.

S:t Eriks sjuksköterskeskola hade vid årsskiftet 1955/56 263 elever, fördelade på 7 kurser. Nya kurser börja årligen i mars och september med ca 40 elever i vardera. Före antagandet genomgår den sökande en ca 2 månaders provtjänstgöring. Elev erhåller under lärotiden fri undervisning, bostad, kost och tvätt. Därför erhåller elev kontant arvode, vilket utgår med 50 kr. per månad under tredje—tjugufjärde månaden och därefter med 80 kr. per månad under tjugufemte—trettionionde månaden. Vid sjukdom erhåller elev fri läkervård och fri medicin.

Den teoretiska undervisningen meddelas dels i särskilda läskurser, omfattande en tid av 7 månader, dels jämsides med den praktiska utbildningen.

Den praktiska utbildningen försiggår vid Södersjukhuset, S:t Eriks, Söderby och Beckomberga sjukhus, Epidemisjukhuset, Radiumhemmet, Karolinska institutets pediatrika klinik, Sachsska barnsjukhuset och barnsjukhuset Samariten. Skolan uppår av resp. sjukhus ersättning för elevernas sjukhusarbete.

Eleverna beredas tillfälle till hospitering i öppen vård hos stadssjuksköterskorna och skolsköterskorna samt vid barnavårdscentralerna.

Därför kunna genom skicklighet förtjänta elever erhålla stipendier.

Stadgar. Reglemente för S:t Eriks sjuksköterskeskola, fastställt av SF 17 nov. 1952 (Kf 1952: nr 97). Bestämmelser rörande elevernas vid S:t Eriks sjuksköterskeskola kontantförmåner m. m., antagna av SF 17 nov. 1952 (Kf 1952: nr 98). Bestämmelser ang. utdelning av stipendier vid S:t Eriks sjuksköterskeskola, fastställda av sjukhusdirektionen 10 sept. 1952 (Kf 1952: nr 70).

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 1,599,784 kr. (därav engångs 720 kr.); inkomster: driftbudgeten 680,300 kr.

Styrelse

(vald för tiden 1956—1959).

Nyström, Å. E., överläkare, ordf.; **Anderson, Knut Hj.**, kontorschef; **Hedelius, Å. Hj.**, lektor; **Hermansson, f. Johansson**, Agnes E., folkskollärarinnan; **Höjer, Gerda**, ombudsman; **Kollberg, f. Lagerheim-Lager**, Gurli M., fru, stadsfullm.; 2:e vice ordf.; **Öhman, H. G.**, prakt. läkare.

Suppleanter¹⁾: **Ander, f. Eriksson**, Elsa S., konsulent, stadsfullm.; **Lindgren, E.** Ingeborg, f. d. sköterska; **Rabo, Mjät B.**, sjuksköterska; **Swanberg, H. M. W.**, överläkare, kassaförvaltare.

Sekreterare (3,960 kr.).

Lindström, E. L. A., kanslichef (se sid. 422).

Föreståndarinnan (23).

Dahlström, Anna B. I.

Läkare (2,500 kr.).

Hafström, T. E. G:son (se sid. 444.)

En *elevehemsföreståndarinnan*, nio *instruktionsköterskor*, en *översköterska*, ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbitråde*. — Fyra *port- och telefonvakter*, två *tvättbiträden*, ett *förrädsbitråde*, aderton *städerskor*, sex *städerskor* (halvtidssysslor).

Sjuk- och djurtransportväsendet m. m.

Till slutet av år 1913 verkställde brandkåren huvudsakligen transporter till sjukhus av personer utsatta för olycksfall och hyrverksaktiebolaget Frey av sjuka personer i övrigt. Fr. o. m. 1914 övertog brandkåren båda dessa slag av transporter.

Ehuru en del av här nedan omnämnda beredskapsanordningar ej stå under inseende av sjukhusdirektionen, ha emellertid här för överskådlighetens skull på ett ställe sammanförts uppgifter om samtliga i huvudstaden tillgängliga anordningar för transport m. m. av sjuka personer eller av sjuka eller döda djur.

¹⁾ Ordföranden skall vid förfall ersättas av suppleanten hr Swanberg, ledamoten fröken Höjer av suppleanten fröken Rabo samt ledamöterna fru Hermansson och hrr Anderson, Öhman, Hedelius och fru Kollberg av suppleanterna fru Lindgren, fröken Rabo, fru Ander och hr Swanberg.

1) *Sjukvagnar*, avsedda för transport av sjuka eller skadade personer, vilkas transportande i annat fordon eller på annat sätt skulle medföra skada eller ökat lidande.

Sådan vagn kan erhållas alla tider av dygnet antingen genom anmälan på telefon (90 000: brandkåren, eller därest namnanropet är blockerat 22 77 00) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrullerande poliskonstapel och sjukhuscentralen.

Vid rekvisition skall om möjligt uppgivas: a) den sjukas eller skadades namn; b) sjukdomens eller skadans beskaffenhet; c) lägenheten eller platsen, varifrån och till vilken transport skall ske.

Sjukvagn må icke anlitas utan att verkligt behov föreligger; missbruk härav kan medföra, att det ändamål, för vilket den är avsedd, icke kan uppfyllas.

Ersättning för sjuktransport erlägges: med 10 kr.

vid transport inom stadens område ävensom till Söderby sjukhus — dock att transport, som äger rum mellan stadens sjukvårdsanstalter eller mellan av staden disponerade vårdplatser eller som föranledes av att å stadens vårdplatser intagna patienter behöva underkastas behandlingar eller undersökningar, som ej kunna meddelas å vederbörande sjukhus ävensom transport av medelösa personer samt av personer, utsatta för olycksfall å allmän plats eller å allmänt ställe (varmed i detta sammanhang förstås gator, broar, torg och allmänna planteringar), är kostnadsfri;

med 15 kr.

vid transport från eller till plats, belägen utom stadens område, då för transporten åtgår en tid, icke överstigande en halvtimme med tillägg av 10 kr. för varje påbörjad halvtimme därtöfver.

Betalning för transport uppbäres vid transport till sjukhus genom resp. sjukhus' försorg samt vid transport från sjukhus eller från och till annan plats av brandkåren.

Transport av sjuka äger rum även medelst polisradiobilar. Avgiften utgår i vissa angivna fall med 7 kr. 50 öre.

För transport av sjuka personer står sedan hösten 1929 jämväl till förfogande ett Svenska skärgårdsförbundet tillhörigt sjuktransportflygplan, stationerat vid Roslagens flygflottilj, Hägernäs (t. 90 000: Flygambulansen) och avsett för sjuktransporter huvudsakligen inom östra Svealand. För flygplanet erforderlig personal och hangar bekostas av statsmedel samt viss del av årliga underhållet av Stockholms läns landsting. Beträffande driftkostnaderna har förutsatts, att bemedlade sjuka själva skola bestrida transportkostnaderna (c:a 80 kr. per flygtimme) samt att för obemedlade sjuka kostnaden skall bestridas av vederbörande landsting eller stad. Sjukhusdirektionen är bemyn-

digad att av i stadens stat till sjuktransporter anvisade medel bestrida kostnaderna för transport medelst ifrågavarande flygplan av mindre bemedlade, i Stockholm hemortsberättigade personer, som på grund av olycksfall eller hastigt påkommande sjukdom befinnas vara i behov därav.

På stadens bekostnad och genom Svenska röda korsets försorg hava vidare å sju olika platser i huvudstaden (Johannes, Kungsholmens, Östermalms, Katarina och Brännkyrka brandstationer, Riksdagshuset samt Vanadisgaraget, Hudiksvallsgatan 4) upplagts sjukvårdsmaterialförråd, avsedda för röda korsets sjukvårdsberedskap. Denna sjukvårdsberedskap har till uppgift att på kallelse av vederbörliga polis-, brandkårs- och järnvägsmyndigheter ställas till myndigheternas förfogande för samarbitshjälp vid järnvägsolyckor, större eldsvådor, upplopp och andra tillfällen, då olycksfall kunna befäras uppstå.

2) *Epidemivagnar*, avsedda att användas för transport av sjuka, som lida av eller misstänkas lida av pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, nervfeber, paratyfus, scharlakansfeber, difteri (och croup), akut barnförlamning, smittsam hjärnfeber, återfallsfeber, sömnsjuka, undulantfeber, rödsot, Weils sjukdom samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angivet, utlämnas vagn för mässlingssjukas transporterande. För dessa transporter disponerar sjukhusdirektionen fyra epidemitransportautomobiler, vilka äro stationerade vid Epidemisjukhuset.

Epidemivagn kan rekvireras alla tider på dygnet antingen genom polisstation eller sjukhuscentralen, om tydligt skriven sjukhusremiss där företes, innehållande uppgift på den sjukas namn och sjukdom (svensk benämning), eller av läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast t. 22 53 40 — vaktmästare).

I senare fallet skall läkaren uppgiva: a) sitt eget namn; b) den sjukas namn; c) dennes bostad; och d) dennes sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i varje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri.

3) *Djurtransportvagnar*. Å Östermalms brandstation uppställd, för transport av större djur konstruerad automobil kan av allmänheten rekvireras i den ordning och på de villkor, här nedan angivas.

Vagnarna få användas:

1:o) för transport av hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund av sjukdom eller av annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, till Veterinärhögskolan eller, på begäran av djurets ägare eller innehavare, till enskilt stall eller förvaringsrum, därest detsamma är beläget inom huvudstadens område;

2:o) för transport av sjuka hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom huvudstadens område; samt

3:o) för transport av hästar eller andra större

Sjd

djur vare sig sjuka eller friska i andra fall än ovan nämnda, då överenskommelse därom träffas för varje särskilt fall med brandchefen.

Sådan vagn kan erhållas alla tider på dygnet antingen genom anmälan per telefon (90 000: brandkåren) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrullerande poliskonstapel.

Det åligger ägare eller innehavare av djur, som på sätt i det föregående nämnts, blivit transporterat, att härför utgiva ersättning:

- a) för det i 1:o) omförmälda fall med 10 kr.
- b) för det i 2:o) omförmälda fall med 25 kr.
- c) för det i 3:o) omförmälda fall med 25 kr.

för första timmen samt med 10 kr. för varje därefter påbörjad halvtimme.

För uppdragning av djur ur vattendrag, bygg-

nadsgrunder, gropar o. d. erlägges ersättning efter samma grunder som under c) angivits.

Betalning för transport m. m. uppbäres av brandkåren.

Författningar. Hälsovårdsnämndens tillkännagivande ang. transport av sjuka och skadade inom huvudstaden 12 dec. 1913, med ändr. Bestämmelser ang. debitering av avgift för transport i stadens sjuktransportvagnar, fastställda av sjukhusdirektionen 20 dec. 1935, med ändr. 17 dec. 1941, 20 dec. 1944, 7 sept. 1949 och 1 juni 1951 (Kf 1951: nr 36). Polismyndens beslut 14 mars och 13 juni 1947 ang. avgifter för vissa polisradiobiltransporter. ÖÅ:s kung. ang. transport av djur 12 febr. 1921, med ändr. 5 nov. 1942.

Stockholms stads hälsovårdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Hälsovårdsnämnden.

Vasagatan 6 (postadress: postfack, Stockholm 1; postgirokonto nr 51083); t. 222620. Nämnden sammanträder i regel varannan tisdag kl. 13.

I äldre tider fanns ingen offentlig hälso- och sjukvård i Stockholm. Medeltidens sjukvårdsanstalter, ett slags mellanting mellan sjukhus, fattighus och härbärgen, stodo i samband med munkväsendet. Först på 1600-talet började skolade läkare verka i huvudsaken och från början av samma århundrade finna vi där en *stadsmedicus* eller *stadsphysicus* med uppgift att tillhandagå stadens invånare med sjukvård; så småningom blev han emellertid huvudsakligen tjänsteman med skyldighet att besvara rättsmedicinska frågor och besörja fängelse-sjukvård. Såsom medlem av det år 1663 bildade *collegium medicum*, som från att vara en huvudsakligen stadens hälsovårdsmyndighet utvidgades till ett statens ämbetsverk, nuvarande medicinalstyrelsen, fick han en framskjuten ställning och tillades honom 1796 överinseendet över stadens övriga läkare. Från mitten av 1600-talet fanns i Stockholm även en *stadsskirurg* eller *stadsfältskär* med skyldighet att biträda *stadsmedicus* med utvärtesfall samt tillhandagå med läkarhjälp vid olycksfall och därför hålla s. k. fältskärsstugor. År 1827 ombildades *stadsmedicus*- och *stadsskirurgtjänsterna* till förste och andre *stadsläkaretjänster*. Genom k. brev 1757 förordnades om antagande av tre avlönade *fattigläkare*, till en början tillsatta och avlönade av staten, men från 1796 sorterande under *stadsmedicus* och från 1812 avlönade av staden. Frågor rörande hälso- och sjukvård handhades för övrigt under denna tid fortfarande av *fattigvårdsmyndigheten*.

En systematiskt ordnad allmän hälsovård tillkom först i förra århundradet. Det var kolerans uppträdande i Europa år 1830, som verkade såsom en maktig väckelse till organiserandet av hälsovården i huvudstaden, liksom i hela riket. Med hänsyn uteslutande till denna farsot påbjöd k. kungörelsen den 9 juli 1831 tillsättandet av *sundhetsnämnder* i orterna. I Stockholm kallades denna myndighet först *allmänna sundhetskommittén*, men fick snart namnet *allmänna sundhetsnämnden*. Vid

kolerans förnyade vandring till Europa på 1840-talet tillsattes i Stockholm ånyo samma nämnd, som till följd av koleraperiodens långvarighet blev oavbrutet verksam under mer än halvtannat årtionde. I 1862 års kommunalförordning upptogs bland verkställande myndigheter *sundhetsnämnden*, som hade att handlägga alla frågor rörande allmänna hälsotillståndet och sjukvården. *Sundhetsnämnden* fortfor med sin befattning till år 1878, då *Stockholms stads hälsovårdsnämnd* jämlikt 1874 års hälsovårdsstadga för riket, övertog dess bestyr med hälsovården och jämlikt k. instruktionen den 4 mars 1864 för Stockholms stads *sundhetsnämnd* samt *stadsfullmäktiges* beslut den 1 december 1877 jämväl med den allmänna sjukvården och stadens sjukhus.

Hälsovårdsnämndens förvaltning av stadens sjukhus, som tidigare närmast handhades av en särskild sjukhusstyrelse, upphörde i huvudsak med år 1932, efter vilken tidpunkt sjukhusen förvaltas av en av *stadsfullmäktige* vald direktion.

Efterhand hava ytterligare sjukvårdsuppgifter överförts från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen. Sälunda överflyttades enligt *stadsfullmäktiges* beslut 15 juni 1939 följande år de fristående poliklinikerna, polikliniken för könssjuka å St Görans sjukhus, *stadssjuksköterskeinstitutionen* samt kliniska och bakteriologiska laboratorier. Vidare överfördes ledningen av *epidemisjukhusväsendet* ävensom *barnmorskeinstitutionen* fr. o. m. år 1942 och *centraldispensären* (då *tuberkulosbyrå*) fr. o. m. 1 oktober 1945.

Från år 1937 finnes hos nämnden en särskild *epidemiavdelning* med tredje *stadsläkaren* som chef. 1940 tillkom en avdelning för kommunal tillsyn av vissa arbetsplatser enligt lagen om arbetarskydd. Vidare har från år 1944 inrättats en avdelning för förebyggande åtgärder mot råttor och möss.

Hälsovårdsnämndens biologiska och kemiska laboratorier hava år 1941 överlåtits till statens institut för folkhälsan. Nämnden äger enligt därvid träffat avtal rätt att i viss utsträckning få undersökningar utförda vid institutet.

Hälsovårdsnämnden handhar de angelägenheter, som enligt allmän lag eller författning ankomma å sådan nämnd. Nämnden handlägger i övrigt sådana ekonomiska angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Det åligger nämnden att inom sitt förvaltnings-

HN

område lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Enligt hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 skall varje stad utgöra ett hälsovårdsområde. Inom varje sådant område skall finnas en hälsovårdsnämnd, vilken det åligger att ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan inverka på allmänna hälsotillståndet i staden. Hälsovårdsnämnden skall sålunda övervaka efterlevnaden av i hälsovårdsstadgan m. fl. författningar givna föreskrifter om den allmänna hälsovården, verka för åstadkommande av goda sanitära förhållanden med avseende å behovet av vatten- och avloppsledningar, bostäder och badmöjligheter m. m. Hälsovårdsnämnden övar därtill tillsyn över vård och behandling av djur.

Beträffande stadens sjukhusvård, vilken sedan år 1933 omhänderhaves av sjukhusdirektionen, se sid. 419.

Hälsovårdsnämnden består i enlighet med 2 § hälsovårdsstadgan av polismästaren och förste stadsläkaren såsom självskrivna ledamöter samt fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter för de valda ledamöterna utses av stadsfullmäktige för fyra år. Ledamot och suppleant i hälsovårdsnämnd kan ej den vara, som icke uppnått tjugutre års ålder. Nämnden utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter för åren 1954—1957 ägde rum den 11 december 1953 (fyllnadsval den 15 mars och 15 november 1954 samt den 19 december 1955) och för åren 1956—1959 den 19 december 1955.

Författningar m. m. Instruktion för Stockholms stads hälsovårdsnämnd, fastställd av ÖÅ 3 mars 1941, med ändr. (Kf 1940: nr 62, 1942: nr 15). Hälsovårdsstadga 19 juni 1919, med ändr. (se L.). Livsmedelsstadga 21 dec. 1951 med ändr. (se L.).

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 3,768,862 kr. (därav engångs 48,655 kr.), dessutom förlagsmedel 32,250 kr.; inkomster: driftbudgeten 422,835 kr.

Hälsovårdsnämndens ledamöter.¹⁾

Ordförande.

*Kyling, K. F. F., borgarråd; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Göransson, C. G. E., ombudsman, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Rietz, A. E., förste stadsläkare (självskr.).

Ros, A. K. E., polismästare (självskr.).

Canholm, C. E., köpman.

¹⁾ * betecknar här nedan att ledamot eller suppleant skall avgå från sitt uppdrag i och med utgången av kalenderåret 1957.

Rathsman, E. F. N., kamrerare.

*Svedendahl, C. G. A., inköpschef.

Suppleanter¹⁾.

*Danielson, P. G. F., direktör, stadsfullm.

Geijer, J. L., ombudsman.

*Liljekvist, G. S., ombudsman.

Salchow, f. Bahnsen, Anna E., fru.

Täckholm, f. Tiselius, Jenny M. K., sköterska, stadsfullm.

Sekreterare.

Häggmark, C. L. A., sekreterare (se sid. 481).

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse årligen i december fem revisorer jämte tre suppleanter för granskning av hälsovårdsnämndens, sjukhusdirektionens och folktandvårdsstyrelsens räkenskaper och förvaltning under nästföljande år.

Andersson, A. H., kassaforeståndare, ordf.

Breding, G. E., expeditiönsföreståndare.

Eriksson, Ulla M., överpostexpeditör.

Johansson, f. Franzén, Astrid Ch., fru.

Lindqvist, G. R., redaktör.

Suppleanter:

Hansson, N. Å., kassör.

Kjellgren, f. Larssén, Elsa E., fru.

Låftman, J. T. F., civilekonom.

Central förvaltning.

Hälsovårdsnämndens expedition.

Vasagatan 6 (postgirokonton nr 51083); t. 22 26 20; expeditionstid: 10—12, 13—15, lördagar 10—12, 13—14.

Stat år 1956. (Central förvaltning.) Utgifter: driftbudgeten 488,276 kr. (därav engångs 6,700 kr.); dessutom förlagsmedel 22,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 52,100 kr.

Förste stadsläkare (B 21)

(nuv. inneh. g D).

Rietz, A. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

¹⁾ Vid förfall för de av stadsfullmäktige valda ledamöterna skola enligt stadsfullmäktiges beslut suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanterna hr Danielson, fru Salchow, hrr Liljekvist och Geijer samt fru Täckholm, för ledamöterna hrr Canholm och Rathsman suppleanterna fru Salchow, hrr Liljekvist, Danielson och Geijer samt fru Täckholm och för ledamöterna hrr Svedendahl och vice ordföranden suppleanterna hr Geijer, fruarna Täckholm och Salchow, hrr Liljekvist och Danielson.

Sekreterare (31).

Häggmark, C. L. A.; t. 22 26 20; mottagnings-tid: 10—11.

Kontorsskrivare (registrator) (13).

Gröndahl, Karin H. E.

Fyra kanslibiträden, två kontorsbiträden. — Tillfälligt arbetskraft.

Kamrerare (26).

Malmström, E. A.

Kontorsskrivare (13).

Andersson, f. Olsson, G. M. (Gun).

Tillfälligt arbetskraft.

Förste expeditionsvakt (12).

Reijenthal, E. G. H.

Två telefonister, en expeditionsvakt, ett expeditionsvaktsbiträde.

Stadsläkare och stadsdistriktsläkare.

Förste stadsläkaren tillsättes i den ordning k. m:t bestämmer. Förste stadsläkaren är förmän för stadens övriga tjänsteläkare och chef för den under hälsovårdsnämnden lydande personalen. Honom åligger särskilt att fullgöra ej mindre vad enligt allmänna läkarinstruktionen tillkommer förste provinsialläkare och stadsläkare, i den mån icke stadsläkares åligganden tillkomma stadens rättsläkarstation (se sid. 98) eller stadsdistriktsläkare, än även att bereda och föredraga ärenden, som enligt den för hälsovårdsnämnden gällande instruktionen ankomma på nämnden att handlägga samt ombesörja verkställigheten av nämndens beslut, att av stadsdistriktsläkarna varje vecka mottaga uppgifter rörande sjukligheten i staden samt upprätta och vid hälsovårdsnämndens sammanträden framlägga sammandrag av de sålunda inkomna uppgifterna, att med biträde av stadens statistiska kontor årligen utarbeta berättelse över hälsovårdsnämndens verksamhet, samt att varje söckn dag a tid, som hälsovårdsnämnden bestämmer, vara för allmänheten tillgänglig i nämndens expedition.

Stadsdistriktsläkarna tillsätts av hälsovårdsnämnden medelst förordnanden tills vidare. Stadsdistriktsläkares huvudsakliga åligganden äro: att utan särskild ersättning meddela sjukvård åt sjuka, som äro medellösa eller omhändertagits av polismyndighet samt åt barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnden, att till intagning å sjukvårdsinrättning anmäla dem som icke lämpligen kunna skötas i hemmet, börande därvid intyg över den sjukens tillstånd avgivas enligt fastställt formulär, att utan särskild ersättning utfärda intyg för personer, som söka eller

åtnjuta understöd af fattigvården eller omhändertagits af barnavårdsnämnden eller söka inträde å stadens fattigvårds- eller barnavårdsanstalter eller söka pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring och som vid verkställd besiktning funnits äga nedsatt arbetsförmåga, skoland i det sistnämnda fallet intyget utfärdas enligt fastställt formulär; för intyg åt person med hemortsrätt utom staden äger dock läkaren utfärdas särskild ersättning av fattigvården; att då dödsfall inträffat inom distriktet på grund av sjukdom, under vilken läkar-tillsyn icke åtnjutits, på anmodan företaga sådana undersökning om sjukvårdsförloppet och besiktning av liket, som för dödsorsakens utredning erfordras, att över sådana förhållanden, vilka kunna utöva menligt inflytande på det allmänna hälsotillståndet, hava noggrann tillsyn och, där omständigheterna sådant påkalla, därom göra anmälan hos förste stadsläkaren, att, om han därtill förordnas, vara ympare inom anvisat ymningsdistrikt.

Stadsdistriktsläkare bör, där hälsovårdsnämnden icke finner skäl medgiva undantag, hava sin bostad inom det honom anvisade distriktet.

Jourhavande läkare till ett antal av fyra finnas att tillgå för allmänheten under tiden kl. 19—7 (juni—augusti kl. 15—7), lördagar och helgdagsaftnar kl. 15—7 samt sön- och helgdagar dessutom kl. 7—19. Dessa tjänstgöra då i stadsdistriktsläkares ställe. Jourtjänsten ombesörjes av medlemmar i Stockholms läkareförening. Upplysningar erhållas på dagen genom sjukhuscentralen, t. 22 30 20: »sjukhuscentralen», nattetid och söndagar t. 900 00, namnanrop: »Jourhavande läkare».

Instruktioner m. m. Instruktion för förste och [andre stadsläkarna] samt stadsdistriktsläkarna, fastställd av medicinalstyrelsen 13 febr. 1941, med ändr. (Kf 1941: nr 2, 1950: nr 5). K. brev till ÖA 17 juni 1881 ang. förändrade bestämmelser för tillsättning av stadsläkare i Stockholm.

Stat år 1956. (Distriktsläkare.) Utgifter: driftbudgeten 1,039,738 kr.; dessutom förlagsmedel 3,250 kr.; inkomster: driftbudgeten 153,900 kr.

Förste stadsläkaren (se sid. 480).

Läkardistriktet¹⁾.**Nikolai läkardistrikt**

(omfattande Storkyrkoförsamlingen).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* Jonsson, K. G. G.; Hornsgatan 50, Sö., t. 44 63 02 (bostaden: 32 88 61); mottagnings-tid: vardagar 9—10.

¹⁾ Rörande stadens nuvarande indelning i läkardistrikt, se Kf 1950: nr 40; 1951: nr 5; 1953: nr 69, suppl. nr 2; 1954: nr 35; 1955: nr 3.

Kungsholms läkardistrikt

(omfattande Kungsholms och Klara församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant, *tf.* Roushöi, P. C. E. M.; Kungsgatan 54, C.; t. 21 00 15; mottagningstid: vardagar 11,30—12,30.

S:t Görans läkardistrikt

(omfattande östra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* Bäckström, P. W.; Norra Stationsgatan 119, Va; t. 33 02 13; mottagningstid: måndagar—fredagar 9,30—10,30, lördagar 9,30—10.

Fredhålls läkardistrikt

(omfattande västra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren, ävensom av Bromma församling Stora och Lilla Essingen).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Friberg, C. F. S.; Drottningholmsvägen 78, K.; t. 53 50 45; mottagningstid: vardagar 9—10.

Matteus läkardistrikt

(omfattande Matteus församling utom den del av församlingen, som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)

(nuv. inneh. g 19).

Magnusson, A. B. F.; Rörstrandsgatan 3, 1 tr., Va.; t. 33 65 28; mottagningstid: vardagar 9,30—10,30.

Gustav Vasa läkardistrikt

(omfattande Gustav Vasa församling jämte den del av Matteus församling, som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Bexelius, J. G.; Odengatan 85, Va.; t. 32 00 36; mottagningstid: vardagar 9—10.

Johannes läkardistrikt

(omfattande Johannes och Adolf Fredriks församlingar).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Röjdmärk, O. E.; Upplandsgatan 50, 3 tr., Va.; t. 32 45 32 (bostaden: 30 36 00); mottagningstid: vardagar 9—10.

Östermalms västra läkardistrikt

(omfattande Jakobs och Engelbrekts församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24)

(nuv. inneh. g 18).

Rülcker, E. R. A. O.; Nybrogatan 28, 4 tr., Ö.; t. 60 10 15; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Östermalms östra läkardistrikt

(omfattande Hedvig Eleönora och Oscars församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24)

(nuv. inneh. g 18).

Floom, J. A.; Storgatan 10, Ö.; t. 61 01 44; mottagningstid: vardagar 9—10.

Katarina norra läkardistrikt

(omfattande norra delen av Katarina församling samt östra och södra delarna av Maria Magdalena församling, med gräns för distriktet i öster i Renstiernas Gata, i söder i Folkungagatan, i väster i Rosenlundsgatan, i norr i Maria Prästgårdsgata till Kvarngatan och i densamma norrut i Maria Trappgränd).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Rasch, F. W.; Folkungagatan 61, 2 tr., Sö.; t. 40 00 58; mottagningstid: vardagar 9—10.

Katarina södra läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina församling, som begränsas i norr av Folkungagatan, i väster av Timmermangsgatan, i söder av Blekingegatan samt i öster av Södermannagatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)

(nuv. inneh. g 19).

Sandborgh, L. A.; Götgatan 58, t. h., 4 tr., Sö.; t. 40 45 50; mottagningstid: vardagar 10—11.

Sofia östra läkardistrikt

(omfattande norra delen av Sofia församling med gräns i Skånegatan jämte Danviksclippan och Lugnet).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* Edlind, G. V.; Folkungagatan 50, Sö.; t. 43 03 22; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Hammarby läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina och Sofia församlingar, som begränsas i norr av Skånegatan, Renstiernas Gata och Folkungagatan och i väster av Södermannagatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Hansson, A. F.; Folkungagatan 108, 2 tr., Sö.; t. 40 46 00; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Sofia västra läkardistrikt

(omfattande den del av Sofia församling, som ligger väster om Södermannagatan samt den del av Katarina församling, som ligger väster om Södermannagatan och söder om Blekingegatan till församlingsgränsen i väster).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Pettersson, H. T.; Ringvägen 112, Sö.; t. 42 09 20; mottagningstid: vardagar 9—10.

Maria läkardistrikt

(omfattande norra och västra delen av Maria Magdalena församling med gräns i öster i Maria Trappgränd och Kvarngatan, i söder i Maria Prästgårdsgata och i väster i Torkel Knutssongatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* Anzén, G. G.; Götgatan 15, Sö.; t. 41 18 30; mottagningstid: vardagar 9—10.

Högalids läkardistrikt

(omfattande Högalids församling utom stadsdelarna väster om Långholmsgatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* Befrits, K. A.; Långholmsgatan 26, 4 tr., Sv.; t. 68 46 86 (bostaden: 217421); mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Mälarhöjdens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Aspudden, Hägersten och Mälarhöjden).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Rosengren, E. G.; Blommensbergsvägen 167, Hägersten; t. 45 65 67; mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 9—10, lördagar 10,30—11,30.

Gröndals läkardistrikt

(omfattande av Brännkyrka församling stadsdelarna Gröndal, Liljeholmen, Nybohov, Reimersholme samt av Högalids församling stadsdelarna väster om Långholmsgatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Befrits, K. A., tjf. (se ovan).

Älvsjö läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Herrängen, Liseberg, Långbro, Långsjö, Solberga, den del av Stureby, som ligger i Brännkyrka församling, Örby, Östberga och Älvsjö).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* Nilsson, G. B.; Älvsjövägen 5, Älvsjö; t. 47 19 00; mottagningstid: vardagar 9—10.

Midsommarkransens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Midsommarkransen, Hägerstensåsen och Västberga).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant.

Årsta läkardistrikt

(omfattande stadsdelen Årsta öster om stambanan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Carlberg, G. U.; Hjälmarsvägen 28, 1 tr., Johannessov; t. 45 69 78 (bostaden: 48 26 23); mottagningstid: vardagar 9,30—10,30.

Enskede norra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Johannessov, Björkhammen och Hammarbyhöjden samt södra Hammarbyhamnen).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Lindström, B. G.; Gullmarsplan 13, 3 tr., Johannessov; t. 49 49 15 (bostaden: 44 35 43); mottagningstid: vardagar 10,30—11,30.

Enskede södra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Gamla Enskede, Svedmyra och den del av Stureby, som ligger inom Enskede församling).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Andrén, S. A. R.; Tussmötevägen 211, Enskede; t. 49 65 68; mottagningstid: vardagar 9—10.

Gubbängens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Fagersjö, Farsta, Flaten, Gubbängen, Orhem, Skrubba, Sköndal och Tallkrogen).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant, *tf.* Linnaks, f. Laine, Aino; Gubbängstorget 122, Enskede; t. 94 78 05; mottagningstid: vardagar 9—10.

Hökarängens läkardistrikt

(omfattande stadsdelen Hökarängen).

Stadsdistriktsläkare¹⁾.

Schönstedt, H. Å. R.; Majrovägen 8, Enskede; t. 94 76 00; mottagningstid: vardagar 9—10.

Bagarmossens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Kärrtorp, Skarpnäck, Enskededalen och Pungpinan).

Stadsdistriktsläkare¹⁾.

Lindeberg, K. M. L.; Lillåvägen 47, Johan-

¹⁾ Löneställningen för tjänsten ännu ej fastställd.

HN

neshov; t. 59 89 42 (bostaden: 49 49 50); mot-
tagningstid: vardagar 10—11.

Enskede Gårds—Enskedefältets läkar- distrikt

(omfattande stadsdelarna Enskede Gård och En-
skedefältet).

*Stadsdistriktsläkare*¹⁾.

Eggert, P. A. V.; Ymsenvägen 14, Johanneshov;
t. 48 51 00; mottagningstid: vardagar 9—10.

Bandhagens läkar-distrikt

(omfattande stadsdelarna Bandhagen och Hög-
dalen).

*Stadsdistriktsläkare*¹⁾.

Norstedt, S. L.; Bandhagsplan 4, Bandhagen; t.
47 51 80; mottagningstid: vardagar 9—10.

Västertorps läkar-distrikt

(omfattande stadsdelarna Västertorp, Fruängen,
Jakobsberg och Sättra).

*Stadsdistriktsläkare*¹⁾.

Ribbing, H. L.; Störtloppsvägen 12, Hägersten; t.
46 27 81; mottagningstid: vardagar 9,30—
10,30.

Bromma östra läkar-distrikt

(omfattande stadsdelarna Nockeby, Olovslund,
Högländet, Älsten, Smedslätten, Äppelviken,
Abrahamsberg, Stora Mossen, Alvik, Traneberg,
Ulvsunda och Ulvsunda Industriområde).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant, *tf. Larson*, A. E.; Kommunhuset,
Alvik, Bromma; t. 25 44 00; mottagningstid:
vardagar 9—11.

Bromma västra läkar-distrikt

(omfattande stadsdelarna Nockebyhov, Åkeshov,
Åkeslund, Norra och Södra Ångby, Riksby,
Bromma Kyrka, Beckomberga, Eneby, Bällsta
och Mariehäll).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Dagulf, K. H.; Drottningholmsvägen 382, Brom-
ma; t. 26 58 00; mottagningstid: vardagar
10—11.

Blackebergs läkar-distrikt

(omfattande stadsdelarna Blackeberg, Räcksta
och Grimsta).

*Stadsdistriktsläkare*¹⁾.

Jungtorp, G. R. V.; Holbergsgatan 53, Bromma;
t. 37 29 55; mottagningstid: vardagar 9—11.

¹⁾ Löneställningen för tjänsten ännu ej fast-
ställd.

Spånga läkar-distrikt

(omfattande stadsdelarna Hässelby Villastad,
Vinsta, Kälvesta, Nälsta, Solhem, Flysta, Lunda
och Bromsten).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Thorinn, J. E. F.; Apotekshuset, Spånga; t.
36 00 58; mottagningstid: vardagar 10—11.

Vällingby läkar-distrikt

(omfattande stadsdelarna Vällingby, Hässelby
Gård och Hässelby Strand).

*Stadsdistriktsläkare*¹⁾.

Schött, G. E. D.; Holbergsgatan 53, 2 tr.,
Bromma; t. 37 75 00; mottagningstid: 9—11.

Ympningsväsendet.

En »kopplingsanstalt» öppnades i Stockholm
år 1776, men skyddskoppympningen kom till
någon allmänare användning först efter 1816
års kungl. reglemente för vaccinationen i riket,
som ålade de olika församlingarna skyldighet att
autaga vaccinatorer. År 1855 överflyttades an-
svaret för skyddskoppympningen i Stockholm
på statens därvarande vaccinepåföreståndare,
men blev vaccinationsväsendets handhavande på
1880-talet överflyttat på hälsovårdsnämnden.

Grundvalen för stadens nuvarande ympnings-
väsen bildar lagen den 2 juni 1916 om skydds-
koppympning, som stadgar, att till förekommande
av smittkoppor varje barn skall skyddskoppymp-
pas, senast under det kalenderår, då det fyller
sex år. I vissa fall kan dock undantag från ymp-
ningsplik medgivnas.

Staden är f. n. indelad i tolv ympnings-
distrikt. För vart och ett av dessa är anställd
en ympare (i regel vederbörande stadsdistrikts-
läkare), som under den blidare årstiden en gång i
veckan på av hälsovårdsnämnden upplåtna lokaler
i de skilda stadsdelarna går allmänheten till handa
med kostnadsfri skyddskoppympning. Ympare
skall göra anteckning om varje av honom utförd
ympning i en ympningsjournal. Utdrag av denna
journal skall enligt lagen före den 10 januari
varje år för näst föregående år insändas till ve-
derbörande pastorsämbete för anteckningar i för-
samlingsboken. Enligt medicinalstyrelsens med-
givande insändas emellertid i Stockholm samtliga
utdragen enligt särskilda formulär till förste stads-
läkaren och överlämnas sedermera till mantals-
verket för anteckning i folkregistret.

Ympare förordnas av hälsovårdsnämnden och
erhåller ersättning av statsmedel.

Offentlig vaccination förrättas under maj
och september 1956 å nedan angivna lokaler och
tider. Ympning sker å andra tider vid de mot-
tagningar vederbörande läkare i förekommande

¹⁾ Löneställningen för tjänsten ännu ej fast-
ställd.

fall håller i egenskap av stadsdistriktsläkare (se sid. 481) ävensom under tid då skolarbete pågår å Hornsgatan 50, 1 tr., torsdagar 16—16,30 samt å barnavårdscentralerna av läkarna vid dessa (se sid. 294).

Författning. Lag 2 juni 1916 ang. skyddskoppypmpning, med ändr.

Ympare.

(Betr. mottagning å Hornsgatan 50, se texten ovan).

1:a ympningsdistriktet

(omfattande Klara, Jakobs och Adolf Fredriks församlingar).

Mottagning: hälsovårdsnämnden, Klara Västra Kyrkogata 3 B, C., måndagar 15,30—16.

2:a ympningsdistriktet

(omfattande Johannes, Gustav Vasa och Matteus församlingar).

Mottagning: Gustav Vasa skola, Karlbergsvägen 34, Va., läkarrummet, onsdagar 15—15,30.

3:e ympningsdistriktet

(omfattande Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar).

Mottagning: polikliniken, Jungfrugatan 27, Ö., fredagar 14—14,30.

4:e ympningsdistriktet

(omfattande Nikolai, Katarina och Maria Magdalena församlingar).

Mottagning: Hornsgatan 50, 1 tr., Sö., torsdagar 16—16,30.

5:e ympningsdistriktet

(omfattande Kungsholms, St Görans och Essinge församlingar).

Mottagning: polikliniken å Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Polhemsgatan 30, K., måndagar 16—16,30.

6:e ympningsdistriktet

(omfattande Högalids församling).

Mottagning: Barnsjukhuset Samariten, Ringvägen 21, Sö., de tre första fredagarna i maj och september 13,30—14.

7:e ympningsdistriktet

(omfattande Enskede församling).

Mottagning: Gubbängstorg 122, Enskede, torsdagar 16—16,30.

8:e ympningsdistriktet

(omfattande Brännkyrka församling).

Mottagning: Västertorps skola, Störtloppsvägen, Hägersten, fredagar 16—16,30 i maj och samma tid onsdagar i september.

9:e ympningsdistriktet

(omfattande Sofia och Katarina församlingar).

Mottagning för späda barn: Barnavårdscentralens lokal, Nytorpgatan 44, Sö., onsdagar 10—10,30.

Mottagning: Katarina församlings dag- och eftermiddagshems lokal, Nytorpgatan 40, Sö., torsdagar 12,30—13.

10:e ympningsdistriktet

(omfattande Bromma och Västerleds församlingar).

Mottagning: Drottningholmsvägen 382, Bromma, tisdagar 16—16,30.

11:e ympningsdistriktet

(omfattande Spånga församling med undantag av stadsdelarna Blackeberg, Räcksta och Vällingby).

Mottagning: Apotekshuset, Spånga, andra och tredje måndagen i maj och september 13,30—14.

12:e ympningsdistriktet

(omfattande stadsdelarna Blackeberg, Räcksta och Vällingby).

Mottagning: Blackebergs folkskola, Björnsgatan 132, Bromma, onsdagar 13,30—14.

Allmän hälsovård.

Hälsovårdsinspektionen.

Vasagatan 6, C.; t. 22 26 20.

Hälsovårdsinspektionen avser att bereda hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen över ordningen i staden, vad hälsovården angår. Inspektionens chef närmast under förste stadsläkaren är andre stadsläkaren, som tillsättes av hälsovårdsnämnden. Till hälsovårdsinspektionen räknas också tredje stadsläkaren, byråingenjören och ingenjören, förste stadsveterinären och stadsveterinärerna samt förste veterinären och veterinären vid nämndens anstalter för födoämneskontroll, vilka hava sin huvudsakliga verksamhet vid födoämneskontrollen (se sid. 488) samt kommissarien, förste hälsovårdsinspektörerna och hälsovårdsinspektörerna. Veterinärerna skola vara legitimerade samt med för besiktningssman vid offentlig köttkontroll stadgad kompetens. Hälsovårdsinspektörerna skola hava genomgått utbildningskurs för hälsovårdsinspektörer vid Statens institut för folkhälsan eller hava likvärdig utbildning.

Andre och tredje stadsläkarna hava åliggande huvudsakligen, att utöva tillsyn över stadens allmänna hälsovård, att åt inspektörerna lämna nödig undervisning i allmän hälsovårdslära och annat, som till deras yrke hör, att själva eller genom den övriga personalen såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga be-

sök i stadens olika delar undersöka de sanitära förhållandena, att särskilt ägna sin uppmärksamhet åt infektionssjukdomarnas förhållanden i staden och att dagligen hålla förste stadsläkaren underrättad om inträffade fall av i epidemilagen omförmälda sjukdomar och i anledning därav vidtagna åtgärder, att utöva ledningen av stadens desinfektions-, isolerings- och avlusningsanstanter samt den kommunala yrkesinspektionen, att varje helgfri dag på bestämd tid vara för allmänheten tillgänglig å nämndens expedition. Vid förfall för förste stadsläkaren är andre stadsläkaren skyldig att uppehålla dennes tjänst, såvida han därtill förordnas, utan skyldighet att samtidigt uppehålla egen tjänst.

Sundhetsinspektören för könssjukdomar handlägger ärenden jämlikt lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot könssjukdomar.

Förste stadsveterinären åligger att hålla tillsyn över kött, mjölk och andra animala födoämnen, som i staden hållas till salu eller dit införas för sådant ändamål, över transporter av hithörande födoämnen samt över sådana lägenheter och platser, där animala födoämnen försälas eller till försäljning bearbetas eller förvaras, att lämna hälsövärdnsinspektionens personal nödig undervisning i födoämneskontroll och tillse, att densamma äger god kännedom om sina skyldigheter härutinnan och om de författningar och föreskrifter, varpå dessa grundas. Han skall därjämte förestå stadens karantänsanstanter för från utrikes orter sjöledes införda djur samt ägna sorgfällig uppmärksamhet åt sådana förhållanden inom staden, som kunna menligt inverka på husdjurens sundhet eller bland dem befindra uppkomsten och spridningen av smittsamma sjukdomar. Han skall på kallelse närvara vid nämndens sammanträden samt äger även bevista slakthus- och saluhallstyrelsens sammanträden.

Stadsveterinärerna ha att biträda förste stadsveterinären i honom tillkommande göromål. De skola därjämte vid förfall för förste stadsveterinären eller förste veterinären vid anstältna för födoämneskontroll bestrida deras tjänsteåligganden.

Byråingenjören åligger att granska förslag och ritningar till rörlednings- och s. k. sanitära installationsarbeten samt att utöva kontroll över dylika arbeten ävensom att å nämndens vägnar avgiva yttrande till industriverksstyrelsen över ansökningar om entreprenörsrättigheter för avloppsledningar. Sådana ansökningar må icke av industriverksstyrelsen beviljas, med mindre hälsövärdnsnämnden tillstyrkt desamma. Byråingenjören har vidare att förträtta till hälsövärdnsnämndens område hörande undersökningar i fråga om teknisk hygien beträffande bostäder, samlingslokaler, industrier, vattenförsörjning, bad etc. samt att häröver avgiva utlåtande, ävensom att i övrigt utföra de andra uppdrag, som nämnden, förste stadsläkaren eller andre stadsläkaren påkallar.

Förste veterinären och veterinären vid hälsövärdnsnämndens anstanter för födoämneskontroll hava åliggande att å nämndens mjölkhygieniska laboratorium samt dess kontrollbyråer för importerade, anhallna och inlämnade födoämnen utföra erforderliga undersökningar samt handhåva nämndens ledningen i fråga om mjölkkontrollen. Förste veterinären åligger därjämte att ansvara för att influtna medel i föreskriven ordning till nämnden inlevereras samt att granska inkomna räkningar och anstaltarnas räkenskaper. Han skall vid förfall för förste stadsveterinären och stadsveterinärerna bestrida deras åligganden. Veterinären är skyldig att vid förfall för förste veterinären bestrida hans åligganden.

Kommissarien utövar det närmaste förmanskapet över hälsövärdnsinspektörerna och vägleder dessa vid deras arbete och övervakar, att hälsövärdnsnämndens uppmärksamhet angående avhjälpande av sanitära olägenheter efterkommas.

Hälsövärdnsinspektörerna utföra rutinmässiga inspektioner inom livsmedels- och samlingslokaler, gårdar, småindustri och hantverk, badinrättningar, skolor, lokaler för halvöppen barnavård, hotell och pensionat m. fl. platser samt verkställa utredningar angående inkomna klagomål över sanitära olägenheter, soprum och sopnedkast, provtagningar av vatten samt mjölk och andra livsmedel, kontroll av rörledningsarbeten, ohysesinspektioner, rökobservationer m. m.

Desinfektion i bostäder verkställs av hälsövärdnsinspektionen jämlikt epidemilagen den 19 juni 1919 samt tuberkulosförordningen den 31 mars 1939, ävensom i andra fall på begäran av enskilda eller där särskilda omständigheter anses påkalla en dylik åtgärd.

Författningar. Instruktion för Stockholms [hälsoopolis], fastställd av hälsövärdnsnämnden 8 okt. 1880. Instruktion för [sundhetsinspektören], fastställd av hälsövärdnsnämnden 5 maj 1931 (Kf 1931: nr 34), med ändr. Instruktion för förste och andre stadsveterinärerna i Stockholm, fastställd av medicinalstyrelsen 19 jan. 1935. Instruktion för tredje stadsläkaren, antagen av hälsövärdnsnämnden 22 april 1952 (Kf 1952: nr 15). Hälsövärdnsstadga 19 juni 1919, med ändr. (se L). Livsmedelsstadga 21 dec. 1951, med ändr. Livsmedelsordning för Stockholms stad, fastställd av ÖA 25 maj 1954 (Kf 1954: nr 22). Renhållningsordning för Stockholms stad, fastställd av ÖA 10 juli 1954 (Kf 1954: nr 85), med ändr. Reglemente ang. avloppsledningar för spillvatten inom hus och tomter, fastställt av ÖA 8 juli 1908, med ändr. 19 maj 1930 (Kfh 1946: sid. 393).

Stat år 1956. (Allmän hälsövärd.) Utgifter: driftbudgeten 2,240,848 kr. (därav engångs 41,955 kr.), dessutom förlagsmedel 7,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 216,835 kr.

(Hälsö- och bostadsinspektionen.) Utgifter: driftbudgeten 1,721,401 kr. (därav engångs

20,400 kr.), dessutom förlagsmedel 7,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 34,900 kr.

Andre stadsläkare (B 17).

Bjurström, O. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Tredje stadsläkare (33).

Funkquist, P. H. S.; t. 22 26 20; mottagnings-tid: 13—14.

Förste stadsveterinär (B 14).

Larsson, R.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Stadsveterinärer (33).

Plazikowski, U. E. M., Alström, E. I.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Sundhetsinspektör (för könssjukdo-mar) (4,600 kr. av statsmedel).¹⁾

Norman, A. V.; t. 22 26 20; mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 9—9,30.

Byråingenjör (33).

Lindström, E. L.

Ingenjör (25).

Blomberg, T. H.

Hälsövärdskommissarie (25).

Fahlström, A. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Förste hälsövärdinspektörer (21).

Franzon, C. A.; Grenhagen, A. I.; Lindahl, C. J. (se sid. 488); Nilsson, A. M. E.

Hälsövärdinspektörer (19)

Alm, G. A.; Berg, G. E.; Blomkvist, S. A.; Elm-qvist, J. T. H.; Julin, G. E.; Malmström, J. E. L.; Norén, R. N. E.; Norén, T. R. V.; Persson, E. V.; Romfelt, L.; Stigbert, K. D. (se sid. 489); en vakant.

Hälsövärdinspektörer (17).

Aspling, A. G. A.; Bergström, T. E. E.; Bohman, G. B. L.; Brannemark, Å. H.; Braun, E. L.; Brundal, B. G. T.; Ekfeldt, B. G.; Engstedt, N. G. R.; Enlund, E. G.; Ersmark, E. G.; Finne-rud, A. H.; Jernby, A. E. F.; Johansson, P. Å.; Karlberg, O. H.; Klintberg, L.-G. E.; Löf, K. B.; Magnusson, S. O.; Mellander, N. G. O.; Myhrman, T. H.; Nilsson, B.; Nordfur, N. A.; Persson, P. A. S.; Persson, P. E. R.; Rannelid, C. R. G.; Reindahl, N. B.; Salmén, U. R. V.; Skyberg, T. V.; Sköld, G. H.; Ståfors, K.

¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersätt-ning utöva tillsyn över mottagningarna för pro-fylaktisk behandling av könssjuka (se sid. 468).

J. B.; Sundin, K. H.; Thelander, A. H.; Till-quist, E. G.; Wahlberg, S. E. O.; Wädding, Å. C.; Wähl, F. G.; Åström, O. E.; en vakant.

Avdelningen för allmän inspektion.

Vasagatan 6, C.; t. 22 26 20; expeditionstid: 8—17 (lördagar 8—15).

Föreståndare.

Hälsövärdskommissarien (se ovan).

Tekniska avdelningen.

Klara Västra Kyrkogata 3 B, 3 tr., C.; t. 22 26 20; expeditionstid: 13—15, lörda-gar 13—14.

Chef.

Byråingenjören (se ovan).

Ingenjören (se ovan).

Allmänna avdelningen:

Grenhagen, A. I., förste hälsövärdinspektör (se ovan).

Tre hälsövärdinspektörer.

Rörinspektionen:

Expeditionstid: 14—16, lördagar 13, 30—14.

Nilsson, A. M. E., förste hälsövärdinspektör (se ovan).

Fem hälsövärdinspektörer.

Rättutrotningsavdelningen.

Herkulesgatan 24, 2 tr., C.; t. 21 80 36, 21 80 37, 21 80 38, 21 80 46, 22 26 20; expe-ditionstid: vardagar 15—16 (lördagar 13—14). Utlämnings av rättgift (Herkules-gatan 27, C.) 8—12.

Sedan långt tillbaka hava hälsövärdsmyn-digheterna i huvudstaden vidtagit åtgärder av olika slag i syfte att motverka smittospridning och skadegörelse genom råttor. År 1905 ställdes ett anslag å 18,000 kr. till hälsövärdsnämndens förfogande för åtgärder till utrotande av dessa djur. Anslaget användes till systematisk utläggning av rättgift. De fastighetsägare och övriga personer inom staden, vilka önska inköpa rättgift, kunna erbålla sådant hos hälsövärdinspek-tionen till självkostnadspris enligt fastställd taxa.

Enligt hälsövärdsstadgan äger hälsövärdsnämnd, i den mån så anses av behovet på-kallat, meddela föreskrift om vidtagande av erforderliga åtgärder för utrotande av råttor och möss. Avdelningen är underställd andre stadsläkaren.

Föreståndare.

Franzon, C. A., förste hälsövärdinspektör (se ovan).

Kommunala yrkesinspektionen.

Herkulesgatan 24, 2 tr., C.; t. 22 26 20, 21 80 47, 21 80 48; expeditionstid: vardagar 15—16 (lördagar och dag före helgdag 13—14).

Kommunala yrkesinspektionen utövar tillsyn å efterlevnaden av arbetarskyddslagen och med stöd av denna meddelade författningar, lagarna om arbetstidens begränsning m. fl. vid sådana arbetsställen, där i regel färre än tio arbetare användas och ingen maskinell anordning, ångpanna c. d. förekommer.

Avdelningen utför även undersökningar och utredningar i frågor rörande klagomål över sanitära olägenheter i arbetslokaler. Avdelningen är underställd andre stadsläkaren.

Författning. Arbetarskyddslagen 3 jan. 1949, se L.

Föreståndare.

Elmqvist, J. T. H., hälsovårdsinspektör (se sid. 487).

Anstalter för cyanvätebehandling.

För norra stadsdelarna: anstalten vid Ropsten, Värtan; t. 21 81 71 (tills vidare stängd).

För södra stadsdelarna: anstalten vid Lågnagatan (väster om vårdhemmet Högalid), Sv.; t. 41 05 80 (tills vidare stängd); anstalten vid Nürnbergsfastigheterna, Högbergsgatan 73, ö. g., Sö.; t. 40 02 12. Anstalten hålles öppen 8—13, 14—16.30 (lördagar 8—12).

Hälsovårdsnämndens anstalter för cyanvätebehandling, vilka inrättades år 1933, mottaga möbler m. m. för gasbehandling mot ohyra. Vid anstalten vid Ropsten kan även verkställas viss behandling, som enligt gällande karantänskungörelse skall kunna verkställas vid karantänsstation i Stockholm.

På begäran av allmänheten verkställas av hälsovårdsnämnden undersökning av bostäder och bohag med avseende å förekomst av väggohyra, varvid intyg om undersökningens resultat utfärdas. Undersökning rekvideras hos cyanväteanstalternas föreståndare å hälsovårdsnämndens expedition vardagar (utom lördagar) 14—16, lördagar 13—14; t. 21 81 71.

Författningar. Taxa för cyanvätebehandling av möbler, kläder o. dyl., fastställd av hälsovårdsnämnden 11 juni 1935, med tillägg 9 febr. 1937, 13 dec. 1938 och 13 maj 1952 (Kf 1935: nr 14, 1937: nr 6 I, 1938: nr 48, 1952: nr 103). Taxa för undersökning med avseende å förekomst av väggohyra, fastställd av hälsovårdsnämnden 9 febr. 1937 (Kf 1937: nr 6 II).

Stat år 1956. (Anstalter för isolering och cyanvätebehandling.) Utgifter: driftbudgeten

106,832 kr.; inkomster: driftbudgeten 28,035 kr.

Föreståndare.

Lindahl, C. J., første hälsovårdsinspektör; mottagning: Herkulesgatan 24, 2 tr., C., t. 21 81 71, 14—16 (lördagar 13—14) (se sid. 487).

Desinfektör (17).

Lindström, S. V.

Anstalter för födoämneskontroll.

I enlighet med livsmedelsstadgan samt andra författningar och hälsovårdsföreskrifter åligger det hälsovårdsnämnden att hålla tillsyn över i staden till salu hållna födoämnen och dryckesvaror och att övervaka, att endast enligt lagen ang. köttbesiktning och slakthus besiktigat och stämplat, färskt kött hålles till salu.

Dessutom skall nämnden enligt förordningen ang. kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett handhåva undersökning och stämpling av sådana varor samt därjämte enligt livsmedelsstadgan utöva kontroll över andra från utlandet till eller över Stockholm importerade födoämnen.

För utövande av denna kontroll har nämnden bl. a. år 1912 inrättat ett mjölkhygieniskt laboratorium samt kontrollbyråer för undersökning dels av utav allmänheten inlämnade eller av hälsovårdsinspektionen anhängna födoämnen, dels ock av importerade födoämnen.

Författningar. Hälsovårdsstadgan 19 juni 1919, med ändr. (se L.). Livsmedelsstadgan 21 dec. 1951, med ändr. Livsmedelsordning för Stockholms stad, fastställd av ÖA 25 maj 1954 (Kf 1954: nr 22). Giftstadgan 26 nov. 1943, med ändr.

Rörande köttvaror m. m.: K. förordn. 30 sept. 1921 ang. kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett, med ändr. Lag 11 maj 1934 ang. köttbesiktning och slakthus, med ändr. (Kfh 1946: sid. 804). K. kung. 30 nov. 1934 ang. kontroll vid införsel av köttvaror till område med köttbesiktningstvång, med ändr.

Rörande mjölkvaror m. m.: K. kung. 6 mars 1942 med viss best. ang. handeln med mjölk, med ändr. K. förordn. 21 juli 1937 med vissa best. rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde, med ändr. K. kung. 22 maj 1942 ang. förfarandet vid pastörisering av till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m., med ändr. Medicinalstyrelsens och lantbruksstyrelsens kung. 17 juni 1942 ang. undersökning av pastöriseringsgraden hos mjölk och grädde m. m.

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 412,615 kr. (därav engångs 21,555 kr.); inkomster: driftbudgeten 153,900 kr.

**Kontrollbyråerna för importerade, an-
hållna och inlämnade födoämnen samt
mjölkhygieniska laboratoriet.**

Östra Järnvägs-gatan 8, C.; t. 23 05 65
(växel); expeditionstid: 9—16, *lördagar*
9—14 (kassan 10—14, *lördagar* 10—13).

Undersökningen av importerade födoämnen
verkställes under ordinarie tulltid, och skall an-
mälan därom göras mellan kl. 9 och 10.

Förste veterinär (35).

Kämpe, Å.: t. 23 05 65 (växel), efter kl. 16,30
11 64 02; mottagningstid: 13—14.

Veterinärer (30).

Lennartsson, T. F.; Brag, f. Hillivirta, Hilka E.

Hälsovårdsinspektör (19).

Stigbert, K. D. (se sid. 487).

Fyra *inspektörer*, två *preparatorer*, en
förste vaktmästare, två *första laboratri-
ser*, åtta *laboratriser*, ett *kansliåbiträde*, ett
kontorsbiträde, tre *vaktmästare*, en *expe-
ditionsrakt*. — Fyra *städerskor*. Dessutom
veterinärer och *stämplare* i mån av behov
mot av hälsovårdsnämnden fastställd eller i varje
särskilt fall bestämd timavlöning.

Epidemiavdelningen.

Epidemiavdelningen ombesörjer de arbets-
uppgifter, som enligt epidemilagen åligga hälso-
vårdsnämnden, nämligen att vidtaga åtgärder till
sjukdoms förebyggande eller förhindrande av dess
utbredning.

Chef.

Tredje stadsläkaren (se sid. 487).

Tre *epidemisjuksköterskor*.

Isoleringsanstansten.

Brännkyrkagatan 62, Sö.; t. 41 57 79;
expeditionstid: hela dygnet.

Isoleringsanstansten, som inrättades år 1882,
är avsedd att användas för att härbärgera dels
personer, som böra stå under observation för
epidemisk sjukdom, dels personer, som måste
beredas bostad i samband med åtgärder mot
smitta eller ohyra i deras hem. Dessutom mot-
tagas personer vissa dagar i veckan inom bad-
avdelningen för reningsåtgärder mot ohyra. An-
stansten rymmer, förutom köks- och förrådslo-
kaler, bostads- och expeditiionsrum samt tvenne
badavdelningar, fjorton rum med plats för fyrtio

personer. Tillsynen över anstansten utövas av
tredje stadsläkaren.

Förestånderska (9).

Jönsson, Edit W.

Ett *biträde*. — Tillfällig personal i mån
av behov.

Desinfektionsanstansten.

Epidemisjukhuset, nära Valhallarvägen,
uppfartsväg från Ingemarsgatan, Va.;
t. 22 53 40 (växel); expeditionstid: 7—16.

Å desinfektionsanstansten, som inrättades år
1882, desinfektteras i ugn gång- och sängkläder
från allmänna inrättningar och från enskilda
personer. Desinfektioner och transporter av per-
sedlar äro kostnadsfria, då de företagas vid tuber-
kulos och i enlighet med bestämmelserna i epide-
milagen. Eljest erlägges avgift enligt fastställd
taxa.

Beiträffande desinfektion i bostäder, se under
hälsovårdsinspektionen (sid. 486).

Karantänsstationen.

*Anmälningar angående besiktning m. m.
göras å hälsovårdsnämndens expedition,
Vasagatan 6, C.; t. 22 26 20.*

En karantänsanstanstalt ingick redan i den 1884
uppgjorda planen för orduandet av huvudstadens
epidemisjukvård, men den anlades först 1892
under trycket av då hotande kolerafara. Till
plats därför valdes den till Fjäderholmsgruppen
hörande lilla ön Skottland. Anstansten hade till
ändamål att betjäna fartyg, ombord å vilka sjuk-
domsfall i kolera eller pest förekommit och som
därför måste undergå desinfektion.

Enligt k. karantänskungörelsen den 4 maj
1934 skulle riket, som från utrikes ort an-
kom till riket och på grund av beröring med
område, vilket förklarats smittat av pest, kolera,
fläckfeber eller smittkoppor, eller av annan an-
ledning medförde risk för sådan sjukdoms infö-
rande i riket, jämte passagerare, besättning och
last underkastats besiktning, isolering m. m. å
karantänsstation. Sedan Sverige biträtt av fjärde
världshälsovårdsförsamlingen den 25 maj 1951
antagna internationella hälsovårdsbestämmelser,
har k. m:t den 24 april 1953 utfärdat kungö-
relse om sanitär kontroll över den internationella
trafiken (karantänskungörelse). Enligt denna kun-
görelse skall bl. a. Stockholm vara karantäns-
station. Vid karantänstation och internationell
flygplats skall finnas karantänsläkare, vilken
jämte ställföreträdare för honom förordnas av
hälsovårdsnämnden.

Författning. K. kung. 24 april 1953
om sanitär kontroll över den internationella tra-
fiken (karantänskungörelse) (Svf 1953: nr 222).

Karantänsläkare.

(Tillika läkare vid Bromma tullflygplats.)

Rietz, A. E., förste stadsläkare.

Ställföreträdande karantänsläkare.

Bjurström, O. E., andre stadsläkare; Funkquist, P. H. S., tredje stadsläkare; Quarnå, K. P., bostadsinspektör.

Karantänsstallarna.

F. d. järnvägen å Djurgården, Ö.

Sedan k. kungörelsen den 1 maj 1885 föreskrivit, att införsel sjöledes av nötboskap och andra kreatur icke finge ske annorstädes än i de städer, som ha för djuren inrättade karantänslokaler, gick överståthållarämbetet i författning om anordnande av dylik lokal. Denna ersattes på våren 1893 med ett på stadens bekostnad inrättat mindre karantänsstall, med plats för 12 hästar, som fick sin plats inom f. d. järnvägen på Djurgården.

Huvudstadens karantänsanstalter för kreatur stå enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 september 1898 under hälsovårdsnämndens överinseende och förvaltning.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens ordningsregler för karantänsanstalter för sjöledes från utrikes ort införda djur 14 sept. 1921, med ändr. 24 nov. 1936 och 13 maj 1952.

Karantänsveterinär.

Larsson, R., förste stadsveterinär.

Karantänsveterinärssuppleanter.

Plazikowski, U. E. M., stadsveterinär; Alström, E. I., stadsveterinär.

En karantänsvakt samt tillfällig arbetskraft.

Bostadsinspektionen.

Vasagatan 6, C.; t. 2226 20; expediti-
ons-tid: 14—15 (lördagar och dag före helg-
dag 13—14).

År 1906 beslöt stadsfullmäktige på initiativ av en utav stadsfullmäktige år 1903 tillsatt bostadskommitté, att en bostadsinspektion skulle inrättas i huvudstaden under hälsovårdsnämndens inseende.

De i hälsovårdsstadgan införda bestämmelserna angående bostadsinspektion avse, att återkommande besiktning genom hälsovårdsnämndens försorg skall anordnas av byggnader, som inrymma boningsrum, ävensom boningsrum i allmänhet, därvid särskild hänsyn skall ägnas

beskaffenheten och skötseln av sådana bostäder, där missförhållanden i sanitärt hänseende mest kunnat befaras. Stadens bostadsinspektion har till uppgift att i enlighet med hälsovårdsnämndens närmare föreskrifter biträda nämnden vid denna tillsyn. Det åligger i sådant avseende bostadsinspektionens personal att övervaka, att uthyrda bostäder och till desamma hörande utrymmen, såsom kök, avträden, föstugor, trappor, källare, vindar samt andra i nära förbindelse med bostaden stående utrymmen, befinna sig i ett sunt och snyggt skick, ävensom att verka för att bostäderna av invånarna användas på ett sätt, som överensstämmer med sundhetens fordringar. Bostadsinspektionens personal har därvid särskilt att övervaka efterlevnaden av föreskrifterna i hälsovårdsstadgan och andra gällande författningar eller ordningsföreskrifter rörande bostädernas i huvudstaden sundhet och snygghet, såvida icke deras övervakande enligt lag tillkommer annan myndighet. Dock skall det även i sistnämnda fall vara bostadsinspektionens skyldighet att söka uppmärksamma förhållandena brister och därom meddela vederbörande myndighet underrättelse.

Bostadsinspektionen avsynar, ur sundhetssynpunkt, nyuppförda byggnader och större ombyggnader, upptager och företager utredning över klagomål i fråga om dåliga lägenheter samt undersöker såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar bostädernas sanitära förhållanden och tillser därvid, att bostäder icke till följd av olämpligt byggnadssätt, bristande underhåll, överbefolkning eller dålig skötsel äro hälsovådliga. Finnes något att i detta hänseende anmärka, söker bostadsinspektionen genom råd och anvisningar ernå nödig rättelse eller anmäler förhållandet genom förste stadsläkaren till hälsovårdsnämnden.

Bostadsinspektören, som skall vara legitimerad läkare, är förmän för personalen vid bostadsinspektionen. Det åligger honom, bland annat, att lämna assistenterna undervisning i allmän hälsovårdslära, särskilt beträffande bostädernas hygien. Han har även att verkställa de besiktningar, som kräva hans erfarenhet eller annars på grund av sin grannliga natur böra av honom utföras. Han skall varje söckendag å bestämd tid vara för allmänheten tillgänglig å nämndens expedition samt vid förfall för förste stadsläkaren eller andre stadsläkaren uppehålla den av dessa tjänster, vartill han förordnas, dock utan skyldighet att samtidigt uppehålla egen tjänst.

Författningar. Instruktion för Stockholms bostadsinspektion 25 febr. 1910 (Kf 1910: nr 21). Medicinalstyrelsens kung. 21 dec. 1936 rör. bostadsinspektion. Instruktion för bostadsinspektören, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 nov. 1931 med ändr. (Kf 1931: nr 78, 1947: nr 27). Hälsovårdsstadga 19 juni 1919, med ändr. (se L.).

Bostadsinspektör (B 14).

Quarnå, K. P.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14
—15, lördagar och dag före helgdag 13—14.

Assistenten.

Bjurner, f. Nyman, Gunvor M. (19); Eriksson,
C. Dagmar K. (19); Evers, f. Hedberg, D. I.

Catharina (19); Perman, Birgit (19); Bäckström,
f. Axelsson, Astrid M. (17), tjl. (se sid. 181);
Frendeson, f. Lindhé, Ulla S. M. (17); Garpe,
f. Eriksson, Ing-Britt A. S. (17); Hörner, f.
Karlsson, Mari-Anne H. K. (17); Jeansson,
Brita K. M. (17); Lindgren, Selma L. (17);
Malmföf, L. O. S. (17); Markström, H. R.
(17); Martenius, f. Ralfe, Stina J. M. (17);
Öhlin, f. Sandqvist, E. Margareta V. (17).

Stockholms stads folk tandvårdsstyrelse.

Folk tandvårdsstyrelsen.

Adresser och telefoner, se nedan.

Den 3 juni 1938 utfärdades kungörelse angående statsbidrag till folk tandvård samt vissa därmed sammanhängande författningar. Sedan 1950 års riksdag beslutat vissa ändringar i folk tandvårdens organisation m. m., utfärdades av k. m:t den 22 september 1950 dels kungörelse ang. statsbidrag till folk tandvård, dels förordning om kommuns bidrag till kostnaderna för folk tandvården dels ock instruktion för tandläkare inom folk tandvården. Dessa författningar, liksom en av k. m:t den 27 oktober 1950 fastställd folk tandvårdstaxa, trädde i kraft den 1 januari 1951, från vilken dag de äldre bestämmelserna angående folk tandvård upphörde att gälla. Sedermera har k. m:t den 7 december 1951 fastställt ny folk tandvårdstaxa samt den 4 mars 1955 förordnat om fortsatt giltighet och viss ändring av taxan.

Folk tandvården är organiserad med landstingen och de städer, som icke tillhöra landsting, såsom huvudmän. De närmare reglerna för organisationen hava utformats främst med hänsyn till landstingen. Beträffande städerna utanför landsting har förutsatts, att de skola hava större handlingsfrihet i detta avseende, men att de dock skola ordna folk tandvården i huvudsak på samma sätt som landstingen. Kostnaden för tandvård för barn från och med det kalenderår, under vilket barnet fyller 3 år, till och med det kalenderår, varunder barnet fyller 15 år, skall enligt folk tandvårdsförfattningarna till huvudsaklig del bäras av det allmänna. Vuxna erhålla tandvård mot betalning enligt ovannämnda folk tandvårdstaxa med viss reducering för personer i åldern 15—19 år. Kommunerna äga dock rätt att bidra till kostnaderna för tandvård åt detta klientel. Statsbidrag utgår dels till utrustning av tandpolikliniker dels i form av driftbidrag till barntandvården. Städer utanför landsting erhålla dock icke utrustningsbidrag. Driftbidraget till barntandvården utgår till landsting med 16 kr. om året och till städer utanför landsting med 8 kr. om året för varje barn, som erhåller systematisk behandling.

Med anledning av de år 1938 utfärdade kungörelserna uppdrog hälsovårdsnämnden den 27 september s. å. åt en kommitté av tre personer att i samråd med representanter från direktionen över Eastmaninstitutet och folkskoledirektionen av-

giva förslag till folk tandvårdens ordnande i Stockholm. Kommitterade avgåvo den 13 juni 1939 utredning och förslag till folk tandvård i Stockholm (Utl. 1944: nr 210). Stadsfullmäktige beslöt den 19 juni 1944 att i princip godkänna förslaget angående folk tandvård för skolbarn i den form detsamma godkänts av drätsel-nämnden ävensom uppdraga åt folkskoledirektionen att handhava denna verksamhet. I samband härmed uppdrog stadskollegiet den 9 juni 1944 åt sjukhusdirektionen och direktionen över Eastmaninstitutet att skyndsamt överarbeta det avgivna förslaget i vad det avsåg folk tandvård för förskolbarn och vuxna samt företaga den ytterligare utredning i ärendet, som härvid kunde påfordras. För uppdragets genomförande tillsattes på initiativ av sjukhusdirektionen en särskild kommitté, i vilken även folkskoledirektionen och barnvårdsnämnden representerades. Kommittén antog namnet 1944 års kommunala tandvårdsutredning. Den 19 maj 1948 beslöt stadsfullmäktige att i princip godkänna ett av tandvårdsutredningen framlagt förslag rörande ordnande av folk tandvård i Stockholm för förskolbarn och vuxna (Bih. 1947: nr 56). Samtidigt beslöt stadsfullmäktige uppdraga åt stadskollegiet att företaga viss överarbetning av det framlagda förslaget samt att göra framställning om statsbidrag till den av staden anordnade tandvården. För utförande av nämnda överarbetning beslöt stadskollegiet den 20 maj 1948 tillsätta en särskild delegation. I enlighet med förslag av denna delegation beslöt stadsfullmäktige den 21 mars 1949 vissa åtgärder för påbörjande av folk tandvårdens utbyggnad.

Enligt den av k. medicinalstyrelsen den 24 augusti 1955 fastställda planen för folk tandvårdens tillgodoseende i Stockholm (Utl. 1955: nr 27) tillkommer ledningen av verksamheten Stockholms stads folk tandvårdsstyrelse. I den omfattning staden bestämmer må dock den omedelbara ledningen av viss del av verksamheten utövas av annan stadens myndighet. Inom staden skall vara anställd en tandvårdsinspektör, vilken tills vidare må i administrativt hänseende vara chef för folk tandvårdsstyrelsen underställda polikliniker. För tandvårdsinspektören skall i tillämpliga delar gälla vad som föreskrives i k. m:ts instruktion den 22 september 1950 för tandläkare inom folk tandvården.

Enligt den av överståthållarämbetet den 8 april 1949 fastställda instruktionen för *Stockholms stads folk tandvårdsstyrelse* har sty-

relsen till uppgift att handhåva förvaltningen av *dels* Eastmaninstitutet, som är upprättat genom en donation till Stockholms stad av George Eastman, *dels* tandpolikliniker, anordnade i anslutning till stadens skolbyggnader, *dels* ock övriga i tandvårdsplanen för Stockholm intagna tandpolikliniker, för såvitt ej stadskollegiet annorlunda beslutar, samt att ombesörja de övriga angelägenheter, vilka enligt lag eller författning ankomma på styrelsen eller vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas. Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna biträde åt stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter för styrelsens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder, varvid halva antalet avgår varje år. Av såväl ledamöterna som suppleanterna skall en vara legitimerad tandläkare. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig en vice ordförande.

Tillsynen över stadens distrikts- och anstalts-tandvård utövas av en tandvårdsinspektör. Denne är tillika tandvårdsdirektör och i denna egenskap chef för Eastmaninstitutet, skol-tandkliniker och övriga styrelsen underställda inrättningar. Under tandvårdsdirektören sortera, förutom avelningscheferna å Eastmaninstitutet, dels en skolövertandläkare med uppgift att vara föreståndare för skoltandkliniker samt att biträda tandvårdsinspektören vid inspektionen av den vid dessa polikliniker meddelade tandvården, dels en föreståndare för var och en av centraltandpolikliniken vid Södersjukhuset samt distriktstandpolikliniker i Spånga, Årsta, Gubbängen, Västertorp och Vällingby. För att lämna tandvårdsdirektören erforderligt biträde vid handläggning av frågor av ekonomisk och administrativ natur finnes därjämte en intendent, som är chef för styrelsens expedition.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter i styrelsen ägde rum den 7 december 1954 samt den 19 december 1955 (fyllnadsval den 20 december 1954, den 16 maj 1955 och den 20 februari 1956).

Författningar. Instruktion för Stockholms stads folk tandvårdsstyrelse, fastställd av ÖA 8 april 1949, med ändr. (Kf 1949: nr 8, 1951: nr 60). K. kung. 22 sept. 1950 ang. statsbidrag till folk tandvård, med ändr. K. instruktion 22 sept. 1950 för tandläkare inom folk tandvården, med ändr. Folk tandvårdstaxa 7 dec. 1951, med ändr. K. brev 17 juni 1955 om statsbidrag till folk tandvården i Stockholm (Kf 1955: nr 47). Folk tandvårdsplan för Stockholms stad, fastställd av medicinalstyrelsen 24 aug. 1955 (Kf 1955: nr 48) Avtal om samarbete mellan Stockholms stad och tandläkarhögskolan, fastställt av k.m:t 23 april 1954 (Kf 1954: nr 39).

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten

8,800,946 kr. (därav engångs 119,000 kr.), dessutom förlagsmedel 384,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1,126,890 kr.

Folk tandvårdsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Kyling, K. F. F., borgarråd; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

***Forsberg, K. W. G.**, ombudsman, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

***Ekenberg, f. Ternström, S. K.** (Stina), metallarbeterska.

Forsling, f. Larsson, Ruth L., folkskollärare.

***Hansson, S. G.**, tjänsteman.

Hultell, f. Radhe, E. Mary E., kammarskrivare.

Näsström, f. Kristofferson, Sigrd, tandläkare.

Suppleanter.¹⁾

Ahlberg-Gustafsson, Iris, tjänsteman.

***Dahlström-Eldh, Gunvor B. V.**, sjuksköterska, stadsfullm.

Fredström, K. G., tandläkare.

***Johansson, B. H. F.**, föreståndare.

***Krokstedt, Astrid J. M.**, ombudsman, stadsfullm.

Olsson, Ingrid M., barnträdgårdslärarinna, stadsfullm.

Sekreterare (3,960 kr.).

Govenius, A. O., bitr. sekreterare (se sid. 123).

Revisor.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl. (se sid. 480).

Central förvaltning.

Dalagatan 11, Va.; (postgirokonton nr 153810).

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 445,118 kr.

¹⁾ Enligt styrelsens beslut skola ordföranden och ledamöten fru Hultell vid förfall i första hand ersättas av suppleanterna fröken Krokstedt, fru Dahlström-Eldh, hr Fredström, fröken Olsson, hr Johansson och fru Ahlberg-Gustafsson i nu nämnd ordning, vice ordföranden och ledamöterna fru Ekenberg och hr Hansson av suppleanterna fröken Olsson, hr Johansson, fru Ahlberg-Gustafsson och Dahlström-Eldh, hr Fredström och fröken Krokstedt i nu nämnd ordning samt ledamöterna fru Forsling och Näsström av suppleanterna fru Dahlström-Eldh, hr Fredström, fröken Krokstedt, fröken Olsson, hr Johansson och fru Ahlberg-Gustafsson i nu nämnd ordning.

Tandvårdsinspektör, tillika direktör (B 19).

Berggren, H. (förordn. t. o. m. ²³/₂ 1959); t. 31 30 14; mottagningstid: enligt överenskom-
melse.

Folk tandvårdsstyrelsens expedition.

*Tel. 34 91 40 (växel). Direkta tel. till vissa
tjänstemän, se nedan; expeditionstid 8,30
—16,30 (lördagar och dag före helgdag
8,30—14).*

Stadsfullmäktige beslöto den 15 oktober 1951
inrätta en central expedition, avsedd att lämna
tandvårdsdirektören erforderligt biträde vid hand-
läggningen av frågor av kommersiell, finan-
siell och administrativ natur, att verkställa före-
kommande kontorsgöromål och att förvalta East-
maninstitutets byggnad. Expeditionen förestås
av intendenten.

Intendent (33).

Stålbo, B.; t. 31 30 19; mottagningstid: 11—12.

Kammarsskrivare (21).

Enander, Stina L.; t. 31 30 30.

Kontorsassistent (18).

Ahlberg, S. O.; t. 30 34 32.

Förste kontorssskrivare (16).

Fornell, Karin B. E.; t. 31 30 49.

Kontorssskrivare (13).

Jakell, f. Oldenburg, Dagmar G.; t. 31 30 14;
Halling, f. Jansson, Ruth I. F.

*Två kanslibiträden, två kontorsbiträden,
en övertandsköterska, en första tandskö-
terska, en expeditonsvakt, en telefonist.*

Tandvård.

Eastmaninstitutet.

Centraltandpoliklinik för barn- tandvård.

*Dalagatan 11, Va. (postgirokonton nr
153810); t. 34 91 40 (växel); expeditons-
tid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före
helgdag 8,30—14).*

Genom donationsbrev den 6 oktober 1930
donerade George Eastman på vissa villkor till
Stockholms stad ett belopp av 1,000,000 dollars
att användas till byggande och utrustning av
en dispensäranstalt eller klinik för tandvård i
Stockholm. Enligt donationsvillkoren skulle det
donerade beloppet i första hand användas till byg-
nadens uppförande och utrustning. Av överbli-
vande donationsmedel skulle bildas en fond, varav
avkastningen skulle få användas till bestridande

av driftkostnader. På staden skulle ankomma
att ställa erforderlig tomtmark till förfogande
ävensom att bestrida övriga driftkostnader. In-
stitutets huvudsyfte skulle vara att bereda tand-
vård, såvitt möjligt däri inbegripet tandreg-
lering, för mindre bemedlade barn under 16
års ålder, bosatta i Stockholm eller dess för-
orter. Därför skulle vid kliniken anordnas
en skola för utbildning av tandsköterskor. Do-
nator förbehöll sig rätt att återtaga donationen,
därest inom fem år efter det kliniken börjat sin
verksamhet dess syften eller karaktär skulle hava
väsentligen ändrats, så att de avveke från dona-
tionsvillkoren, eller därest verksamheten bleve
nedlagd inom denna tidrymd.

Stadsfullmäktige beslöto den 29 juni 1932
att i anslutning till donationsvillkoren tillsätta
en direktion över Eastmaninstitutet för dettas
uppförande, inredning och förvaltning. Direktio-
nen trädde i verksamhet den 1 oktober 1932. I
samband med folk tandvårdsstyrelsens inrättande
har denna direktion upphört.

Institutet har förlagts till Sabbatsbergs sjuk-
husområde invid Dalagatan och Vasaparken.
Byggnadsarbetena påbörjades hösten 1932, och
institutet invigdes den 25 april 1936.

I handhavandet av tandvårdsarbetet vid in-
stitutet skola enligt den av stadsfullmäktige
den 2 december 1935 fastställda organisationen
finnas fyra tandvårdsavdelningar, nämligen:
tandfyllningsavdelningen, dentalortopediska av-
delningen, röntgen- och tandkirurgiska avdel-
ningen samt polikliniken för vuxna.

Vid Eastmaninstitutets barn tandvårdsavdel-
ningar mottagas numera i första hand förskole-
barn. Efter remiss från Stockholms skolors tand-
polikliniker behandlas emellertid även skol-
barn, då fråga är om tandreglering eller eljest
mera komplicerad tandvård. Å polikliniken för
vuxna behandlas huvudsakligen obemedlade och
mindre bemedlade personer.

Enligt folk tandvårdsplanen utgör Eastman-
institutet centraltandpoliklinik för barn tandvår-
den. Inspektionen över institutet utövas av tand-
vårdsinspektören.

I enlighet med donationsbestämmelserna an-
ordnas vid Eastmaninstitutet kurser med syfte
att enligt de föreskrifter i hithörande avseende,
som gälla eller framdeles komma att utfärdas,
meddela unga kvinnor den grundläggande teo-
retiska kunskap och praktiska erfarenhet, som
kräves för utövande av tandsköterskeyrket i all-
män eller enskild tjänst. Den 20 november 1950
beslöto stadsfullmäktige, att tandsköterskeskolan
vid Eastmaninstitutet skulle bedrivas i huvud-
saklig överensstämmelse med vad som gäller för
den statliga tandsköterskentanbildningen, samt att
göra framställning om statsbidrag till verksam-
heten.

Avgifter: Avgifter vid Eastmaninstitutet,
fastställda av SF 2 dec. 1935, med ändr. 16 dec.
1946, 19 maj 1948 och 4 juni 1951. För kon-
serverande tandvård åt barn och ungdom under

20 år utgår ingen avgift. För det fall, att kontinuerlig tandvård försumrats, gäller en särskild s. k. saneringstaxa. För tandregleringsapparatur erlägges avgift, bestämd från fall till fall på grundval av stadens självkostnad dock med högst 600 kr. — Befrielse helt eller delvis från avgifter kan medges enligt vissa grunder.

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 8,355,828 kr. (därav engångs 119,000 kr.), dessutom förlagsmedel 384,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1,126,890 kr.

Chef.

Tandvårdsdirektören (se sid. 494).

Tandfyllningsavdelningen.

Avdelningstandläkare (35)

(tilläggsarvode 1,800 kr.).

Hagland, f. Sundvall, T. Irene, föreståndare.

Avdelningstandläkare (35).

Stenberg, S.; Stålhane, f. Dahlstrand, Ingeborg E.); Pihl, Eva M. K.¹⁾

Läkare (6,492 kr.).

Herlitz, C. W.

Trettio *barntandläkare*, en *övertand-sköterska*, tre *första tandsköterskor*, en *laboratoriesköterska* (halvtidstjänstgöring), tjugutre *tandsköterskor*, två *sköterskebiträden*, *tandsköterskeelever*.

Dentalortopediska avdelningen.

Övertandläkare (30)

(nuv. inneh. g 21).

Kjellgren, B. S. T. (förordn. t. o. m. ³¹/12 1956).

Biträdande övertandläkare (B 13).

Thörne, N. A. H.

Avdelningstandläkare (35).¹⁾

Persson, Blenda I.

Tio *barntandläkare*, en *chefstandtekniker*, fyra *tandtekniker*, en *övertandsköterska*, två *första tandsköterskor*, åtta *tandsköterskor*, *tandsköterskeelever*.

Röntgen- och tandkirurgiska avdelningen.

Avdelningstandläkare (35)

(tilläggsarvode 1,800 kr.).¹⁾

Thyberg, E. H., föreståndare.

Två *barntandläkare*, en *röntgenöversköterska*, en *operationsöversköterska*, en fo-

¹⁾ Därjämte provisoriskt lönetillägg i enlighet med SF:s beslut den 11 nov. 1953 (Utl. 1953: nr 332).

tograf, en *första tandsköterska*, tre *tandsköterskor*, ett *sköterskebiträde*, *tandsköterskeelever*.

Polikliniken för vuxna.

Avdelningstandläkare (35).

Berg, N. J. H. (förordn. t. o. m. ³¹/8 1957).

En *tandläkare*, en *förste tandtekniker*, två *tandsköterskor*, *tandsköterskeelever*.

Eastmaninstitutets tandsköterskeskola.

Kursföreståndare (1,500 kr.

utan rörligt tillägg).

Stenberg, S., *avdelningstandläkare* (se ovan).

Instruktionstandsköterska (15).

Scherman, Dagny S. A. P.

Gemensam personal.

Instrumentmakare (18).

Andberg, N. E.

En *reparatör*, ett *sköterskebiträde*, sju *städerskor*.

Centraltandpolikliniken vid Södersjukhuset.

Årstalunden, Sö.; t. 23 70 00 (växel).

Specialisttandläkare (27)

(tilläggsarvode 900 kr.).

Berghagen, N., *tf.*

Specialisttandläkare (27).

Dahlberg, B. H., *tf.*

Två *assistenttandläkare* (nuv. inneh. *tandläkare*), en *operationsöversköterska*, två *tandsköterskor*, ett *sköterskebiträde*, ett *kontorsbiträde* (deltidstjänstgöring).

Skoltandvården.

I Stockholm har för folkskolbarnen sedan år 1907 varit anordnad tandvård, vilken meddelats i tandpolikliniker vid flertalet folkskolor. Skoltandvården handhaves sedan den 1 maj 1949 av Stockholms stads folktandvårdsstyrelse. Skoltandvården, som utgör en del av distriktstandvården, avser samtliga barn i åldern 7—15 år. År 1948 beslöts att successivt införa tandvård även för de ungdomar i åldern 16—19 år. som åtnjuta undervisning i skolorna. Polikliniker inrättas här för även i vissa högre kommunala skolor och statliga läroverk, varjämte i folkskolorna befintliga polikliniker utvidgas och nya anordnas. Tandvården, som är kostnadsfri, omfattar dels munsanering under första skolåret med därpå följande tvenne årliga revisioner, dels ock behandling för avhjälpande av akuta tandåkommor.

Författning. Best. 14 juni 1918 rör.
Stockholms folkskolors tandklinik (Kf 1918:
nr 32).

Skolövertandläkarens expedition.

Dalagatan 11, Va. (postgirokonto nr 153810); tel., se nedan; expeditionstid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skolövertandläkare (B 13)¹⁾.

Widerström, Karin A. Ch.; t. 34 30 36; mottagningstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Övertandsköterska (10).

(tilläggsarvode 720 kr.).

Tholin, f. Mårtensson, T. M. (Titti); t. 34 30 56.

Första tandsköterskor (9).

Jacobson, f. Mårtensson, Elsa M.; Oldfeldt, H. Eira I.; t. 34 91 40 (växel).

Skoltandklinikerna.

Adolf Fredriks skola.

Tegnérsgatan 44—46, Va.; t. 32 33 22;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Beyron, f. Lindh, A. T. Birgit (30); Lindén-Ottosson, Inger G. C. (28).

Alviks skola.

Tranebergsvägen 73, Bromma;
t. 26 85 95; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Löfgren, H. A. (30); Alvin, f. Naglo, Kerstin (28).

Aspuddens skola.

Blommensbergsvägen 166, Hägersten;
t. 19 47 96; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Johansson, f. Landström, Vera; Ullberg, f. Nohrman, Lillemor.

Bagarmossens skola.

Rusthållarvägen 5, Johanneshov; t. 39 29 80; Prov. klinikkokal: Rusthållarvägen 49; t. 59 40 45; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Söderlind, f. Siljeholm, Stina B.

Björkhagens skola.

Karlskronavägen 10, Johanneshov; t. 59 22 66; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Olsson, f. Rönn, Kerstin M. E.

Blackebergs skola.

Björnsongatan 132, Bromma; t. 37 55 97; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Nyström, f. Bane, Kerstin E.

Blommensbergs skola.

Blommensbergsvägen 116, Sv.; t. 45 20 95;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Nyberg, A. P. U.

Bäckahagens skola.

Skebokvarnsvägen 55, Bandhagen;
t. 47 96 66; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Hagberg, f. Blomquist, Kerstin L.

Engelbrekts skola.

Valhallavägen 76, Ö.; t. 10 73 95; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Neumüller, f. Lind, Emy M.¹⁾; Seippel, f. Nyström, Birgitta.

Enskede skola.

Stockholmsvägen 30, Enskede; t. 49 09 02; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Nordström, Gunhild S.

¹⁾ Därjämte provisoriskt lönetillägg i enlighet med SF:s beslut den 16 nov. 1953 (Utl. 1953: nr 332).

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 21.

Enskedefältets skola.

Sockenvägen 370, Enskede; t. 49 38 03; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Holm, N. G.

Eriksdals skola.

Ringvägen 58, Sö.; t. 40 23 52; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Blomgren, f. Lagerborg, Willy¹⁾; Magnusson, f. Lenander, Ingrid.

Fredhälls skola.

Viktor Rydbergs Gata 1, K.; t. 53 24 38; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Rupertz, f. Widman, Else C.

Gubbängens skola.

Gubbängsvägen 61, Enskede; t. 94 70 75; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 11—14).

Skoltandläkare (28).

Engström, f. Larsson, Barbro I. M.

Gustav Vasa skola.

Karlbergsvägen 34, Va.; t. 30 85 55; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Perman, S. A.; Nehlén-Tidén, Hjordis.

Gärdesskolan.

Banérgatan 56, Ö.; t. 60 13 25; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Deutgen, f. Strandberg, Alice M. (30); Andræ, f. Engberg, Brita (30); Berg, f. Källberg, Greta I. (30); Hallenius, A. E. J. (28).

Hammarby skola.

Finn Malmgrens Väg 11, Johanneshov; t. 59 41 51; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Bjured, f. Jonsson, Dagmar.

Hedvig Eleonora skola.

Linnégatan 37, Ö.; t. 62 22 36; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Martin, f. Feuk, Sonja M.; Holmgren, f. Heister, Brita.

Herrängens skola.

Konvaljestigen 15, Älvsjö; t. 46 48 60; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Vakant.

Hägerstensåsens skola.

Sedelvägen, Hägersten; t. 19 40 88; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Tolérus, f. Sparr, Aina; Svanholm, f. Boestad, Gun.

Högalids skola.

Folkskolegatan 11—13, Sv.; t. 68 85 85; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Annerstedt, f. Hedin, Karin; Westerstahl, f. Wadensten, Gullborg L.¹⁾; Fredström, f. Fernström, E. Kristina.

Hökarängens skola.

Kontoristvägen 9, Enskede; t. 94 34 29; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Cronsten, P. G.

Hökmossens skola.

Dymlingsgränd, Hägersten; t. 18 17 62; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Cornelius, f. Pettersson, Ruth I.

Jakobs skola.

Brunnsgatan 11, C.; t. 20 83 10; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Braunerhielm, f. Carlquist, Signe A. K.

¹⁾ Åtnjuter avlönning enligt g 21.

¹⁾ Åtnjuter avlönning enligt g 21.

Johannes skola.

*Roslagsgatan 61, Va.; t. 33 47 40;
kliniktid: 8—11, 11,30—13,30.*

Skoltandläkare (22).

Atler-Eskilson, Greta.¹⁾

Katarina norra skola.

*Tjärhovsgatan 15—17, Sö.; t. 40 88 11;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Olsson, A. M. (Anna-Greta).

Katarina södra skola.

*Sofagatan 2, Sö.; t. 43 82 20; kliniktid:
8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före
helgdag 8—14).*

Skoltandläkare.

**Lundh-Samuelsson, Asta (28)²⁾; Miller, f. Carl-
son, Ann Greta (30); Nordeman, Ulla M. (28).**

Kristinebergs skola.

*Kristinebergsparken, K.; t. 53 54 90; kli-
niktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag
före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare.

**Scharp, f. Fredriksson, Ester E. (30); Schill, f.
Wennberg, Ingrid (28).**

Kungsholms skola.

*Mariebergsgatan 34, K.; t. 53 05 01;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Tandregleringsavdelning; t. 50 52 60.

Ortodontist (31).

Bjuggren, f. Cederlund, R. G. (Gull).

Skoltandläkare.

**Wickman, f. Jonzon, Maj K. M. (30); Welander,
f. Thiberg, Ingrid M. (30); Difs, Anna (28).**

Kämpetorps skola.

*Kedjevägen, Hägersten; t. 47 49 02;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Ideberg, G. Margareta.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 17.

²⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 21.

Långbrodals skola.

*Västerängsvägen 19, Älvsjö; t. 47 40 01;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

**Abolins, f. Ozols, Elsa K.; Vildma, f. Küarik,
Magdalena.**

Maria skola.

*Ringvägen 23, Sö.; t. 44 75 42; kliniktid:
8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före
helgdag 8—14).*

Tandregleringsavdelning.

Ortodontister (31).

**Johannesson, f. Landgren, A. K. Stina, t. 44 36 44;
Swartling, f. Scherman, Brita, t. 41 41 47.**

Skoltandläkare (28).

Ganelius, Barbro M.; Grönlund-Stoltz, Ingrid M.

Matteus skola.

*Vanadisvägen 16, Va.; t. 33 59 07;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare.

**Flodberg, Fanny (30); Mattsson, Elsa (28); Lö-
wenhielm, f. Lindberg, Elin (28).**

Midsommarkransens skola.

*Södertäljevägen, Hägersten; t. 45 10 95;
kliniktid: vardagar 8—11, 11,30—13,30.*

Skoltandläkare (22)¹⁾.

Gejrot, f. Hellgren, Carola K.

Mälarhöjdens skola.

*Lugntorpsvägen 2, Hägersten; t.
46 20 64; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lörda-
gar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Almemark, f. Nilsson, Signe K. E.

Norra Ängby skola.

*Vultejusvägen 20, Bromma; t. 37 32 50;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (30).

Bergström, f. Christiansson, Ruth E.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 17.

Nytorps skola.

*Paternostervägen 18—22, Johanneshov;
t. 48 38 30; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lör-
dagar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Kettisen, Margit I.

Olovslunds skola.

*Olovslundsvägen, Bromma; t. 26 85 90;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Jönsson, Elsa.

Riksby skola.

*Riksbyvägen 40—48, Bromma; t. 26 85 85;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Isakson, B. Marianne; Ericsson, f. Norin, Gun-
vor V.

Skanskvarns skola.

*Gullmarsvägen 60, Johanneshov;
t. 48 31 12; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lör-
dagar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Sjöberg, F.

Skarpnäcks skola.

*Kärrtorpsvägen 64, Enske; t. 59 41 53;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Grönquist-Müller, Kerstin M.; Colliander, f. Vainio,
Martta E.; Jahn, f. Lundberg, Ingrid H.

Sköndals skola.

*Perstorpssvägen 75—77, Enske; t. 94 51 92;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Welin, f. Thureson, Agda.

Sofia skola.

*Skånegatan 117, Sö.; t. 43 90 90; klinik-
tid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag
före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Hallberg, f. Grenby, Britta K. V.

Solberga skola.

*Folkparksvägen 83—91, Hägersten;
t. 45 44 07; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lör-
dagar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Arwidsson, f. Pettersson, Anne-Marie.

Stora och Lilla Essingens skolor.

*Essingestråket 24, K.; t. 50 97 06;
Luxgatan 23, K.; t. 54 26 12;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Krendel, f. Esping, Dagny.

Storkyrkans och Klara skolor.

*Svartmangatan 20—22, C.; t. 11 52 19;
Klara Västra Kyrkogata 14—16, C.; t.
21 72 95; kliniktid: 8—11, 11,45—16, (lör-
dagar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Liljefors, f. Lamberg, Marianne.

Stureby skola.

*Bastuhagsvägen 20, Enske; t. 47 58 99;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Markenius, f. Liljegen, Ulla.

Södra Ängby skola.

*Blackebergsvägen, Bromma; t. 37 36 67;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Ohlsson, Ingrid K.

Tallkrogens skola.

*Torögatan 59—65, Enske; t. 39 23 45;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Agartz, f. Segerfalk, Inga A.

Ulvsunda skola.

*Johannesfredsvägen, Bromma; t. 25 95 90;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28)

Blomberg, M. Agneta Ch.

Ftvs

Vällingby skola.

Ångermannagatan, Vällingby; t. 37 92 27; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Huss, Ingrid¹); Eriksson, f. Nylander, Inga M.; Bratt, f. Ohlsson, Kerstin A. M.

Västberga skola.

Klensmedsvägen 2, Hägersten; t. 45 85 36; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Lundborg, Gertrud M.

Västertorps skola.

Störtloppsvägen 2, Hägersten; t. 46 54 00; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Engzell, Å. B. L.; Säfsten, f. Hedin, Gudrun A. L.

Ålstens skola.

Nyängsvägen 72—80 (mitt för Ålstensgatan), Bromma; t. 26 85 86; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Theorin, f. Hartman, Daghild V.

Årsta skola.

Hjälmarsvägen 16, Johanneshov; t. 45 85 33; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Nyberg, f. Fristedt, R. Margit (30); Löfstedt, f. Stjernfelt, R. Anne-Marie (28).

Örby skola.

Huddingevägen 425, Älvsjö; t. 47 42 91; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Nilsson, A. B.

Kungsholmens kommunala flickskola.

Rålambshov, K.; t. 52 43 03; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Hansell, f. Lindén-Nylander, Greta; Vinnars, f. Larsson, A. Torborg.

¹) Åtnjuter avlöning enligt g 21.

Bromma kommunala flickskola.

Alviksvägen 97, Bromma; t. 26 46 48; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Boll, E. V.

Högre allmänna läroverket för gossar å Östermalm.

Karlavägen 79, Ö.; t. 60 22 15; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Sundström, f. Ekrelius, I. M. L. (Inga Maj); Grönstedt, f. Pontin, Brita.

Högre allmänna läroverket Statens normalskola.

Lidingövägen 2, Ö.; t. 67 76 73; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Hahn, f. Thomasson, Gertrud M. A.

Högre allmänna läroverket för gossar å Södermalm.

Södergatan 14, Sö.; t. 43 19 24; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Fjæstad, I. Mascot.

Nya Elementarskolan i Stockholm.

Bergslagsvägen 80, Bromma; t. 37 39 40; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Ekert, f. Lundström, E. K. Margareta.

Spånga samrealskola.

Adolf Rudbecks Väg 2, Spånga; t. 36 46 10; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Sandnes, f. Uddman, Astrid M.; Åkerfeldt, C. E.

Skol- och ungdomstandläkare (30).

Berggren, J. E. R.; Uddenberg, f. Kalischevskeja, Maria, tf.

114 tandsköterskor. Dessutom finnas medel till ytterligare skol- och ungdomstandläkare samt tandsköterskor.

Distriktstandpoliklinikerna.**Distriktstandpolikliniken
i Spånga.**

Hässelbyvägen 24, Spånga (postgirokontonr 128921); t. 36 34 65, 36 46 98.

Efter inkorporeringen den 1 januari 1949 av Spånga-Hässelby har tandpolikliniken i Spånga övertagits av folktandvårdsstyrelsen.

Tandläkare (30).

(tilläggsarvode 900 kr.)¹⁾

Hallström, N. A., klinikföreståndare.

Två tandläkare, tre tandsköterskor.

**Distriktstandpolikliniken
i Årsta.**

Hjälmarsvägen 30, Johanneshov (postgirokontonr 450229); t. 45 94 90, 45 99 00.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 februari 1950 att ställa medel till förfogande för drift av en tandpoliklinik i Årsta. Polikliniken öppnades den 1 maj 1950.

Tandläkare (30).

(tilläggsarvode 1,100 kr.)¹⁾

Hermans, A., klinikföreståndare.

Tre tandläkare, en första tandsköterska, tre tandsköterskor.

**Distriktstandpolikliniken
i Gubbängen.**

Gubbängstorget 114, Enske (postgirokontonr 457467); t. 94 74 10, 94 74 11, 94 74 12.

Den 19 december 1950 anvisade stadsfullmäktige medel för drift av en tandpoliklinik i Gubbängen. Polikliniken öppnades den 1 januari 1952.

¹⁾ Därjämte provisoriskt lönetillägg i enlighet med SF:s beslut den 16 nov. 1953 (Utl. 1953: nr 332).

Tandläkare (30).

(tilläggsarvode 1,300 kr.)¹⁾

Sturegård, I. R. N., klinikföreståndare.

Fyra tandläkare, en första tandsköterska, fyra tandsköterskor, en halvtidsanställd tandsköterska.

**Distriktstandpolikliniken
i Västertorp.**

Störtloppsvägen 12, Hägersten (postgirokontonr 503477); t. 46 86 91, 46 86 92, 46 86 93, 46 86 94.

Den 5 december 1952 anvisade stadsfullmäktige medel för drift av en tandpoliklinik i Västertorp. Polikliniken öppnades den 1 januari 1954.

Tandläkare (30).

(tilläggsarvode 1,500 kr.)¹⁾

Chrigström, K. V., klinikföreståndare.

Fem tandläkare, en första tandsköterska, fem tandsköterskor, en halvtidsanställd tandsköterska.

**Distriktstandpolikliniken
i Vällingby.**

Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00 (växel).

Den 6 december 1954 anvisade stadsfullmäktige medel för drift av en tandpoliklinik i Vällingby, avsedd för sexton tandläkare. Polikliniken öppnades den 1 juli 1955.

Tandläkare (30).

(tilläggsarvode 2,700 kr.)¹⁾

Öhlander, N. S. R., klinikföreståndare.

Elva tandläkare, en tekniker, en första tandsköterska, två kontorsbiträden (därav ett med deltidstjänstgöring), tolv tandsköterskor, en garderobiär och städerska.

¹⁾ Därjämte provisoriskt lönetillägg i enlighet med SF:s beslut den 16 nov. 1953 (Utl. 1953: nr 332).